

ДЖОН УИНДЪМ

ПАЯЖИНА

За първи път от автора на
"Чоки", "Какавидите"
и "Денят на прифидите"

Джон Уиндъм

Паяжината

ГЛАВА ПЪРВА

Въпросът, на който ми се струва най-трудно да отговоря, този, който винаги по някакъв начин се промъква в главата ми, когато се споменава тази тема, е приблизително следният:

„Как, за Бога, можах да се забъркам в тази невъобразима каша?“

Не съжалявам за нищо, предполагам отчасти заради идеята, че по своята същност мога да се смятам за сравнително нормален гражданин, но наистина ми е трудно да намеря разумно обоснован отговор.

Най-близкият извод, до който някога съм стигал, е, че трябва по това време да не съм бил съвсем с всички си. Може да е било забавена реакция от някой незабележим шок, като, да кажем, неподозирано от мен самия умопомрачение, и все пак достатъчно дълбоко, за да разстрои чувството ми за самокритика, да притъпи възприятията и преценките ми. Допускам, че това може да е била причината.

Преживях много неприятна катастрофа почти година преди да се запозная с Тири и по този начин „да стана част от тази афера“. Карахме колата – поне дъщеря ми Мери караше, аз бях до нея, а съпругата ми бе седнала отзад – по магистрала „А 272“, недалеч от Ечингъм. Движихме се, по мое мнение, с около шейсет километра в час, когато един камион, който трябва да е карал с повече от седемдесет и пет, ни задмина. Успях да го зърна, докато боксуваше със задните си колела наравно с нас, а същевременно върху ни устремно се засилваше голям товар...

Дойдох в съзнание около седмица след това. Изминаха още две седмици, преди да ми кажат, че и жена ми, и Мери са загинали при катастрофата.

Останах в болницата два месеца. Излязох, както ми се струваше, оздравял, но зашеметен и блуждаещ, изпълнен с чувство на нереалност и лишен от всякаква цел в живота. Напуснах работа. Сега разбирам, че това е единственото нещо, което не е трябвало в никакъв случай да правя, защото работата щеше най-много да ми помогне да си възвърна равновесието, но по онова време всичко ми се струваше напразно и като че ли изискваше повече усилия, отколкото бях в състояние да положа. Затова се отказах, отидох да се съвзема в дома на сестра си близо до Тонбридж и продължих да се нося по течението по своя безцелен начин, с почти изпразнено от всякаква мисъл съзнание.

Не съм свикнал да живея безцелно. Подозирам, че това създава

един вид вакуум около мен, който рано или късно трябва да се запълни и то с каквото има налице в момента, когато отрицателното напрежение достигне критичната точка.

Това е единственият начин, по който мога да си обясня безкритичния ентузиазъм, обзел здравия ми разум, както и пълния идеализъм, закрил практическите трудности пред мен, с които най-накрая неопровержимо възприех работата на целия си живот и обосновах постъпката си, когато за пръв път чух за проекта на лорд Фоксфилд.

Да не говорим за преживяното разочарование. Искане ми се да можех да опиша светлите перспективи, разкрили се изцяло пред мен, както ги виждах в онзи момент. От подобни неща са изградени мечтите. Но сега всичко свърши, избледняло с течение на времето и покрито с тънък слой цинизъм. Имам чувството, че наблюдавам самия себе си отдалеч, като че ли съм някой, който се движи в полубудно състояние и все пак понякога усещам как проблясва искрата на идеята, която по всяка вероятност не би запалила пламъка в сърцето ми, ако съдбата се бе показала поне малко по-предразположена към мен.

Първоначалната идея, или по-точно същността на идеята на проекта Фоксфилд изглежда се бе зародила едновременно в главите на негова светлост Лорда и Уолтър Тири. Първият изявява публично претенции, че отначало е била негова. Нищо чудно да е било искра, подхвърлена по време на разговор между тях, разгоряла се буйно в умовете и на двамата.

Уолтър бе архитект по професия, но може би бе по-известен като запален кореспондент в няколко седмични вестникарски колони. Бе сравнително популярна личност, която се изказваше по обществените естрадни платформи по повод на различни каузи. Възможно е да е имало известна доза истина в твърдението му, че той първоначално е представил идеята на лорд Фоксфилд, защото ако човек си направи труда да се разрови в писанията и кореспонденцията му отпреди години, може да намери не само слаби очертания на плана, но също така и на чувството му, че той е човекът, който трябва да го осъществи на практика. Въпреки че, изглежда, въпросната идея е започнала да придобива определена конкретна форма едва след срещата му с лорд Фоксфилд.

Вероятно е станало така, защото негова светлост лордът е бил в състояние да допринесе не само за формирането на идеята; той е бил в състояние да й придаде израз, да я подкрепи финансово и с името си, както и да използва нужните връзки.

И защо ли би имал желание да направи всичко това?

Човек може направо да пренебрегне теориите за коварни хитрини и съмнителни намерения, с които го е обградила клюката. Мотивът му е съвсем наивен и безхитростен: той просто е бил човек, който е искал да остави след себе си паметник.

Това е често срещано желание сред богатите възрастни хора. Всъщност, на мнозина то се явява като прозрение един ден, когато видят пред очите си всички онези групички от три цифри, наредени една след друга и внезапно осъзнаят неспособността си да ги отнесат със себе си. Тогава именно ги обзема копнеж да обърнат всичките тези цифри, последвани от множество кръгли нули в някакъв значим признак за постигнатия от тях успех, обикновено с автограф.

Подобно настроение ги завладява от векове, но с течение на времето то започна да става все по-трудно за изпълнение, дори за някогашните стари финансови магнати. Държавата, която сега стана толкова всепроникваща, непрестанно анулира функциите на благодетеля. Образованието, което отдавна не е привилегия само на богатите, стана достъпно за всички и на всички нива. Предишните бедни, вече превърнали се в средна класа, се издържат от общината. Данъкоплатците осигуряват изграждането на игрища за голф, тенис и други подобни. Обществени библиотеки, дори и амбулантните книжарници се субсидират от общинските съвети. Работещите предпочитат да останат в службата и в извънработно време или да седят пред телевизора, отколкото да отидат по клубовете, или по заведенията.

Истина е, че човек все още може да намери някой и друг изостанал колеж тук-там по университетите, но той не задоволява нуждите на всички потенциални спонсори, от една страна, защото, ако наистина съществува нужда от този колеж, то той при всички положения все ще се финансира от някой; от друга – в днешно време, когато правителството се намесва във всичко, подобно желание би било най-малкото опасно или неуместно. Някое министерско разпореждане е в състояние за една нощ да премахне внезапно появилата се в човек жажда за обучение и да я отклони към друг клон на познанието. В действителност броят на областите, достойни за благотворителна дейност до такава степен намаля, че, след като лорд Фоксфилд бе обзет от това желание, трябваше да прекара около две години в напразно търсене на достоен за вниманието му обект, който да няма вероятност да се поеме от някое министерство, съвет, корпорация, институция или общество.

За секретаря му бе настъпило време на голямо напрежение. Разнесе се слухът, както обикновено става в подобни случаи, че негова светлост

замисля велики дела и се нуждае от умела помощ. За целта бе необходимо правдоподобно и приемливо предложение или санкцията на много влиятелна общност, която да прекара съответния опонент през бариерите и да го предостави на негово разположение. Твърде ограничено количество от плановете, съставени за целта, бяха от интерес за негова светлост, когато се запозна с тях. Чували са го да казва, че:

– Непрекъснато откривам колко много доброжелателни хора съществуват в наши дни, както и че повечето от тях са объркани. Хората притежават забележително чувство за дълг към прадедите си – повече от деветдесет процента от предложенията, които получавам, са насочени към съхраняване, заради самото запазване на историческите ценности, което, само по себе си се смята за добро, а чувството им на дълг към бъдните поколения изглежда се състои единствено в запазване на миналото. Те са също така неуравновесени и по отношение на животните. Изобщо не бих се изненадал, ако утре ми поднесат напълно хуманен и обмислен проект в национален мащаб за реконструкция на стари крайпътни водни корита за утоляване жаждата на конете.

На пръв поглед изглеждаше, че единствената пречка на пътя на негова светлост в търсенето му на изход от това положение, бе собствената му суета. Защото лорд Фоксфилд бе по природа индивидуалист. Сам си бе проправил път в живота, експлоатирайки собствените си способности според личната си преценка, с което бе постигнал несъмнен успех, противно на склонността му да се впуска в конвенционални общности за постигане на благородни цели, и още по-лошо, съвсем отблизо да се идентифицира с тях. Не може да се отрече, понякога е изтъквал, че ако се въведат анонимно известни социални подобрения, или дори ако те се представят от юридически лица спонсори, на тях напълно ще им липсва тежестта и красотата на такива имена като Карнеги, Пийбоди, Форд, Нуфилд, Нобел, Гулбенкиан и други. И наистина, именно предизвикателството на подобни личности го накара да потърси средство да изрази, и случайно да го видят да изразява, желанието си да допринесе за подобряване живота на човечеството, като прочисти някое пренебрегнатото от Бога кътче на тази земя.

Няма данни за това как се е запознал с Уолтър Тири. По всяка вероятност го е издирил. Уолтър постоянно се е намирал в състояние на писмена вендета с други кореспонденти относно една или друга от неадекватностите на света, в който живеем и е напълно възможно някоя от тези разменяни статийки да е привлякла вниманието на негова светлост и да го е накарала да го намери. При всички случаи е сигурно, че Уолтър

не е бил сред хората, които са се редили на опашка, за да получат финансова помощ срещу предложен от тях проект за развитие на нещо. По-скоро изглежда, че общата им цел се е оформила по време на разговора им, като е завладяла умовете им и по този начин се е самосъздавала като Проекта.

След като веднъж бил достигнат този етап, всички останали мероприятия, очакващи с надежда да получат част от богатството на Фоксфилд за развитието си, вече нямали никакви шансове. Негова светлост изведнъж изгубил интерес към финансирането на чужди начинания и изобретил, или по-скоро открил свой собствен улей за вливане на средствата си.

Първоначалното намерение, макар и амбициозно, било само по себе си съвсем просто – всъщност направо лишено от оригиналност. Разликата между намерението и приложението му в практиката се намирала единствено в способността му да го извади от неефективните мозъци на мечтателите и да го превърне в практическо преживяване.

То се състояло в това да се учреди свободна, политически независима общност, на която да се даде възможност и ѝ се осигурят средства да създаде нов климат за живот.

Говори се, че лорд Фоксфилд прокламирал следното:

– Идеалното начало представлява безупречно почистване от стари задължения, на което са изписани само две думи: Знание и Разум. За съжаление това е доста далеч от практичността. Най-доброто, което може да се направи, е да се осигури място, където свободно да се подлагат на изпитание аксиомите, предразсъдъците, традициите, лоялностите и всички тези видове поведение, с които сме израснали и които са ни били втъпявани от малки, преди дори да сме били в състояние да мислим и разсъждаваме, които, взети заедно, ни правят граждани на света такъв, какъвто е, вместо да бъдем граждани на света такъв, какъвто би могъл да бъде. Целта ни ще бъде да разчупим веригата, която влачим след себе си, чрез която непрестанно се обвързваме по някакъв начин през поколенията с първобитните хора, че даже и с онези преди тях: а именно – да отхвърлим от себе си бремето на архаичната наследена ерудиция. Повечето от конфликтите в света отразяват конфликта в ума ни, докато се стремим да постигнем нещо, а същевременно спирачките на фалшивите доктрини, предразсъдъците, старомодните стандарти и криворазбраните амбиции винаги са ни въздействали по един или друг начин. Тези проверки са вградени в самите нас, не можем да се освободим от тях, но можем да помогнем на другите да ги премахнат от себе си. Ако създадем

правилните за тази цел условия, доколкото е възможно без никакво зловредно влияние или замърсяване, има надежда, че след едно-две поколения те няма вече да ни обвързват.

И продължил да предвижда разрастването и развитието на общността, с което тя ще добие признанието на талантиливи и даровити хора от всички раси, като убежище, където човек може да мисли и да работи същевременно, без да е притесняван от никакъв финансов, национален или друг вид натрапен отвън натиск. Там ще се появи нова култура, породена от знанията на времето, в което общността живее и се развива, без следа от съмнителни, с криви пръсти и промиващи мозъците призраци от ирационалното минало. Сред свежия въздух на новоформираните се планински умове ще има място за обилен растеж и развитие в климат, където те могат напълно да се излявят.

Малкото селище ще прерасне в голям град, последван в скоро бъдеще от Просветената държава. Към Новата държава с надежда ще се обърнат и присъединят мъже и жени, прозрели идеята, че светът не може още дълго да се влачи по стария си път и че е необходимо да се наруши старият начин на мислене, преди да е станало твърде късно. Бъдещите Айнщайновци, Нютъновци, Кюри, Флеминговци, Ръдърфордовци, Оупънхаймеровци ще заприиждат в цели групи към нея, тъй като тя ще им даде възможност да мислят и да творят. Възможно е един ден тя да се превърне във всемогъщия мозък на вселената...

И, в основите ѝ, естествено, ще се издълбае името на Фредерик, Първи Барон Фоксфилд...

В първоначалните етапи, обаче, по различни причини, името на лорд Фоксфилд не се асоциирало с Проекта. Предпочитал да използва за свой представител Уолтър Тири. Именно чрез Уолтър и аз се запознах впоследствие с плана за развитие на общността.

Първо чух за него от мои приятели, като допускам, че са го направили от чисто човешки подбуди. Знаели са, че съм без работа и нямам никакви интереси и, по всяка вероятност са били подтикнати от сестра ми, също така загрижена за състоянието ми. Един ден ме поканиха на вечеря в ресторант, за да се запозная с него.

По това време Уолтър бе вече до голяма степен затънал в подготовката на Проекта. Един от големите проблеми пред него беше набирането на подходящи хора, което в действителност означаваше всякакви хора. Бе писал писма в обичайните си кореспондентски вестникарски колони, в които бе описвал в общи линии плана и бе канил всички

заинтересувани да му пишат, за да научат допълнителни подробности, но те бяха останали без особен резултат. Сега, като хвърля поглед назад, това никак не ме изненадва. Предложението трябва да е изглеждало не-реалистично и не се съмнявам, че ако по обичаен начин се бях натъкнал на него, щях без колебание да го отхвърля, без да му обърна каквото и да било внимание.

Ала като го слушах да говори толкова убедително и като се вземат предвид конкретните обстоятелства на запознанството ни, останах с обратното впечатление. Както вече обясних, аз се намирах в окаяно състояние и много скоро се поддадох на ентузиазма му.

Процесът на разпадане на интереса ми продължи и през последвалата нощ. Някъде към малките часове виждах пред себе си видения на Просветената държава, която вече функционираше. За съжаление, в момента не мога да възстановя подробностите от тези свои видения. В ума ми е останал спомен за място, осветено от златна светлина, окъпано в доброжелателство, надежди и приятелство между хората. (Знам, че звучи малко като афишите на руснаците, които рекламираха бъдещето на Новите земи, но може и руснаците да са се чувствали така, както се чувствах аз самият в този момент). Съзнавах, че изпитвам нещо като прозрение – сякаш досега се бях движил в полумрак и изведнъж пред мен се откриваше нов, ярко осветен свят. Бях също така изпълнен с удивление от собствената си слепота до този момент, както и от слепотата на всички останали около мен. Пътят бе толкова ясен и толкова очевиден. Да се махнем точно сега, да унищожим в този момент всички вкоренени навички и привички, като на прочистеното от тях място изградим основите на един нов, чист свят. Имаше ли нещо по-добро, което човек да може да направи от живота си...?

На следващия ден се обадих на Уолтър и се договорихме пак да се срещнем. От този момент нататък вече бях нагазил вътре и с двата крака.

Скоро ми дадоха привилегирована роля. Посветиха ме, че зад Проекта стои лорд Фоксфилд и ме заведоха да го видя.

Не бе човек, който да ви направи голямо впечатление на пръв поглед – не, не се изразих достатъчно добре. В държанието му имаше нещо преднамерено, което целеше именно да впечатли другия. То бе самоуверено, леко помпозно, сприхаво, но това важи за обществения му професионален аспект, който той си слагаше по време на работа като работен костюм. В извънработно време изведнъж се променяше, преставаше да се бои да показва найе странен наивитет или поне подсъзнателно го

демонстрираше. Така и не успях да свикна с резките му промени от едното в другото състояние.

Когато се запознахме, бе приел служебното си поведение. Изглежда ме с остър любопитен и преценяващ поглед, все още не съм сигурен дали бе наистина преценяващ или не. Но когато след това стигнахме до темата за Проекта, той престана да се държи официално и позволи на искрения си ентузиазъм да надделее.

– Уолтър не може да не ви е запознал със схемата на плана, господин Делгрейндж – обърна се към мен той, – затова сигурно знаете, че идеята ни е инициаторска и по-късно ще се присъединят много наши последователи. По мое мнение е изключително важно първоначалната група правилно да подхване начинанието и да успее да оформи правилни навици на функциониране на мозъка. Ако още от самото начало се установят погрешни начини на поведение, неправилни навици или отношения, то задачата да ги унищожим с цел да създадем такова общество, каквото сме си поставили за цел, до голяма степен би затруднила действията ни. Направих си труда да поразпитам тук-там за вас, господин Делгрейндж. Познавам в общи линии възгледите ви за живота. Знам, че се ползвате с репутацията на социален историк и с интерес прочетох две от книгите ви. От тях разбрах, че сте интелигентен наблюдател на обществените тенденции и стигнах до извода – знам, че Уолтър ще се съгласи с мен – че умелата ви наблюдателност може да се окаже от голяма помощ за осъществяване на идеята ни, поне в най-ранните етапи на определяне най-добрите форми за институциите ни, а така също и при насочване общността към тях и отстраняване на по-нежеланите насоки, които може да се изявят.

Продължи да говори надълго и нашироко по темата и аз приключих вечерта с малко замъглено осъзнаване, че ми е била възложена задачата да начертая и определя, като му предам за одобрение, провизорна проекто-конституция за Просветената държава, както и да осъществя приложението ѝ на практика впоследствие.

Това ми отне няколко месеца.

Не му е тук мястото да навлизам в подробности за организацията на инициаторското начинание. Нито пък разбирам много от тези неща, тъй като не това ми е работата. Смътно осъзнавах, че Уолтър е разочарован от реакциите на призивите му за завербуване на нови привърженици на идеята и чувствах, че очаква твърде много. Изглеждаше изненадан от малкия брой интелектуалци, които бяха същевременно и добри практики. И когато след това вече се бе отказал от надеждата да ги

намери съчетани еднакво развити в един и същ индивид, отново остана изненадан, че въпреки това му бе трудно да намери както единия, така и другия вид.

Направих всичко възможно, за да събудя интереса на някои от приятелите ми, но неизменно установявах, че той спира дотам да се обсъжда личното ми участие в Проекта. По това време вече бях твърде завладян от идеята, за да обърна внимание, че главната им реакция на ентузиазма ми се състоеше единствено в загриженост за самия мен, дори и когато се опитвах да ме разубедят. Както и да е, Уолтър бе този, който се занимаваше с набирането на кадри и не се радваше на голям напредък в това отношение.

Наскоро след като се запознах с лорд Фоксфилд, Уолтър изчезна в продължение на няколко месеца, за да търси подходящо място за осъществяването на Проекта. Не бях получавал никакви новини от него през това време, а и той не бе много склонен към разговор като се върна, което, както ми обясни, било заради политиката. Не поиска да ми каже нищо за разположението, само изрази задоволството си, че е намерил идеалното за целта място. Преговорите за закупуването му щели да бъдат доста деликатни и било най-добре колкото се може по-малко хора да знаят за него, докато не се уреди всичко. Трябваше да се задоволя с това.

И все пак се виждаше, че нещата се развиваха. Уолтър вече имаше свой офис, в който работеше заедно с няколко души от персонала ни. Те винаги имаха страхотно зает вид, когато се появях там, а той самият бе възприел държанието на доверения помощник на шефа.

Срещах се няколко пъти с лорд Фоксфилд по време на деветте месеца, които последваха завръщането на Уолтър. Установих, че с него може да се контактува далеч по-лесно, отколкото бях предполагал – бях подозирал, че ще разполага със свои собствени идеи, които да предостави за развитие и прилагане на практика и които по всяка вероятност след това ще защитава. За свое удоволствие открих, че възгледите му за приемлива демократична форма на работа напълно съвпадат с моите. Постигнахме съгласие по голяма степен от въпросите, които обсъждахме и се натъкнахме на съвсем малко различия, което скоро ме наведе на мисълта, че той иска да бъде по-скоро добре информиран, отколкото да поеме ръководството на работата в свои ръце. Желанието му в действителност се състоеше в това да види как Проекта започва да се развива в правилните насоки. Постоянният му еднообразен отговор на всички въпроси, по които не постигнахме съгласие, бе следният:

– Добре. Пробвай. Но гледай нещата винаги да са гъвкави. Човек трябва да ги поддържа гъвкави и готови за промяна. Живеем в променлив свят. Не искаме да се натоварим и обвържем с нещо толкова неизменно като Американската конституция, нали? Искаме хуманитарна институция, която да изглежда добре без законодателна власт.

В ентузиазма си и аз се съгласих с него: всичко ми се виждаше толкова просто и рационално.

И след това една вечер той ми каза:

– Всичко се уреди. Получихме своя обект. Днес подписахме и подпечатахме договора.

Вдигнахме чаши и се чукнахме за дългия успешен живот и перспективното развитие на Проекта.

– Може ли поне сега да ми кажете къде се намира? – запитах аз.

– Намира се на едно място, наречено Танакуатуа – ми отвърна лорд Фоксфилд.

Чувах това име за пръв път. (А и той го произнесе Танър-куър-туър вместо Тана-куа-туа, както го знаем ние).

– О – отвърнах неразбиращо. – И къде е това?

– Разположено е на югоизток от екватора – ми обясни той, което ме остави в същото неведение, в каквото се намирах и преди, с това изключение, че ме насочи към мисълта, че трябва да е някъде в другото полукълбо.

От този момент нататък, след като Проекта вече бе придобил реално местонахождение, нещата взеха друга насока. Увеличи се темпът на подготовителните работи. Изведнъж се оказах в ролята на помощник на Уолтър и дори присъствах на някои от интервютата му с перспективните кандидати.

Не мога да кажа, че съм бил впечатлен от качествата на хората, които идваха при нас да ни предложат помощта и съдействието си, но се утешихме с мисълта, че това ще е само първоначалната инициаторска група. Веднъж учредеше ли се Проекта и възникнеше ли всеобща загриженост за развитието му, все нещо по-свременно щеше да дойде при нас, тъй като щеше да има далеч повече неща, които да ги привличат.

Без съмнение, Уолтър, както и ние останалите, бяхме подценили трудността да съберем един вид ядро за подобно начинание. В края на краищата подходящите оставаха, а другите ги освобождавахме. От само себе си се разбира, че рядко се срещат хора, чиито способности да са им спечелили достойно място в системата ни, а те да са готови да го

захвърлят с лека ръка, за да се заемат с една идеалистична прищявка. Така че повечето от хората, подали молба за участие, бяха един или друг вид неудачници. От тях не ставаше подходящ материал за основаване на нова инициаторска общност, нито пък каквато и да било общност. За Уолтър, който провеждаше интервютата за наемане на хората на работа, тази мисъл трябва да е била обезсърчителна. Беше си поставил за цел да набере група от петдесет човека, но сега бе готов да се задоволи и с четирийсет и шест.

Междувременно, след като успешно се приключи с покупката на Танакуатуа, лорд Фоксфилд се появи открито като човека, подкрепил Проекта и стоящ зад гърба му.

Той бе малко или повече принуден да признае официално спонсорирането на този Проект, за да избегне по-неприятен вид реклама.

Има един метод на опозиция, който, по старинен обичай, все още продължава неизменно да се прилага. Човек си избира някакво събитие, което има вероятност да стане плод на общественото възмущение и тенденция, която е в хармония с възгледите на Партията. В даден момент на бездействие привлича вниманието на някой национален вестник към въпроса. Ако темата изглежда интересна и не се появи нищо по-достойно за вниманието на читателите, вестникът възприема въпроса като своя кауза и го лансира с трясък. Тогава Партията дава съгласието си човекът да отмени повдигнатия въпрос, като превърне вестникарските статии в доказателство за страстната загриженост на народа за произволите и грубите беззакония на последното правителство. По този начин вестникът се изкарва кучето-пазач на обществеността, Партията на въпросния човек е неговият готов шампион и ако всичко мине добре, трябва още веднъж да се покаже в лоша светлина правителството.

В случая с продажбата на обекта в Танакуатуа, избран като подходящ материал за използване на тази тактика, се получи засечка. Бе решено, че заглавие от сорта на „Възмутителен скандал – тайна бартърна сделка на британска територия с цел задоволяване частни интереси“ би създавало доста проблеми и вестникът „Дейли Тайдингс“¹ бе готов да сътрудничи. Всъщност главният му редактор беше зает предимно с мисълта как най-добре да го използва, когато получи информация във връзка със следните съществени фактори: (а) че Тири, човекът, осъществил покупката на Танакуатуа, е подставено лице на лорд Фоксфилд, (б) че съществува дългогодишно приятелство между лорд Ф. и негова светлост,

1. ???

собственикът на вестник „Тайдингс“ и (в) че последният бе станал собственик на остров в Караибско море при доста сходни обстоятелства.

Напълно е разбираемо, че интересът на вестника към въпросния Проект заглъхна след последните разкрития. Още повече, ясно бе дадено да се разбере, че негова светлост (представителят на пресата) ще счита всеки направен опит да се засегне въпроса в друг вестник, като неколегиално действие и няма да погледне благосклонно на това. Впоследствие, когато опозицията вече разполагаше с нови теми и скандали за коментар, смяната на собственика на Танакуатуа вече не предизвикваше ничий интерес, с изключение на някое и друго мимолетно споменаване тук-там.

Но интересът на лорд Фоксфилд вече бе известен и след като този факт по никакъв начин не можеше да се отрази на цената, заплатена от него за острова, той вече изявяваше желание да се покаже като основоположник на начинанието.

Пресата, обаче, си отмъсти, както се получава винаги в подобни случаи. Начинанието се представи като приумица на изкуфял старец, а членовете на експедицията бяха изобразени като група безотговорни хора, за които животът в добре подредено и организирано общество не е достатъчно добър и внушаваше на читателите мисълта, че ако искат да си останат със здрав разум и нормални, трябва да си стоят въщи. За всички нас това бе период на изпитания и пет от доброволците се отказаха, с което общият брой на работната ни сила стигна до четирийсет, но когато вече не бяхме сред първите заглавия на последните новини, интересът на вестниците към нас заглъхна и само краткочрайно се възобнови в навечерието на заминаването ни.

В навечерието на заминаването ни се събрахме в един хотел в Блумсбъри. Повечето от нас не се бяхме срещали преди и не се познавахме. Сред членовете се долавяше забележима тенденция предпазливо и като че ли с лошо предчувствие да се оглеждат един друг. Трябва да призная, че дори и огромният ми ентузиазъм усети напрежението, което витаеше във въздуха. Ние с Уолтър направихме всичко възможно да придадем на събирането дух на празненство, но това ни се удаваше трудно. Допускам по-скоро да сме приличали на стадо заблудени овце, отколкото на смела група инициатори на прага на осъществяването на велика идея. Но ние се утешихме с мисълта, че чувството на радост също така би било неуместно в подобна ситуация. В края на краищата отпразвахме се на сериозна мисия...

В спомените ми, като че ли и аз самият се намирах в състояние на

раздвоение. Преживявах моменти на депресия, редуващи се с фази на положителна екзалтация. Всъщност, помня зачудения поглед, изпълнен със съмнение в очите на някои от хората, с които говорех, като че ли намираха ентузиазма ми малко странен и обезпокоителен.

Напитките и добрата вечеря допринесоха за намаляване на напрежението и отпускане на нажежената атмосфера, дори започнаха да се показват признаци на повдигане на груповия дух, когато на края лорд Фоксфилд стана, за да отпрати към нас прощалната си реч.

Мисля, че трябва да цитирам част от нея. Това ще ви създаде по-реална представа за начина, по който той виждаше бъдещето, отколкото аз съм в състояние да ви го опиша.

– Господ – започна той, изненадан от самия себе си. – Досега ни уверявах, че Господ е създал човека по свой образ и подобие. По свое собствено подобие. Да поразмислим малко над значението на тези думи. – Спря, за да поразмисли, след което, като стигна до извода, че си бе представил истинския образ, за който ставаше дума, продължи: – Не е във властта и по силите на човека да прецени кои свои латентни качества от този образ и подобие ще използва и кои не. За да може да направи това, то той трябва да има смелостта да признае, че Бог по погрешка е включил в създаването му някои черти, или че човек знае по-добре от Бог кои от тези качества да използва и кои не – предположение, което ни отвежда на хлъзгав път и може да не стигнем до добър край. Защото е напълно естествено, че ако Бог не е имал предвид да включи някое качество, което да се използва активно от дадения човек, Той е щял да го включи в създаването му само случайно или за да си направи шега с човека и да види как ще реагира – това е предположение, с което допускам малцина от вас да се съгласят. Следователно трябва да приемем, че включвайки известни правомощия и качества в създаването на човека, Бог безрезервно му е наложил и задължението да одобрява или не някои от тези дарби, като сам преценява задължението кога и как да ги използва всичките. Стигаме до извода, че тъй като човешкият образ е адекватен с образа на Бога, Господ сигурно е имал намерение човек да стане като него самият. Че защо иначе е щял да му придава собствения си образ и подобие? В края на краищата до този момент бе използвал безброй други образи за по-низшите си създания. Значи Той преднамерено е изготвил лъжлив образ на самия себе си, като е натоварил човека със задължението да бъде толкова богоподобен и в намеренията си, колкото е по формата си. Тук сега става дума за необикновено умозаключение. Много владетели от далечно минало до днес добре са разбирали това и

вследствие на осъзнаването му са прокламирали личното си обожествяване и божествените си правомощия. След като от друга страна, обаче, са били силни индивидуалисти, те са интерпретирали тази своя божественост като са се дистанцирали от другите и са се поставяли над тях. За съжаление те са проявявали и склонност към моделиране на поведението си по образец на това на вискателния Бог, както е описан в Стария завет, което е довело до нещастни резултати за други като тях. Те не са бъркали. Грешката им, или по-скоро слабото им място се е криело в неуспеха им да разберат и проумеят логически, че след като човечеството е било създадено по Божи образ и подобие, то съдбата и задълженията да сме богоподобни в държанието си не са били отредени единствено на малцина избрани личности. Те трябва да се разпределят поравно между всички, което означава сред цялото човечество. Отдавна съзнаваме, че човекът е най-силния вид сред всички творения на Бога. През последните векове и особено в днешно време сме свидетели на необичайно разрастване на властта и могъществото му. Дори и сега господството му върху голяма част от природната среда е богоподобно, а потенциалните му възможности са непредсказуеми. Всъщност, има вероятност вече да е надвишил очакванията и надеждите на Бога в някои отношения, защото, въпреки че способността на Господ да се самоунищожава е теологически спорна и подлежи на дебати, човекът безусловно е постигнал способността да се саморазрушава – себе си, както и света около него. Само тази способност е достатъчна, за да послужи за изясняване на въпроса, че именно сега е настъпил моментът да спрем да се държим като безотговорни деца, които пускат фойерверки в претъпкана зала: това винаги е било глупаво, а сега подобни действия станаха доста опасни. Вече сме придобили нужните познания и средствата да си построим рационална и умствено стабилна и здрава форма на човешко общество. Можем да се отнесем към голяма част от заобикалящата ни среда като към средство, създадено да удовлетворява нуждите ни. Станахме способни, ако искаме – и нека така да бъде оттук нататък – да живеем не като я разрушаваме и не като влизаме в конфликт с нея, не като паразити за света около нас, а в пълна хармония с него. Можем да създаваме симбиоза с природните сили: като ги ръководим и направляваме, а същевременно и ги използваме, както ги получаваме. Стигнахме до един етап, когато бихме могли и трябва, ако искаме да оцелеем, да спрем да живеем с лекомислието, присъщо на животните и да поемем в свои ръце отговорността за собствената си съдба. Ако се боим да станем богоподобни създания, ще загинем... За това именно става дума в настоящата експедиция. Тя не е

бягство от реалността, както я окачествява пресата. Не е търсене на несъществуваща земя или Рая, нито дори утопия. Тя е семе на едно велико намерение. Задачата ви е да тръгнете по света, като засадите това семе в един нов смел свят. Да се грижите за него и да го поливате, за да порасне и даде нова, освободена от всякакви зарази реколта, която да е в състояние да поддържа новото общество, освободено от всякакви предразсъдъци, от сляпата вяра и невежите поверия, най-сетне без жестокост, мизерия и разруха, с които тези неща са заразявали като с чума човечеството от незапомнени времена...

Това е само една малка част от речта му, която се характеризираше с голяма наситеност на сравнения и метафори, и с известно объркване, както е възможно някои вече да са се досетили, във възгледите му по отношение подхода към предмета и целта на Проекта. Независимо от това, посланието му бе съвсем ясно: „Съществуват достатъчно знания и средства за създаването на ново здравословно общество. Давам ви възможност да ги използвате. Вземайте я, използвайте я и ви пожелавам късмет във всички ваши начинания.“

Лорд Ф. би могъл със същия ефект точно така кратко да изрази мисълта си, защото имаше някои хора в аудиторията му, за които не бе никак лесно да съчетаят пропагандата му за рационализъм с нетърсените перспективи на обожествяването им.

Това обаче беше денят на негова светлост. Бе заплатил добра сума за него и тепърва му предстоеше още много да плаща, така че го изслушаха търпеливо, като от време на време му ръкопляскаха тук-там, до последния зов да помним винаги думите на Хенли: „Аз съм Господар на собствената си съдба, аз съм Капитан на собствената си душа.“

Има цветна снимка на групата ни, събрана на следващия ден върху палубата на кораба „Сюзана Дингли“, направена малко преди да отплуваме. На брой сме трийсет и осем човека, като групата ни достигна до този брой, след като още двама-трима се отказаха след изслушаната предната вечер реч.

Не приличахме на група, която непосветеният наблюдател би могъл спонтанно да приеме като Основателите (и основателките) на една нова ера. И все пак, как другояче би могло да се класифицира събитието? Толкова много хора успяват да изглеждат незабележими, докато изведнъж не направят такова впечатление, че другите да им обърнат внимание.

И в края на краищата, след като ни бе дадена справедлива

възможност, бихме могли и да успеем – някои от нас поне...

Доминиращата фигура на снимката без съмнение е госпожа Бринкли. Това се дължи отчасти на изпъкналостта на пътническата чанта в ръката ѝ – масивен предмет, украсен с шевици, наподобяващи японски ловни мотиви, – но дори и без нея огромното ѝ лъчезарно, заемащо доста място присъствие би привлякло незабавно окоето. Човек веднага остава с чувството, че каквито и да са били намеренията, идеалите и надеждите на всеки един от нас, Дебора Бринкли е тази, която знае точно какво иска, а то е още бебета и тя е твърдо решена да продължи да ги ражда едно след друго на Танакуатуа или навсякъде другаде, където я отвее вятърът на живота. Тя и съпругът ѝ до нея, с вид на здрав, як и способен фермер, какъвто в действителност е, я правят най-впечатляващата и вдъхваща доверие фигура на снимката.

Алисия Харди, която се вижда наблизко как разговаря сериозно с едно от децата на семейство Бринкли, ни придава известна изисканост.

Но няма никакво съмнение, че именно Мерилин Слейт (госпожа Слейт) е тази, която смята, че тя е главната фигура на снимката. Облечена в извънредно биещо на очи облекло, напълно неподходящо за случая, застанала в поза, взета от последния брой на някое модно списание, усмихнала се широко на целия свят, тя явно се смята за красавицата на експедицията ни. Застанала е до Хоръс Темпъл, като топчестото му бебешко лице наднича над цветна плажна фанела. Трудно е да се намери по-ярко изявен живот и душа, на която и да било компания. До ден днешен не съм престанал да се чудя как тези двамата са успели да се промъкнат през съсредоточените и взискателни интервюта на Уолтър. Самият Хоръс очевидно също е започнал през следващите една-две седмици да се чуди как е станало това, защото в Панама реши да изпусне кораба и да се върне у дома. Забележително просто е колко мъдри могат да бъдат понякога глупаците.

Дребният човечец на предния ред, който се е намръщил към фотоапарата изпод кепето си, е Джо Шатълшоу. Той е бил ползотворен дърводелец, но на пръв поглед си личеше, че е роден за баща; до него жена му Диана бе явно родена за съпруга. Зад нея Дженифър Фелинг, медицинската сестра, напомня по-скоро на Дерейн, отколкото на Матис. Другата Дженифър, Дженифър Дийдс, е застанала с напълно съсредоточен и решителен вид.

И Уолтър Тири е на снимката, разбира се. Застанал е малко встрани от нас. Може би подготвителните работи по организиране на експедицията или тъгълът на светлината, както е застанал, му е придало изяван вид

като на скулптурна фигура – нещо, което не бях забелязвал до този момент. Той също така е приел вид на водач на групата и поглежда към фотоапарата с известно предизвикателство.

Вдясно е застанал Джейми Макингоу, инженерът, усмихнал се леко, въпреки че е трудно да се прецени дали усмивката му се дължи на поведението на Уолтър, дали е породена от случая или от собствените му мисли.

До него се вижда Камила Коуджънт. Изглежда потънала в собствените си разсъждения и има вид на човек, който въобще не забелязва, че го снимат – там е, но не е с нас.

Аз, Арнолд Делгрейндръж, съм от другата страна и ми се вижда само профилът. С разсеян поглед и отвлечено изражение на лицето малко приличам на „изпратен в отвъдното“. Трябва да призная, че в този момент наистина се намирах там. Дори и сега долавям мигове от настроението, което ме бе обзело тогава. Останалите от групата са застанали на стоманените палуби на кораба „Сюзана Дингли“, но аз съм стъпил вече на дъските на един нов „Арго“². Мръсните води на Темза се въртят под другите, но аз съм втренчил поглед далеч над тях, към ново Егейско море, златно и блестящо на слънцето. Имам вид на човек, твърдо решен да превърне едно видение в реалност, да види как започва новата ера на света и да изиграе своята роля в това начало:

„Ще се издигне нова Атина, която в бъдни времена ще се предаде на потомствата, както слънчевият залез предава на небесата величието на първопознанието.“

В този момент съзирам дори нещо повече – пред мен се е разкрил нов далечен архипелаг, в който ще разцъфне цял нов свят, ще се възроди, ще заприлича на феникс...

Дотук ще спрем със сладките песни на сирените!

Ето там сме застанали. Том Кониинг, Джереми Брандън, Дейвид Кемп и останалите. Ние, като се започне от Арнолд Делгрейндръж, мечтателят и се стигне до Чарлс Бринкли, фермерът – сме представители на всички видове хора, основавали някога колониите.

Снимката навява тъжни мисли. Може да нямаме много внушителен вид, със сигурност не представляваме галактика от събрани на едно място таланти, но всички сме изпълнени с големи надежди. И с идеята, която ни бе събрала заедно и бе далеч по-велика от самите нас.

Предполагам, че подобни опити отново ще се правят. Хората са

Паяжината

постъпвали така в търсене на свободата в продължение на повече от хиляда години... И отново ще се опитват да я намерят. Надявам се следващия път съдбата да е с тях, не срещу тях...

ГЛАВА ВТОРА

И така се отправихме към Танакуатуа.

Тук ми се струва най-подходящото място да дам описание на крайната цел на пътуването ни.

Когато корабът „Сюзана Дингли“ вдигна котва, единственото, което всички ние, с изключение на открилия мястото Уолтър, знаехме за Танакуатуа бе, че е малък необитаем остров, твърде незначителен, за да бъде включен в повечето географски атласи, но отбелязан на някои от по-големите и подробни карти като почти незабележима точка в необятната морска шир на Тихия Океан, разположена в района на 9 градуса на север и 170 градуса на запад.

Имаше и снимки, правени периодически в продължение на последните седемдесет години. Всички те, обаче, по практически причини могат да се смятат за една, тъй като всеки фотограф е бил поразен от красотата на един и същ пейзаж и е снимал само него. На снимките се вижда изгледът от североизточната страна на острова, погледнат от кораб на котва в лагуната. Вижда се извит бял бряг, ограден с гъста растителност, зад която изскача палисада от палми, обградени от още палми и други видове дървета. Единствено фонът е този, който го отличава от хилядите други подобни морски брегове: двата еднакви хълма, съединени от висока седловина, известни като Танакуатуа.

Тези хълмове не предизвикват веднага в съзнанието ви представата за действащ вулкан, но и на двата има кратери. Северният (този, който се намира отляво на снимките) е Рара, отдавна заглъхнал и обраснал с растителност; другият, Мону, съдържа връща тиня, а на половината път на юг от него блика поточе гореща чиста вода. Трябва да е минало доста време, откакто кратерите се намират в сегашното си състояние. Не се забелязват други признаци наскоро тук да е имало нещо повече.

Почти не съществуват легенди някога островът да се е намирал в различно състояние. Има вид на изолирано място, без никаква история до преди по-малко от два века. Оттогава се срещат фрагменти, отбелязващи съществуването му и, откакто съм се завърнал, положих доста труд да ги събера и подреда. Тук му е мястото да ви запозная с резултатите от изследванията си. Намират се фактори, които ни озадачиха още от самото начало на пътуването ни; имам предвид наличието на необитаем и същевременно много плодороден остров.

В тези атласи, където фактът на съществуването му не се отбелязва, Танакуатуа обикновено се показва като включен в групата на островите Мидсамър. Тази информация винаги е била заблуждаваща, а напоследък стана и неточна. На първо място той е разположен на разстояние осемстотин километра от най-близкия и по-малък от тях, наречен Оахому. Човек остава с впечатлението, че и двата острова може да са били включени в зоната на Мидсамър заради удобството на тези, които чертаят всички криви териториални, обсипани с точки линии на картите на Тихия Океан, тъй като се намират на още по-голямо разстояние от другите островни групи. Още по-неразбираемо е как съществуването на тези линии, които някога са ги причинили, са попаднали под отговорността на административното управление на Мидсамър. Но историята на колониите познава и по-необикновени случаи.

В първите дни на ранната им експлоатация и двата острова имат вид на неуловими. За разлика от повечето други острови в района са останали незабелязани, дори и от капитан Кук, въпреки че по време на второто си пътуване през 1774 година е посетил Мидсамърс (и го е назовал по името на сезона, през който е станало това посещение, а именно средата на лятото) и в корабните дневници на „Резолушън“ и „Адвенийър“ не се споменават никакви такива острови, намиращи се в далечината, въпреки че е логично човек да допусне, че са се намирали достатъчно близо до маршрута на пътуването му, за да останат незабелязани.

Едва след двацет години се споменава за откриването на един остров, който няма начин да е друг, освен Танакуатуа.

Капитан Слийзън е отбелязал следното в корабния дневник на „Пърпоуз“: „Вятърът ни довя гъста мъгла на седмия ден от април, в шест часа сутринта. Три дни продължихме да се движим слепешката през нея, докато на десети април попаднахме на силен вятър от запад, който ни изкара от мъглата, но се превърна почти в буря и ни изкара далеч в северозападна посока от следвания от нас курс. И това продължи три дни. Вечерта на тринайсети срещу четиринайсети бурята утихна, към сутринта времето се оправи, морето се успокои, вятърът все още продължаваше да духа от запад, но бе значително по-слаб. На зазоряване съзряхме земя на около петнайсет километра разстояние в посока изток-югоизток. Като се приближихме, видяхме, че е малък остров, издигащ се от центъра на ниска планина във формата на два хълма, съединени от хребет. Има гъста растителност, много палми и други дървета, както и храсти, покриващи цялата планина, с изключение на горните й

части. Ята морски птици излетяха при приближаването ни, за да ни посрещнат, а няколко делфина доплуваха до лодките ни, но не забелязахме никакви други признаци за човешки живот. Западната страна на острова е издадена навън под формата на голям риф, състоящ се от множество островчета, както и няколко протока. Тръгнахме по един от тях и успяхме да стигнем до острова. След като спуснахме котва в лагуната, изпратих катера на брега с бъчвички за вода. Екипажът на кораба установил, че островът не е необитаем, както ни се бе сторило на пръв поглед, тъй като стигнали до едно сечище и видели седем-осем колиби, изключително бедни и неумело построени, които били направени предимно от свързани едно за друго парчета дървесна кора. Било толкова мръсно, че се разнасяла противна смрад. В средата на сечището имало куп пепел и няколко големи камъка от вида, който местните жители използват за да готвят на тях. Един от хората ни, като си помислил, че мястото е отдавна изоставено, скоро установил, че не е така, защото леко си изгорил крака. Боцманът, който се приближил след малко, бил на мнение, че огнището било оставено преди не повече от час или два, въпреки че не се виждал дим. В някои от колибите имало дървени инструменти с примитивна изработка, както и някои грубо изплетени мрежи за риболов. В една колиба имало отчасти издълбана кост от човешки крак и каменен нож, който лежал сред стружките, останали от нея. В същата колиба имало и човешки череп, по-нов от костта на крака и според боцмана – не съм в състояние да определя въз основа на какъв жизнен опит, – бил отделен преди не повече от седмица. След няколко пътувания дотам, в течение на които успяхме да се снабдим с достатъчно количество питейна вода, екипажът отново се качи на борда, като не бе успял да зърне никой от местното население.“

Общото месторазположение на този остров и позоваването на разделената на две планина оставят малко съмнение, че става дума именно за Танакуатуа. Повторното му откриване и истинското установяване на местонахождението му, обаче, е трябвало да изчака, докато е бил посетен отново от кралския кораб „Пертинакс“ през 1820 година. И през двайсет и шестте години, изминали от времето, когато капитан Слийзън е написал гореспоменатото описание, изглеждало като че ли условията изобщо не са се променили.

„Пертинакс“ направил предварителна обиколка около острова, като отбелязал, че източните и западните брегове са скалисти и негостоприемни, не предлагат нито удобни за заселване места, нито са подходящи за закотвяне и че има огромен риф, който започва от най-крайната южна

точка и огражда една лагуна, заобикаляща целия западен бряг. Корабът не направил опит да мине през рифа, а пуснал котва точно до него, с изглед към брега, на който имало няколко канута.

Група от около петдесетина души туземци, въоръжени с копия, стояли на брега и оживено разговаряли. След това се качили на шест канута и се отправили през лагуната към „Пертинакс“. Малко преди рифа обаче спрели и оставили веслата. Канутата се събрали. Провело се още едно по-тихо съвещание, по време на което хората обръщали глави от време на време към кораба. След тази втора обмяна на мнения обърнали назад и енергично се запътили към брега, където, след като слезли от канутата, се скрили сред дърветата и изчезнали от погледа им.

Една група от „Пертинакс“ отишла до брега и установила, че в селото от няколко колиби няма никой. Сред оставените от местните жители вещи попаднали на ръждясал пистолет, няколко моряшки ножа, четири месингови катарамии за колани и редица метални копчета, така, както и на по-често срещащи се предмети като колекция от черепи върху коловете на най-голямата колиба и орнаменти от човешки кости и бради.

При повторно проучване забелязали един кръст, издигнат на малък нос по-надолу на брега. Установили, че е изработен от дъски, явно събрани от някой кораб, заковани една за друга с пирони поставен изправен и на него грубо били издялани буквите R. I. P. Започнали да копаят с надежда да намерят нещо като гроб, но вместо останките, които очаквали, намерили бутилка със сгънато в нея листче хартия. На него било написано с кафяв пигмент, сметнат за кръв:

„В ПАМЕТ НА

Джеймс Бър от Лондон

Едуърд Тимсън от Шептън

Хенри Дейвид от Луис

Попаднали тук след коработрушение на кораба «Фортитюд» на десетия ден от месец май 1812 година от нашата ера. Всичките изядени от диваците канибали.

Май-юли 1812 година от нашата ера.

МОЛЕТЕ СЕ НА БОГА ЗА МИЛОСТ

подписано от Семюъл Ходжис А В“

Докато се връщали към кораба си, хората от „Пертинакс“ били нападнати от туземците из засада. Един от тях бил лошо ранен с копие, но

трима нападатели били повалени от мускетите, а останалите избягали, като оставили двама пленници.

От тях по-късно моряците научили името на острова или поне възможно най-близкия до него вариант (като предположили, че това наистина е име, а не някакъв вид обръщение към божество или псувня) – Танакуатуа. То съответно било включено в корабните записи и оттогава останало да съществува официално в този вид.

Документите в архивите сочат, че кораб на име „Фортитюд“ наистина е отплавал от Дептфорд на 12 август 1811 година за залива Ботъни с товар от сто четирийсет и двама затворници. Корабът така и не пристигнал и предположили, че се е изгубил в морето. В списъка на затворниците, осъдени да ги транспортират на борда, фигурират имената:

Джеймс Бър от Лондон за фалшификация на печат за освобождаване на писмо от пощенски разноски на стойност от 6 пенса.

Едуърд Тимсън от Шептън в Съмърсет за лъжа с цел да продължат да му плащат надницата.

Хенри Дейвис от Луис в Съсекс за кражба на птица на стойност 7 пенса.

Един от членовете на екипажа е записан под името Семюъл Ходжис от Рай в Съсекс.

Последното пристанище, в което се е отбивал параходът, е било Отахейте (по-късно станало известно под името Таити). Корабът отплавал оттам на петнайсети април 1812 година, след което се губят всякакви следи.

Танакуатуа сега вече официално съществуваше в документите на Адмиралтейството, но все още продължаваше да бъде рядко посещаван и то главно от кораби, отклонили се от пътя си и нуждаещи се от вода и пресни зеленчуци. От време на време се водела някаква разменна търговия, но тъй като островът се ползвал с репутацията на коварен и опасен поради това, че е населен с канибали, подобни посещения по-скоро имали характера на набези.

По тази причина тук не са правени изследвания и мястото било съвсем малко по-известно, отколкото преди 1848 година, когато изследователска група от кралския кораб „Файндър“ слязла на брега. Тя докладвала, че местните жители били "боядисани в разни шарки, до голяма степен украсени с раковини и черупки, облечени в оскъдно грубо облекло, поставяно по-скоро като украшение, отколкото поради скромност. Повечето от мъжете носят, също така, парче кост, пхнато в долната

месеста част на ухото, а често и по-тънки костни игли през преградата на носа, които често се подават и стърчат на няколко сантиметра от другата страна. Лицата им са татуирани по невъобразим начин с цел да им се придаде ужасно свиреп вид.

Когато този свиреп външен вид, придружен от високи викове, застрашителни жестове и насочени копия не успял да спре приближаването на изследователската група с ескорта ѝ от лодки, местните жители останали отначало изненадани, а след това като че ли се уплашили. Когато хората от лодките насочили към тях над главите си готовите за стрелба пушки, те незабавно избягали и се скрили сред дърветата, където останали, докато не ги примамили да излязат с обещания за различни подаръци.

След като по този начин било премахнато напрежението от първоначалната среща, изследователската група установила, че хората са стеснителни и подозрителни. Единственият друг враждебен инцидент станал, когато шестима души от групата разбрали, че пътят им е преграден от около десетина туземци. Всички, с изключение на един били въоръжени с копия с метални върхове. Изключението държал ръждясал мускет. Той вдигнал ненадеждното си оръжие и като посочил с него към на общото местонахождение на корабната група, повишил глас, като явно давал команда за нападение. Когато то не последвало, той и заобикалящите го изглеждали смутени. Повторил командата си, после с жест на погнуса хвърлил мускета на земята и всички туземци изчезнали в храстите. След това проучванията протекли мирно и тихо, въпреки че на хората им било абсолютно забранено да се разхождат сами.

Танакуатуа бил надлежно включен в картите. Формата му в общи линии е крушовидна, дълъг е около дванайсет километра и е малко повече от осем широк. На около три километра от южния му край има малък остров, Хинуати, с площ около петдесет акра. По продължението на рифа има около дванайсетина по-малки островчета, които варират по големина и размери от половин акър до един с дванайсет акра площ. Почвата е с вулканичен произход, богата на минерални соли, много благодатна за засадените хлебни дървета, кокосови палми и зеленчуци. Неочаквано открили, че последните включват картофи и допуснали, че са били взети от някой кораб, претърпял корабкрушение, по всяка вероятност „Фортитюд“, а после са били засадени от туземците.

Възрастното население на Танакуатуа по това време изглеждало малко на брой, по всяка вероятност не повече от сто и петдесет души, въпреки че изоставените селища дават основание да се предполага, че

неотдавна е било и по-голямо. Установили, че навигите, условията и заниманията на туземците са груби, елементарни и отвратително низки и долни. Офицерът, който отговарял за изследователската група, ги счел за най-примитивните диваци, които е виждал някога, но тук не срещнал съгласието на корабния лекар, който смятал, че могат да послужат за пример на дегенерация, предизвикана от продължителни кръвосмешения.

Отчетният доклад не допускал съмнение, че ако островът се култивира както трябва, е в състояние да увеличи населението си, както и да произведе копра и други търговски стоки, колкото е необходимо. Като взели под внимание обаче нужната за целта предварителна подготовка, необходимите финансови средства, фактът, че туземците не били подходящи за подобна работа и възникналата впоследствие нужда да се докара работна ръка отвън, малките количества, които по всяка вероятност ще се произведат през първите няколко години и, преди всичко, изолираността на Танакуатуа от всички обичайни търговски маршрути, стигнали до извода, че е много съмнително дали си заслужава да се направи опит за по-нататъшното разработване на потенциалните възможности на острова.

След като сумирал по този начин връзката на Танакуатуа със света от времето на деветнайсети век, екипажът на кораба „Файндър“ отплувал в посока северозапад, за да изследва и след това състави далеч по-неблагоприятен доклад за състоянието на острова Оахому.

Но ако Танакуатуа е бил остров без особено значение за света като цяло, от това не следва извода, че и обратната зависимост е също така истина. Въпреки че нещата се развивали с бавно темпо, на острова му предстояло да преживее много повече събития през следващите шейсет години, отколкото през последните няколко хиляди.

Някъде през 1852 година островът бил нападнат. Запазени са малко подробности, но изглежда, че нападението е било проведено от сила, състояща се от не по-малко от триста души, с флота от канута. Не се знае с точност кои са били те и откъде са дошли, с изключение на твърдението им, че идват от острова на прадедите им, който се намирал в посока към залязващото слънце, но като се съди от факта, че се появили със съпругите и семействата си, като довели със себе си дори птиците и добитъка си в колиби, качени на навързани едно за друго канута под формата на примитивен сал, става повече от ясно, че са се били запътили натам с твърдото намерение да емигрират.

Имало е краткотрайни враждебни действия, продължили някъде

около половин ден, след които съпротивата на туземците, сломена от самоувереността и напереността на нападателите, била напълно и завинаги сразена.

Новодошлите донесли със себе си по-развита техника. На мястото на мръсните дървени колиби били построени села от къщи със сламени покриви. Изчистили място и засадили горички с кокосови дървета; засадили градини с няколко вида зеленчуци и по няколко други начини ясно показали, че са дошли с твърдото намерение да се заселят за дълго.

Кръвта на двата народа се смесила. Посещения на други кораби, отбивали се там от време на време, също допринесли за създаването на нови поколения, така че след около трийсетина години населението на острова нямало почти нищо общо с онова, описано от екипажа на кораба „Файндър“.

Народът сега бил по-самоуверен, по-сигурен в собствените си способности, със силно развита тенденция за независимост. Жителите на Танакуатуа научили от екипажите на корабите, отбиващи се понякога на острова, някои неща за останалия свят, но предпочели да се борят с живота по свой собствен начин. Рядко се държали враждебно към случайните посетители, защото си падали по разменната търговия и се радвали на възможността да попразнуват, но поведението им към онези англичани, французи, германци и други, които идвали с цел преднамерено да разгледат и изследват острова и понякога изразявали съмнение по отношение на въпроса доколко е благоразумно един народ да възлага защитата на собствените си интереси единствено на доброжелателна силна власт, било определено резервирано и студено, а гостоприемството им – доста официално. Това било въпрос, по който възгледите на всички управници, наследили един след друг управлението на острова, били напълно единодушни.

Имало няколко случая, когато се приближили до „защита на собствените си интереси от други сили“, но всеки път старите основания попречвали това да се случи. Дори и след появата на параходите, перспективните изследователи продължили да са на мнение, че островът се намира твърде далеч, че е твърде малък и че населението му е твърде негостоприемно, за да предприемат там каквито и да било начинания. И така, независимостта на жителите на Танакуатуа оцеляла дори и по време на Прекрасния век.

Но светът се променял. Една стара кралица починала на разстояние земно полукълбо от Танакуатуа. Тя преминала живота си огряна от

слънцето на империята и видяла поданиците си да обсипват картата на земното кълбо с нови червени петна, като се започне от континентални земевладения и се стигне до малки гравирани с пунктир точки в далечни океани, но със смъртта ѝ и слънцето започнало да залязва. Сенките на историята се промъквали след края на една велика ера. Задухал нов вятър, който довял сериозни предупреждения, че идва буря, която ще разклати из основи Века на Самоувереността. И когато въпросната буря се появила, нищо не останало недокоснато от силата ѝ, дори остров Танакуатуа, който се намирал на около осемнайсет хиляди километра от центъра ѝ.

През 1916 година на някой в адмиралтейството му хрумнало, че и двата острова, Танакуатуа и Оахому, са с такова месторазположение, че могат да привлекат вниманието на Германия като добра военна база или като скривалища, подходящи за военните им кораби, заангажирани с превозване на оръжия през Тихия океан. Това било доведено до вниманието на колониалния офис с предложението, че може да се окаже благоразумна идея да се предугадят всякакви подобни намерения.

В резултат на горното, губернаторът на Мидсамърс в надлежно време получил инструкции да вземе предохранителни мерки в това отношение. Това го накарало да изпрати „Франсес Уилямс“ като междуостровен търговски кораб, свежо и бляскаво боядисан и оборудван с бързострелно оръдие, за да покаже чия собственост в действителност е островът. Корабът пристигнал в Танакуатуа на 15 септември, след като се отбил преди това в Оахому.

Щом влязъл в лагуната, след като минал през протока в рифа, капитанът свалил бинокъла и го предал на помощника си.

– Има нещо странно тук, Джо – започнал той, – нещо не е както трябва. Идвал съм няколко пъти преди и всеки път всички излизаха на брега, започваха да подскачат и неистово да крещят. Виж какво става сега.

Помощник-капитанът насочил далекогледа към брега. Не забелязал никакви признаци на човешки живот. Можело да се каже, че мястото е напълно изоставено, ако не били подредените до пясъка канута.

„Франсес Уилямс“ спрял хода си и пуснал сирената. Звукът проехтял и отекнал през лагуната, без да предизвика никаква ответна реакция. След това помощникът рекъл:

– А, появили се двама-трима, капитане. Крийт се зад дърветата. Имат вид, като че ли ни махат.

Когато капитанът си взел обратно далекогледа и го насочил към

мястото, посочено от помощника му, видял четири тъмни фигури да се отделят от прикритието си и стремително да се насочват към водата. Сकोчили, почти без да спират, в едно от канутата във водата и яростно загребали към кораба. Преди да изминат не повече от двайсетина метра, се чул силен гърмеж. Куршумът за малко не улучил кануто, но го облял с вода. Гребците се поколебали, но след това усърдно продължили работата си. Чул се втори изстрел. Единият от гребците скочил на крака. До мига, в който викът му долетял до кораба, кануто вече се било преобърнало и екипажът му отчаяно се стремял да се добере до брега.

Капитанът наредил на екипажа да има готовност за стрелба и то точно навреме, защото в същия момент на брега се чул продължителен залп от изстрели с дълъг обхват на действие. Няколко куршума се разбили в кораба, но повечето не успели изобщо да го засегаат. Някакво малко оръдие започнало да стреля, като за малко не улучило димоходната тръба. Скорострелното оръжие на „Франсес Уилямс“ отвърнало на изстрелите.

Битката на Танакуатуа не била продължителна. Тъй като до момента оръдието на кораба било стреляло само три-четири пъти поред просто за разгриване и нито веднъж като разгневена реакция, възможно е да се е проявил в случая късметът, характерен за начинаещите в игрите, но след като от брега стреляли три пъти, оръдията им замълчали и скоро се видяло издигнато бяло знаме, което се размахвало над храстите в знак на поражение.

Стрелбата спряла. Капитанът наредил да се снижат оръдията. Командващият военен офицер на борда подготвил групата си за слизване на брега и тя се отправила съответно в тази посока. Преди лодката да е покрила и половината разстояние, от брега отново възобновили стрелбата. Тъй като до лодката не достигнали куршуми, решили, че жителите на Танакуатуа – в знак на презрение към издигнатото бяло знаме, или на незачитането му – бяха предприели свой ход. И то, както се оказало, с известен успех, тъй като когато групата достигнала до мястото на действието, намерили единствено четирима мъже в германски униформи, застанали съвсем близо един до друг, които все още се защитавали. Останалите войници от взвода, акостирали на острова преди две седмици в качеството си на окупанти, били мъртви.

Жителите на Танакуатуа изпаднали във възторг.

Защото от една страна, въпреки че разполагали с много свои песни и танци, величаещи свирепостта, смелостта и силата на войните си, тези гери не могли да се сравнят със съвременните бойци в момента, тъй

като липсата на каквито и да било военни действия в продължение на около петдесетина години трябва да ги е накарала да изпитат известна несигурност. По този начин традицията на отмъщение, с която прадедите им били толкова известни, коствала им загубата само на пет или шест души, предизвикала в душите им вълнуващото чувство, че са толкова добри във военното изкуство като предците си.

Още повече, че германският гарнизон никак не им бе харесал.

Взводът бил акостирали неканен на острова им, като пренебрегнал всички подходящи за случая поздрави и формалности. Започнали да си опъват палатки на удобно място, което било оставено открито, тъй като служело за гробище. Изстреляли редица куршуми към главите на няколко възрастни хора, когато се приближили към тях, за да предявят протеста си при светотатството, след което поискали да им дадат плодове и зеленчуци, без да предложат никаква форма на заплащане в замяна; присвоили си група млади жени, без да се интересуват дали са нечии съпруги или не, което също станало без да предложат никаква форма на компенсация; убили, доста бавно, в знак на предупреждение към останалите, един младеж, който се бил опитал да открадне една от пушките им; и в общи линии се показали като група, съставена от невъзпитани и неприятни личности.

Победата, обаче, не само компенсирала жителите на Танакуатуа за поражението, което германците били нанесли над гордостта им; тя възстановила доброто им мнение за самите себе си. Единствено настояването на военния офицер хората му да махнат телата на германците – мярка, с чието изпълнение той незабавно се заел, независимо от протестите на туземците, че според техен старинен обичай от незапомнени времена единственият начин да се разпорежи човек с победения враг е да го изяде – развалило съвършенството на този паметен ден.

Тогава официално било обявено присъединяването на Танакуатуа към административната територия на островите на Мидсамърс, като по този начин те се превърнали в поданици на Негово величество крал Джордж Пети.

Не може да се каже, че жителите на Танакуатуа проявили особен ентузиазъм към новопромененото си положение, нито пък, че с нещо показали осъзнаване на новопридобитата си връзка с голямото семейство от нации, от което, както ги уверили, те сега образуват неразделна част. Истина е, че се държали далеч по-добре с новия гарнизон, отколкото се били държали с германците. Но няколко години по-късно не

прикрили удоволствието си, когато – след много преговори в другия край на света, на място, за което никога и не били чували, – се стигнало до извода, че гарнизонът трябва да се изтегли от острова.

Така животът на острова отново възвърнал нормалния си ход. Единственото, което нарушавало спокойния му ритъм отпреди това, било съществуването на Агента, когото рядко виждали и който не безпокоял никого, като идвал и много рядко – някое официално посещение от самия губернатор.

Жителите на Танакуатуа предприели по-тактични ходове на поведение в тези случаи. Организирали официален празник, последван от танци в чест на посетителя. След което губернаторът им отвръщал с благодарствена реч и им отправял най-сърдечни благопожелания, като назовавал деня, който, както той искрено се надявал, скоро ще настъпи, когато жителите му ще получат административната възможност да се радват на същите права по отношение на образованието и медицината, на които се предполагало, че скоро ще могат да се радват и останалите главни острови от Групата. Междувременно можели да бъдат убедени, че той лично, а в негово лице и колониалното министерство, са винаги готови да защитят интересите на този лоялен и благороден народ.

След това губернаторът обикновено се завръщал в кораба си, придружен от малка флота канута, изпращан от радостните викове и издигнатите весла, и потеглял, за да не се върне отново там в следващите три или четири години.

И така, в мир и редки нарушения преминал животът на още едно поколение.

После на острова отново се появил военен гарнизон. Този път бил по-многоброен, по-хубаво въоръжен и останал по-дълго. Но хората му се държали възпитано и били добре екипирани.

Майор Кетърман, командващият офицер, от самото начало започнал да се отнася към танакуатуанците като към истинските собственици на острова, върху който по някаква незначителна сила временно го бяха захвърлили обстоятелствата на съдбата. Направил си труда да научи малко езика им, опитал се да разбере обичаите им и положил всички усилия да тачи и уважава начина им на живот. Строго забранил на хората си да ограбват местните жители и да им откъват нещата. За всичко взето, било то кокосови орехи, млади жени, картофи и прочие, трябвало да се заплаща; така че на островитяните започнали да им харесват печеният фасул, обработеното говеждо и шоколадът. Дори организирал занятия за туземците, с цел да посее сред тях зърното на науката и да ги запознае поне

малко със света, съществуващ отвъд моретата. Ако това негово начинае се отличавало с леко разминаване между добрите намерения и реализираните постижения, както и някои други от предприетите мероприятия, то независимо от всичко успявал да поддържа хармонични и приятелски отношения с туземците.

Командващият офицер изцяло се наслаждавал на престоя си там. Малко са щастливците, отвейни от вятъра на войната в тихи спокойни води и той бил благодарен, че е сред тях. Постепенно стигнал до заключението, че е причинил загуба на колониалните служби, но дори и ревът на военните оръдия стихва понякога. Така станало и тогава. Оръдията заглъхнали; японците си отишли у дома, а танакуатуанците вече не се нуждаели от защита.

Организирали прощално парти, на което приготвили четири вида печена риба, сочни печени прасенца, пържени картофи, поднесли раци в сос от кокосови орехи, морски голи охлюви с къри, скариди в лимонов сок, супа от морски охлюви, манго със сироп и кокосов крем, купи със салати, също и ром, който не си струвало гарнизонът да отнася обратно със себе си.

Тъмнокожите красавици на Танакуатуа пели и танцували. Младешките също танцували. Те дивашки изпълнили повторно сцената на великата победа от 1916 година на фона на маслинената си кожа и костните орнаменти, блестящи на светлината на огъня и фенерите. Командващият офицер, полузадушен от силните миризми на парфюмите от червен ямин и вождът на туземците Татаке, доволен от хубавия ром и горд с народа си, положили ръце един друг на раменете си и се заклели във вечно братство.

На следващата вечер островът отново станал собственост единствено на островитяните.

Нищо повече не се случило през следващите три години с изключение на едно посещение от новия губернатор, предприето с цел да се представи на най-отдалечените си поданици. Състояла се обичайната церемония и губернаторът произнесъл реч, в която ги уверил, че не трябва да се смятат за забравени от Бога, след като са тъй далеко в океана. Кралят непрестанно се грижел за защита на интересите им и искрено ги обичал. Всъщност, след време, като се приключи с дезорганизацията, причинена от войната и се сложи отново ред, а той с радост ги убедил, че този миг не е далеч, те ще могат да се радват на всички придобивки на образованието и медицинското обслужване, на които лоялността им към краля и Британската общност по време на годините, изпълнени с

опасност, им давали пълно и неоспоримо право.

След обичайните церемонии той отплавал. Помислили, че също като предшествениците си, ще се върне пак след няколко години.

Но не познали. За изненада на всички той се върнал след няколко седмици. Този път дошъл, за да им донесе съвсем различно съобщение.

На път е да се случи нещо преломно, уведомил той островитяните. Това щяло да стане далеч в открито море, на изток. Голяма огнена топка щяла да изригне от океана, по-ярка от хиляда слънца взети заедно и толкова гореща, че кората щяла да изгори от дърветата, въпреки че се намират на много километри от мястото на събитието, и кожата на хората щяла да изгори, а очите на всички, които го видят, щели да изсъхнат.

Било малко вероятно остров Танакуатуа да бъде ошетен по някакъв начин, тъй като огненото кълбо щяло да изригне на много километри от него, но след като топката избухне и изгори, щяла да остави след себе си на небето отровен прах. Този прах щял да причини агонизираща смърт на всички, върху които падне.

Надявали се, че този прах никога няма да достигне до тях, а и имало големи шансове точно така и да стане. Ако вятърът духа от запад по времето, когато избухне пожарът, и ако продължи да духа от същата посока няколко дни, островът можел да остане невредим...

Но никой не може да контролира накъде ще задуха вятърът. Човек е в състояние да преценява в определени рамки как и накъде има вероятност да задуха той, но не може да е сигурен, че точно така ще стане. Още по-малко човек може да е сигурен, че вятърът ще продължи непрекъснато да духа в една и съща посока в продължение на няколко дни. Още повече всички бяха видели облаците, които като че ли се движеха срещу вятъра, което показваше, че докато той духа в една посока на земята, е напълно възможно високо горе в небесата да духа в обратната. В природата няма нищо по-капризно от вятъра...

Поради горното кралят, загрижен, както винаги, за благосъстояние на лоялните си поданици, бе издал заповед жителите на Танакуатуа и Оахому, заради личната им сигурност да се изселят за известно време от островите си, като се преместят на безопасно място. Освен това бе издал декрет да им се изплати компенсация за всички щети, нанесени на реколтата или имотите им през това време. Евакуацията на танакуатуанците до последния човек щяла следователно да се състои точно след един месец.

За облекчение на губернатора, който бе очаквал дълги часове на твърдоглави спорове, съобщението му било прието напълно спокойно.

Не му дошло на ум, че е възможно островитяните да са твърде стреснати от невероятната новина, за да повярват, че са чули правилно.

Били все още зашеметени, когато губернаторът си тръгнал, след последни уверения да използват най-рационално времето си за подготовка на евакуацията и отплавал за Оахому да предаде и там на населението същата новина.

Вечерта Татаке свикал съвет на старейшините. Основният състав на съвета не разполагал с много възможности да допринесе за функционално решение на въпроса. По-старите мъже се чувствали малко неловко, но все още били твърде поразени, за да преценят реалността на кризата. Впоследствие говорили главно вождът и Нокики, главният лечител, като и двамата се базирали на набързо приготвени планове, които доусъвършенствали в процеса на дебатите.

Гледните точки и на двамата, обаче, се очертали ясно още от самото начало.

– Тази намеса е направо възмутителна и непоносима – започнал речта си Нокики. – Трябва да призовем младежите си на бой.

На което Татаке равно отговорил:

– Младежите няма да се бият.

Нокики го предизвикал:

– Младежите са воини, потомци на воини. Не се боят от смъртта. Ще поискат да се бият – да се бият и да отбележат велика победа, както направиха и дедите им – рекъл той и подкрепил това свое изказване с кратко, макар и малко предубедено описание на величествената битка от 1916 година като доказателство, че събитието може да се повтори.

Татаке обяснил, че никой не се съмнява в смелостта и доблестта на младежите; тук ставало въпрос за съвсем друго нещо, а именно за здравия разум, който се подлагал на изпитание. Всички бяха виждали заминалия гарнизон на учения по стрелба. Какъв шанс имаха дори и най-смелите им младежи срещу пушките и картечниците? Щяха без съмнение да ги убият всички до един. И което е още по-лошо, позицията на островитяните щеше да бъде отслабена, защото какво бъдеще може да очаква народ без младежи? Слабият народ няма права. По-доброто решение на проблема било да запазят спокойствие, без да предприемат нищо и да си съхранят силите, за да могат гласовете им да се чуват. Колкото по-силни съумеят да се запазят, толкова по-голяма щяла да бъде възможността им да оказат натиск и да се върнат по-скоро в Танакуатуа след отминаването на въпросния катаклизъм.

Нокики изразил презрението си към това становище. Не вярвал в този катаклизъм, нито пък можел да приеме разговора за завръщане в Танакуатуа. Цялата работа била от началото до края съшита от лъжи. Очевидна военна хитрост. Какъв бил този крал, за който говорел губернаторът и когото никой не бил виждал? Истината била, че губернаторът ламтял да получи острова им за собствени облаги, затова бил измислил тази история, с която да накара законните собственици да си напуснат земята, домовете, костите на прадедите си, които го бяха извоювали за тях като подарък за губернатора. Много по-добре било да лежи човек мъртъв в Танакуатуа, отколкото да живее като страхливец в заточение.

Татаке заговорил за обезщетението и предложените условия за възстановяване на имотите им.

Нокики презрително се изплюл.

Татаке повдигнал на преден план въпроса за отговорността за живота на хората си. Нямало да позволи да гледа как ги хвърлят в ненужна битка, нито пък да допусне да ги жертват, като ги подложат безсмислено на въздействието на праха.

Нокики пак се изплюл. Това за смъртоносния прах било само мит. Приказка, измислена с цел да ги уплаши и да ги накара да напуснат родното си място. В нито една легенда досега нямало такова нещо като смъртоносен прах – лава, сгурия, пепел от изгорелите планини – да, но не се е чувало такова нещо като смъртоносен прах. Самото предположение, че могат да повярват на такава измислена история вече било само по себе си обида за тях. Вождът Татаке можело наистина от най-чисти подбуди да е загрижен за живота на хората, но той, Нокики, поставял честта им по-високо. Именно за тази чест, завещана им от бащите, дедите и предците, бил загрижен. Татаке, казал той, говорел за живота, но какъв живот би било това, ако трябвало да го влачат като празно съществуване сред презрението на призраците на предците им? И с пълното съзнание, че когато дойде време да се мре, Накаа ще им препречи пътя до Земята на Сенките и ще хвърли недостойните им души набучени на коловете в ямите, където ще се гърчат, отхвърлени отвсякъде за вечни времена. По-добре било, далеч по-добре, да се умре сега и с чест да се присъединят към прадедите си в земята отвъд западното море.

В течение на дебатите всеки участник добивал все по-голяма и по-голяма увереност в собствената си теория и все по-здраво подковавал палисадата на собствената си позиция. Рядко се чували коментари от по-възрастните старейшини. През по-голямата част от времето се държали като мълчалив хор, като от време на време местели главите си ту

наляво, ту надясно от единия участник в дебатите до другия, като понякога яростно кимали в знак на съгласие с всеки един от тях.

Смрачило се. Кървавочервеното слънце потънало в морето. Небето било прорязано от излъскани метални остриета на копия. Изгряващата луна очертала контурите на тъмни пълзящи сенки. И независимо от всичко, великите дебати продължавали в напредналата нощ...

Нямало гражданска война в Танакуатуа, въпреки че единствено проумяването от страна на Нокики, че всяка загуба на воини в момента би означавала по-малко количество от тях да посрещнат врага по-късно, го възпряло да обяви свещена война. Не виждал нищо друго в предначертания от Татаке път за действие, освен декаденство и предаване на светите традиции. И все пак, въпреки че изкушението да защитаваш собствените си права било силно, нуждата да се запазят силите им била още по-силна, и той неохотно решил да отложи наказанието за светотатството до момента, след като вече са се разправили както подобава с бледоликите.

Месецът на дадения им за подготовка срок се изнизал неусетно в тежки сблъсъци между фракциите. Грубо казано, около три-четвърти от населението били на страната на вожда си, а останалите били за Нокики. Несъответствието в цифрата, обаче, било главно нарушено от включването на повечето младежи в групата на Нокики, което означавало на практика почти цялата бойна сила и жар.

И така, въпросът продължавал да се придвижва, макар и с известни колебания на мненията насам-натам; и продължавал да се придвижва до момента, в който се върнал губернаторът, този път в далеч по-голям парад, за да ръководи емиграцията.

Останал очарован като намерил танакуатуанците готови. Двата плавателни съда съумели да се приближат близо до мястото на брега, където ги чакали Татаке с хората си, багажът им натрупан на купчини заедно с рибарските мрежи, балите и навитите им в черги вързопи, заедно с последните реколти от градините им и квичащите им прасета, които, завързани за по един заден крак, за да не избягат, стояли в мрачно очакване.

Губернаторът бодро стъпил на брега и жизнерадостно поздравил вожда. Бил приятно изненадан да намери жителите на този остров, не фигуриращ почти на никоя географска карта, които се ползвали от толкова отдавна с репутацията на „трудни“ хора, да приемат нещата толкова леко и спокойно. Не знаел, нито пък щял някога да разбере, че без усилията на командващия военния гарнизон да постигне по-добро

разбирателство с хората и да ги научи на нещо за нещата от живота във външния свят и по-особено влиянието му върху вожда, цифрата на хората, които биха отказали да му сътрудничат, по всяка вероятност щяла да възлиза на около сто процента.

Така, както се развивали събитията, той имал възможността доволно да се огледа наоколо (всъщност, не одобрил особено количеството вещи, които островитяните се канели да вземат със себе си, определил наум всичко това под един общ знаменател като „боклуци“, но присъщото му чувство за такт го възпряло да изрази мислите си на глас) и кимнал:

– Добра работа си свършил, вожде Татаке. Добре си организирай нещата. Няма основание да не започнем да товарим багажа още сега, нали?

Туземците стояли наоколо, втренчени в спрялата до брега баржа. Хората на борда ѝ ги подканили да започват. Настъпил продължителен момент на колебание. Татаке тихо изрекъл нещо на местния им диалект. Те неохотно започнали да си събират бохчите и да ги носят на борда.

Татаке стоял мълчаливо и почти неподвижно наблюдавал как баржата се носи между кораба и брега. Когато работата била вече три-четвърти свършена, губернаторът се приближил към него.

– Всичко мина много добре, а? Провери хората си, вожде. Виждат ли всички са тук.

– Нокики го няма – отвърнал му Татаке.

– Трябва да е тук. Къде е? Изпрати някой да го повика.

– Нокики не идва. Кълне се – рекъл Татаке и като се отпуснал, неочаквано заговорил на родния си език и добавил, – осемдесет от хората ми са с него. Ще останат на Танакуатуа. Кълнат се.

– Осемдесет! – възкликнал губернаторът. – И защо не ми каза това досега? Трябва да заминат. Всички трябва да напуснат острова. Мислех, че си го разбрал.

Татаке го изгледал безизразно. Свил широките си рамене.

– Нокики се бие. Мъжете ще се бият – обяснил той. И почти придобил вид на човек, който горчиво съжалява, че не е с тях.

Губернаторът нетърпеливо изцъкал с език.

– Пълни глупости. Не мога да разбера защо веднага не ми каза това. Искаш да кажеш, че са се противопоставили на заповедите ти и не са ги изпълнили?

Татаке пак го погледнал безизразно. Губернаторът отново нетърпеливо запитал:

– Значи казваш, че Ноики няма да дойде. Така ли?

Татаке кимнал:

– Ноики казва бият се.

– Глупости – повторил губернаторът. – Заповедта бе съвсем ясна. Ако не дойдат, ще трябва да отидем и да ги доведем.

Мислели, че ще е желателно да се демонстрира колкото се може по-малко сила, но вероятността нещата да се развият в такава насока изглеждала доста невзрачна. Губернаторът се посъветвал с офицерите си. След малко един от по-младите му помощници се отделил от групата и се отправил към брега по посока на селото. Спрят се близо до първата колиба и огледал празната сцена на действието. След това вдигнал нещо като високоговорител. Убедително заговорил в него, обърнат към околните дървета и храсти, на диалект по възможност най-близък до този на туземците. На края на двеминутната му реч свалил високоговорителя и заचाкал отговор.

Скоро и той се появил от невидим източник във формата на копие, забито в земята и клатещо се насам-натам вляво от него. Младежът отправил към него изпълнен с неодобрение поглед. Имал вид на човек, който обмисля дали отново да пробва методите си на убеждение, но след като явно размислил по въпроса, се отказал и тръгнал обратно с преднамерено бавни стъпки. Друго копие се забило с пълна сила на около трийсет сантиметра зад него.

Губернаторът надраскал една бележка и изпратил баржата да я занесе на кораба. Скоро след това тя се върнала, натоварена с напълно въоръжен и покрит с шлемове полицейски отряд, готов за действие. Сержантът, който отговарял за отряда, поговорил малко с губернатора и вожда, след което се насочил към брега и скоро се изгубил сред храстите, докато хората му държали зад него оръжията си в пълна бойна готовност.

Около десетина минути, след като се изгубили от поглед, отново за кратко се чул звукът от високоговорителя. Той бил последван от няколко изстрела едновременно на пушки и картечници, създаващи внушително впечатление за сила и могъщество. Скоро взводът отново се появил, ескортирайки около четирийсет обезоръжени и изплашени островитяни. Трясъкът на отблизо стрелящите оръжия и усещането от куршумите, които разкъсвали листата и клоните на дърветата точно над главите им, далеч не се връзвали с представата от легендата за славната победа през 1916 година.

След като предал уплашените до смърт пленници, взводът се

оттеглил и отново се върнал в гората да търси още. Няколко млади жени започнали да се измъкват оттам на групички от по две-три, и се присъединили към обезкуражените воини.

Татаке ги преброил и докладвал, че по всяка вероятност Нокики вече не разполагал с повече от двайсетина души.

Този път взводът навлязъл в острова по една пътека зад селото и попаднал в засада. Капанът бил поставен твърде рано, за да бъде напълно успешен. Първите трима били пронизани с копия, преди да имат време да хвърлят бомбите си със съзлив газ, които държали в ръце, но придружаващите ги успели да го сторят, с което сложили край на съпротивата на танакатуанците. Полицията още веднъж се върнала на брега с нови петнайсет съзливи и мрачни пленници, които носели един мъртъв полицай и двама други зле ранени. Нокики не бил сред тях.

Губернаторът много се ядосал. Обърнал се към Татаке. За малко да му каже какво мисли за вожд, който не е в състояние да упражнява контрол върху собствените си хора, но и този път мъдро се въздържал, като вместо това остро попитал:

– Сега трябва да са останали не повече от шест души, нали, вожде?

Татаке кимнал.

Губернаторът от своя страна също рязко кимнал.

– Много добре. Предупредили сме ги. Нямам никакво намерение да рискувам живота на още някой от моите хора само и само за да спася няколко твърдоглави кретени. Ще трябва да поемат риска. – И се обърнал да се качи на баржата.

След половин час успешно минали покрай рифа, с танакатуанците, тъжно струпани до перилата и двигателите на кораба превключили на пълен напред...

Скрити зад сянката на няколко дървета, останалите от съпротивителната група наблюдавали как корабът се отдалечавал и започнал да се губи от погледа им в посока северозапад.

Когато се смалил до точка, останалата част от групата, трима мъже и една жена, започнали да стават неспокойни, след като осъзнали, че отдалвна нищо не са яли. Тихо се измъкнали оттам.

Нокики нищо не усещал – нито присъствието им, нито отсъствието им.

Скоро дори и точицата се изгубила на хоризонта: не се виждало нищо друго, освен обширния пуст океан.

Птичките замлъкнали. Слънцето внезапно залязло и настъпила

тъмнина. Сред храстите започнали да прехвърчат светулки. Луната изгряла с лунен път, който искрял във водата като сребро. Нокики продължавал да седи неподвижно.

Тъмните му очи били отправени към една неподвижна точка на лунната пътека, но не я виждали; в ума му се явявали картини от далечното минало и далечни места. Виждал флотилиите от канута и плаващи селища от колиби, които пренесли предците му през хиляди километри океан. Спомнял си имената на островите, където се били отбивали по за няколко години, за едно, две или три поколения, докато младежите не станели неспокойни, за да се отправят отново към вечното търсене на рая.

Виждал пред себе си големите военни канута. Плавателни съдове, които били в състояние да се плъзнат покрай брега с помощта на петдесет гребла, за да свалят на сушата воините, които носели всичко преди тях. Имена на извоювани победи, на героите, които са ги спечелили, чествани с песни и танци, звънтели в главите на всички момчета, докато не пораснели. Сега звънели в главата на Нокики...

Такъв бе начинът на живот, присъщ на народа му. Винаги е бил такъв, през цялото време, откакто Накаа изгонил мъжете и жените от щастливата земя: откакто започнали да бродят из океана, да се бият и отново да пътуват във вечно търсене на изгубения рай.

Дори и идването на бледоликите в началото не променило особено начина им на живот, но скоро след това, с нарастваща бързина, те променили целия свят. Със силата на оръжията си взимали териториите, които искали, заедно с хората, живеещи на тях. После започвали да налагат свои собствени закони, като ги натрапвали вместо традициите, както натрапвали и своя лъжеморален Бог над старите, утвърдили се вече богове.

Хората позорно се поддали на влиянието им. Чули се малко и то съвсем слаби протести. Повечето послушали бледоликите и се подвели по чуждестранните им стандарти. Позволили да изтръгнат из основи собствените им обичаи и да ги потъпчат, пренебрегнали обредите и ритуалите си, престанали да почитат тотемите си. Беше ли чудно тогава, че обидените духове на предците им с презрение и изпълнени с отвращение ги отхвърляха?

Постепенно на Нокики му станало ясно, че влошаването на положението на народа му е започнало със завземането на Танакуатуа. Бяха пристигнали там по традиционния начин на преселенията си и по старинен обичай бяха слезли на брега, за да превземат острова с присъщата

им смелост. Но сега проумял, че тогава за последен път са показали храбростта си: краят на една епоха...

Първоначално идването на бледоликите бе преобърнало света наопаки и старият начин на живот бе станал невъзможен. Но което бе още по-лошо, усещал в Танакуатуа някакво зло; влияние, което бе отнело на хората жизнеността и духа им.

Смелостта и добродетелта им лека-полека били потъпкани. Един-единствен път се разгорели за кратко и им донесли славната победа от 1916 година. След това отново затихнали, докато, малко по малко, те се бяха превърнали в малодушните безхарактерни създания, които бе наблюдавал да се качват безропотно на кораба днес.

Бе изгаснала и последната им искра гордост и достойнство. Смелостта на предците им бе отишла напразно, славните им победи се бяха оказали без никакво значение, гласовете на духовете им останаха нечути, потомците им най-унизително се бяха предали. Бе настъпил краят.

Лунната светлина блестяла по бузите на Нокики. Светела върху сълзите от обзелия го срам и безпомощен гняв; сълзи на реквием за героите, загинали напразно, за един западащ народ, за честта, останала неизползвана, за един свят, изчезнал завинаги...

Другите четирима се върнали на следващата сутрин. Тримата мъже мълчаливо седнали на почетно разстояние. Жената се приближила и му предложила храна на подложка от листо и вода в издълбана черупка от кокосов орех.

Скоро след изгрева на слънцето петимата се върнали заедно в празното село. Нокики вече си бил поставил най-хубавите костни орнаменти в ушите и носа. Стоял изправен като статуя в колибата си, докато жената боядисвала тялото му в червено и бяло с традиционните цветове на племето. Накрая нарисувала на гърдите му паяк – тотемът на клана. Когато свършила и с това, той си сложил огърлицата от зъби на акула, веригата от черупка на костенурка, нанизите от мъниста и раковини и забил резбован гребен в косата си. После си завързал покрития с мъниста колан и прикрепил към него дълъг нож. След това излязъл от колибата и се запътил към двата хълма.

Избрал едно място на половината път към свързващата седловина и го отбелязал с бял камък.

– Ето тук – рекъл той на мъжете, – ще издигнем олтар. – Обърнал се и към жената. – Жено – казал, – отиди сега до Дървото на Смъртта и ми изтъчи рогозка от листата му.

Тя го изгледала втрънено в продължение на няколко секунди,

после навела глава в знак на поклон към него и се отдалечила. Четиримата мъже се заловили да събират камъни.

До обяд свършили с олтара и седнали да си починат. След това Нокики отбелязал пред олтара участък с размерите на гроб и започнал да копае. Не позволил на другите да му помогнат, затова те след малко тръгнали да търсят храна.

Нокики бил свършил работата си, когато жената се върнала. Тя погледнала какво е направил, после въпросително извърнала поглед към него. Той не промълвил нито дума. Жената разгънала рогозката, която била изплела от листата на едно дърво и я положила върху открития гроб.

Скоро след като се стъмнило, четиримата си легнали, но Нокики не спял. Седял, както бил седял и предната нощ, с обърнат към океана поглед, като отново виждал пред себе си огромните салове, плаващите колиби и военните канута, носени поколение след поколение към неустрашимата си одисея, наблюдавал ги как се превръщат в духове и след това потъват в нищото.

Нокики се изправил, докато небето било още сиво. Приближил се към олтара и му поднесъл жертвоприношенията си. След това седнал с подгънати под себе си крака и лице, обърнато на изток към олтара и отворения гроб зад него, в очакване идването на О, Богът на изгряващото слънце.

Когато първите слънчеви лъчи осветили облаците високо в небесата, Нокики започнал да пее. Гласът му събудил другите, те се размърдали, седнали и го загледали.

Песента свършила. Нокики се изправил, протегнал ръце към едва показалото се слънце и започнал високо да моли Бог О, а чрез него и останалите богове да дадат благословията си за предстоящата постъпка на покорния им слуга. Спрял за миг, като че ли в очакване на отговор, след това кимнал два пъти и започнал работа.

В името на О и всички по-низши богове, той проклед остров Танакуатуа за това, че е причинил упадък на народа му. Проклед го от север до юг и от изток до запад, от върховете на двойните му хълмове до края на ниския му прилив. Проклед почвата и скалите му; топлите и студени те му водни извори; плодовете и дърветата му; всичко, което тичало или пълзяло по него; всичко, което скачало по него или прелитало над него; корените в земята му, живота в каменистите езера. Пожелал проклятието му да важи през деня, както и през нощта, в хубаво време, както и по време на суша, дъжд или буря.

Слушателите му никога до този момент не били чували толкова наситено и цветисто проклятие, което много ги уплашило.

Но Нокики още не бил свършил. С помощта на О се обърнал към самия Накаа, този, който раздава правосъдие, съдията, пред когото всички мъже и жени трябва да преминат, когато напускат този свят и се запътват към света на сенките и призраците.

Горещо помолил Накаа да обяви остров Танакуатуа завинаги табу за всички хора; да обяви, че ако някога отново се опитат да се заселят на него, те трябва да се разболеят и да умрат, да изсъхнат до такава степен, че прахта им да се разнесе от вятъра и да не остане никаква следа от тях; и когато душите на тези хора дойдат при Него да бъдат съдени, той да не ги допуска до Щастливата земя, а да ги накара да страдат, както страдат всички нарушители на нещо забранено, като горят забучени на коловете в ада во веки веков.

Молитвата му свършила. Нокики стоял съвършено неподвижен, с отпуснати покрай тялото ръце. Отправил поглед към издигналото се на небето слънце и гледал право в него в продължение на около една минута. След това, внезапно и бързо изтръгнал ножа от колана си и го забил надълбоко в гърдите си. Заклатил се, свлякъл се на колене и паднал напреко на олтара...

Обвили Нокики в рогозката от листа и докато мъжете го погребвали в гроба, който сам си бил изкопал, жената търсила, докато не намерила камък със заострен връх. Тя нарисувала на него тотема на клана на Нокики във вид на паяк и след като запълнили трапа, забила камъка върху пресния гроб, за да отбележи мястото.

Четиримата забързали обратно към празното селище. Спрели там за малко, колкото да си вземат няколко кокосови ореха, изсушена риба и малко съдове с прясна вода, след което се върнали на брега и пуснали едно кану във водата.

Хвърляли по някой поглед назад, докато пресичали лагуната.

Не можело да има никакво съмнение, че боговете ще изпълнят проклятието на Нокики, станало валидно чрез жертвоприношението му, но никой не бил в състояние да предвиди колко време ще е нужно на Накаа да обяви присъдата си, нито пък впоследствие точния момент, когато въпросното табу ще се превърне в закон.

Страховете им се поуспокоили, след като веднъж успели да преминат през рифовете и стихнали още повече, когато Танакуатуа започнал да се губи от погледа им. Независимо от това, четиримата успели да се отпуснат и да се почувстват в безопасност извън обсега на ужасното

проклятие на Ноики, едва след като върховете на двата хълма напълно потънали отвъд хоризонта...

Шест месеца по-късно инспекционната група, която посетила Танакуатуа, за да проведе изследванията, приключила доклада си със следното резюме:

„От горния доклад става ясно, че смяната на посоката на вятъра на три хиляди метра, станала два часа след нулевия тест и продължила приблизително три часа, изнесла част от озовалия се там материал в югозападна посока. Заразените частици в процеса на замърсяването са били в по-голямата си част върнати обратно в източна посока от противоположния вятър, който духал на по-ниско ниво. Вследствие, въпреки че има следи от известно замърсяване на острова, както се допускаше, то е било изключително слабо. Данните от проучванията показват, че радиоактивността е съвсем малко над допустимата от източната страна, и почти липсва в останалата част на острова. Никъде, обаче, не достига концентрацията, смятана за опасна.

Възможно е все пак, ако се консумират само храни, расли на тази, макар и слабо заражена почва, да се акумулират концентрации, които не са особено благоприятни за подрастващи деца. Това е малко вероятно, но като се вземат под внимание обстоятелствата и като се има предвид реакцията на обществеността, която би могла евентуално да доведе до не особено добри резултати, не е съвсем препоръчително островът да се класифицира като напълно «чист».

Не бихме посъветвали населението отново да се върне на острова и предлагаме да се извърши повторна проверка след интервал от пет години. По наше мнение, получените тогава резултати ще позволят островът да се определи вече като напълно изчистен.“

Не станало след пет, а след десет години, когато съобщили на Танакуатуанците, че скоро ще изпратят кораб да ги върне в родината им. Не посрещнали новината ентузиазирани. Напротив, реакцията била до такава степен отрицателна, че се наложило официално длъжностно лице да отиде да ги види и да разбере какво става.

Татаке му казал новината, донесена от четиримата бегълци. Длъжностното лице, което за пръв път чувало за подобно табу, признало сериозността на положението.

Независимо от всичко, човекът решил, че може да направи предложение:

– Струва ми се – внимателно подхванал той след известен

размисъл, – че като имам предвид какво представляват по принцип хората, Накаа трябва да получава много подобни молитви за налагане на табу. Ясно е, че няма да може да ги удовлетвори всичките. Как е възможно, следователно, да знаем дали е удовлетворил молитвата на Ноики да наложи табу на Танакуатуа или не? Къде е доказателството, че не му е отказал?

Татаке поклатил глава в знак на неодобрение.

– Никой не моли току-така да се наложи табу – отвърнал той. – Табуто е много сериозен въпрос. Ако той помоли за табу, изхождайки от недостойни мотиви, душата му никога няма да бъде допусната в Щастливата земя и завинаги ще остане да страда в ада. Нещо повече, Ноики не бе обикновен човек. Той беше благочестив и честен... а бе и велик магьосник. Предал е живота си на Накаа, за да може да изпълни молбата му. Ясно е следователно, че това е станало и направо си е така. Както е било в началото, когато Накаа е изгонил мъжете и жените от Щастливата земя и им е забранил да се връщат; така сега е забранил на всички хора достъпа до острова.

– И ти вярваш, че нещата стоят по този начин, вожде? – запитало длъжностното лице.

Татаке кимнал.

– Да.

– Всичките ти хора ли мислят така?

Татаке се поколебал.

– Някои от младежите се съмняват – признал той. – Откакто сме тук, християнската религия стигна и до тях, та сега престанаха да вярват в каквото и да било – обяснил той.

– Значи може поне те да изявят желание да се върнат на Танакуатуа?

Вождът изглеждал изпълнен със съмнение.

– Възможно е, но дори и без табу, какво ще правят там няколко младежи? Защото с тях няма да отидат никакви жени. Не – продължил той, – това, което говорят сега е, че след като няма как да се вдигне табуто, за да можем всички да се върнем на острова, трябва да постъпим като предците ни – да си намерим нов остров и да го извоюваме.

Длъжностният офицер поклатил глава.

– Времената не са такива, каквито бяха, Татаке.

Татаке тъжно кимнал в знак на съгласие.

– Но това ще е по-добрият изход за нас – рекъл той. – Тук хората ми малко по малко започват да се деморализират.

Длъжностният офицер не могъл да отрече това.

– Няма ли някакъв начин, някакъв вид изкупление, който да помогне да се премахне табуто?

Татаке свил рамене.

– Този въпрос ми задават и някои от младежите. Те не разбират. Това идва от християнските приказки за опрощението. Накаа не прощава. Когато е издал присъдата си, значи я е издал завинаги. Табуто си остава табу.

– Разбирам. Тогава какво смяташ ти, вожде, че трябва да се направи?

– Мисля, че правителството носи вина за това, което стана с острова ни. Затова смятам, че правителството трябва да ни даде друг остров на негово място – хубав остров – и да ни помогне да се преместим там. Съвещавали сме се по този въпрос. Решихме, че ако правителството не се съгласи да направи това за нас, трябва да изпратим при кралицата човек, който да ѝ разкаже как служителите ѝ чрез измама са ни накарали да напуснем родния си остров Танакуатуа и след това са ни оставили на това място да деморализираме.

Положението било безизходно и всичко можело да се проточи далеч по-дълго, ако не съвпаднало с непредвиденото посещение на пътуващ член на Парламента, който също така подмолно бил и член на опозицията. Случайно чул оплакването на танакуатуанците по време на краткия си престой в Мидсамърс и това до такава степен го заинтригувало, че чак започнал да потрива ръце.

– А-ха – възкликнал той, след като чул една, две версии за ситуацията. – Много добре. Очевидно тези нещастници първо са били принудени със сила да напуснат острова си заради изпитания на бомба и все още ги държат тук, което не им харесва, а единствената алтернатива, предлагана им от Министерството на колониите е да се върнат на своя остров, въпреки информацията, че мястото е било заразено с изтекла радиация. Напълно естествено, че не искат да се върнат. И кой би могъл да ги обвини? И аз нямаше да искам да се върна, ако бях на тяхно място. А не бих искал и те да се върнат там при тези обстоятелства. Нито пък биха го искали още няколко милиона души, ако знаеха за това... Оформя се хубав случай. Трябва само да го обхвана от всички страни. Чудесна история наистина.

Случаят, обаче, изобщо не стигнал до Камарата на общините. Колониалното министерство купило Танакуатуа от бившите му жители с помощта на бързата и навременна намеса на Министерството на

финансите срещу доста закръглена сума, на хартия. С този кредит след това договорило покупката на остров Иму. Жителите на Иму не получили голяма сума в брой, но получили безплатен транспорт до богат резерват на по-голям и по-плодороден остров – същият резерват, всъщност, който обитавали танакуатуанците през последните десет години.

Разрешението на проблема се оказало доста задоволително за всички. Истина е, че няколко от по-неспокойните младежи от племето на Та-таке не престанали да изтъкват, че ако правителството не им било взело с измама и чрез сила острова, табуто изобщо нямало да съществува, но повечето от хората му били склонни да го приемат фаталистично като дело на боговете и били готови да извлекат най-доброто от Иму, който поне бил техен собствен остров, а не просто резерват сред чужденци и непознати.

Колониалното министерство също останало доволно от това разрешение на нещата. Било избягнато повдигането на неудобен въпрос и сега, като собственик на географски неудобно разположения остров Танакуатуа (както и Оахому, който също се възползвало от възможността да закупи тогава) можело да попречи на повторното заселване там. По този начин, след като останали ненаселени, можело официално да планира отделянето им от групата на Мидсамърс, за чиято администрация те никога не се били явявали нещо повече от географско неудобство и досаден никому ненужен въпрос.

След това в продължение на повече от десет години Танакуатуа отново се превърнал в малка точица на картата, непосещаван от никого, изоставен и забравен от всички. Градинските насаждения отдавна били обрасли с трева. Палмите с кокосови орехи и дърветата с най-различни плодове били почти задушени от увилите се около тях огромни храсти. Колибите в селището се срутили и разпаднали, след което обрасли с трева и бурени и почти напълно се изгубили сред тях. Единствените оцелели живи същества от цивилизованите времена били потомците на няколко избягали кози и прасета, които сега свободно живеели сред природата.

Нещата, обаче, спокойно биха могли да се развият и по друг начин. Многогранните изискванията на науката, особено на военната, която е в състояние да се заеме с всичко – от построяването на градче сред вечния лед до поставянето на човек на луната или атакуването на нов вирус с огромни количества електрони, – поискала да има за нуждите си остров. Това, макар и сравнително евтино желание в сравнение с изискванията на някои други проекти, било по-скоро въпрос на разпределяне на

средствата, тъй като било поставено условието, сред другите си качества, той да има подходящ климат, да не е населен, да е лесен за патрулиране и да е изолиран от други населени места.

Списъкът с налични острови, който никога не е бил дълъг, скоро бил сведен до два и единствено формата на Оахому, която правела бреговата му линия по-лесна за наблюдение и достъп във всяка нужна точка, определила, че той именно трябва да бъде ограден с назъбена тел и знаци за забранена зона. Избрали го за пускова станция, докато Танакуатуа бил оставен бавно да се разлага под тежестта на сгъстяващите се непрекъснато храсти.

И положението можело да остане такова в продължение на още много години, ако Уолтър Тири случайно не чул да се говори за него, в търсенето си на подходящо място за проекта за Просветената държава на лорд Фоксфилд и не отлетял лично да го види.

Островът му харесал основно заради големината, месторазположението и климата си.

Не бил достатъчно екипиран, за да си проправи път през гъстите храсталаци и да го огледа по-отблизо, но взел проби от почвата в района на лагуната, където се приземил самолетът му и направил снимки на обилната растителност като доказателство за плодородието му. За съжаление повечето снимки, направени при бързия му оглед от въздуха, не излезли, но при всички положения нямало да са добри, каза той, тъй като по-голямата част от източната страна на острова по това време била покрита с мъгла или ниски облаци, та не се виждало добре. Успял, обаче, да види, че навсякъде имало буйна растителност с изключение на горните склонове на двата хълма и седловината между тях. Дори и вътрешните страни на два кратера били осяяни с храсти. Няколкото потока, в допълнение към топлия извор, му се сторили подходящи за питейна вода.

Мястото наистина имало нужда от обработване, но това не било пречка. По климат и местонахождение, както и по големина, му се видяло идеалното място за целите ни.

Инспекцията, извършена от Уолтър, била принудително прибързана и наистина като че ли му се сторило странно да открие толкова годеи за живеене остров необитаем и на разположение. Някои въпроси, зададени в Уиджанджи, му осигурили нужните обяснения. Всъщност, в препоръките си за мястото, които представил при завръщането си, включил и съществуването на табуто, както и неблагоприятния му ефект върху желязците да посетят острова, като допълнителна ценност.

Щом успял да открие кое точно министерство е истинският му собственик, той надлежно му направил оферта – след получаването на сертификат, че всички следи от ненормална радиоактивност са изчезнали и са стигнали до степента, когато обстановката може да се приеме за „чиста“ – да го купи за сумата от 20 000 английски лири.

Издали му искания документ и започнали преговорите за покупката на острова.

В надлежно време представителите на Короната, след като не знаели нищо на този етап за интересите и проекта на лорд Фоксфилд, ги приключили доста доволни от успешно сключената сделка, като предали на Уолтър Тири този непечеливш и труден парцел, наречен Танакуа-туа, за сумата от 30 000 английски лири.

ГЛАВА ТРЕТА

Описанието на пътуването ни до Танакуатуа би било твърде досадно и неуместно, дори само и за това, че мина изключително гладко в прекия и преносния смисъл на думата.

Почти единственото неочаквано събитие бе, както споменах, дезертьорството на Хоръс Тапъл в Панама. До ден днешен за мен остава мистерия как е станало така, че Хоръс изобщо е попаднал сред нас. Допускам, че Уолтър, в момент на объркване и преумора, е възможно да е помислил, че присъствието му ще ни ободри по някакъв начин. Не стана така. Липсата на резултат от усилията му да разведри атмосферата и да придаде на пътуването ни вид на нещо като обикновено пътуване по море за удоволствие с турнири по различни игри, провеждани на палубата, шеговити съревнования, игри на бинго и други подобни, както и тонът на вечерните ни разговори, които протичаха малко под формата на сериозни семинари, го убедиха, че е попаднал не там, където му е мястото. Настроението му започна лека-полека да се помрачава, а опитите му да го подобри ставаха все по-редки и по-редки, докато вечерта преди да стигнем до Кьолин, не се напи достатъчно, за да загуби задръжките си, спирали го досега и да ни каже мнението си за нас и за Проекта като цяло. На следващия ден ни напусна и си тръгна завинаги.

Горкият Хоръс. Късметлията Хоръс!

Аз от своя страна се заех да опозная спътниците си. Бе най-удачно то за мен решение. За пръв път от катастрофата насам осъзнавах съществуването на други хора около мен, за пръв път проявявах интерес към личностите, а не към броя им или качествата им като материал за Проекта. Имах чувството, че отново бавно се пробуждам и връщам към живота и трябва да призная, с растящо учудване установих, че съм страшно силно обхванат от тази идея. Бе усещане не толкова на разочарование, колкото на откровение. Постепенно фантазиите бяха изместени от фактите. Бавно в мен настъпи момент на прозрение, че проектът вече не е само теория и че колкото и невероятно да звучи това, ние сме на път да го превърнем в реалност. Усещането за събуждане бе едновременно озадачаващо и леко объркващо. До известна степен съдържах в себе си нещо като лошо предчувствие, неловкост пред мисълта какво може да е извършил човек, за да последва загуба на паметта.

Все си мисля оттогава, че за щастие процесът е бил постепенен.

Щеше да е наистина страшно, ако бе настъпил изведнъж.

При това положение усещах как спътниците ми малко по малко се променят и от обикновени фигури започват да се превръщат в живи хора – и то различни от онези, които си мислех, че са. А е и напълно възможно да са се променили до известна степен, след като веднъж вече са тръгнали на път... Единственото, в което можех да съм напълно сигурен, бе, че аз се променях и че ги гледах вече с различни очи. Лекарите едно време препоръчваха пътуване по море за лекуване на различни болести; може да са имали основание за това. Морето със сигурност прочистваше мозъка ми и то с последствия, които изобщо не ме въодушевяваха.

Например прозрението, че осигуряването на средства и възможности не са породили еднакви мнения що се отнася до въпроса за използването и приложението им. Изглежда, че в по-ранната, или по-точно лиричeskата си фаза съм мислил с наивитета, присъщ на начинаещ социалист, че няма начин всички да не обикнат висшия разум, след като го видят. Сега като че ли за пръв път започнах да долавям, че разумът не е константна величина, той се променя в зависимост от индивидуалните особености и влиянието на отделната личност и че като следствие на това образуването на идеалното общество може да не протече така гладко и безкористно, както предполагах.

Всъщност, осъзнах как отново се размърдва способността ми да правя правилна преценка, като че ли се събужда от продължителен зимен сън.

Едно от въздействията й бе, че съумя да ме накара внезапно да проумея общия, да не кажа, повърхностен, характер на някои от намеренията и целите, които си бяхме поставили. Колкото повече мислех за безусловния начин, по който бяхме приели сътрудничеството на всички кандидати като нещо, което се разбира от само себе си и бяхме пропуснали да вземем под внимание вероятността да възникнат спорове и недоразумения, толкова повече започвах да се притеснявам. Усещах необходимостта да има ръководна власт, която да е избрана със съгласието на всички и която да има правото да решава всички спорни въпроси, да осигурява по-голяма стабилност на начинанието ни, отколкото решаването на въпросите на място.

Усилията ми да накарам Уолтър заедно да обсъдим тази, както и други подробности, които сега ми се струват мъгляви, бяха неуспешни. Той бе възприел емпиричен начин на поведение във връзка с подобни въпроси, като нехайно отблъскваше опитите ми с уверението, че

официален подход, който е твърде сух и рязък, ще е лишен от нужната гъвкавост, за да се адаптира към обстоятелствата. Бе на мнение, че не може и дума да става в момента за разрастване на институцията и отказваше да обсъдим нещата заедно.

Това доста ме озадачи, като се вземе под внимание огромната му работоспособност, но тъй като не бях в състояние да направя нищо сам, след три-четири опита се отказах. В действителност, реакцията на Уолтър не бе единственото нещо, на което не бях очаквал да се натъкна. В общи линии той бе по-недостижим, отколкото по време на предварителните подготвителни работи. Начинът му на държане се бе изменил коренно и той прекарваше по-голямата част от времето в каютата си. Не след дълго стигнах до заключението, че е започнал да се държи високомерно и надменно с нас, като постепенно издига непреодолима преграда около себе си и не само около себе си; тя отчасти включваше Алисия Харди, която един вид доброволно пое функциите на негова доверена секретарка.

Предполагам, че за останалите промяната не е била толкова забележима, колкото за мен, тъй като бях работил с него и го познавах по-добре от тях. За повечето той бе организаторът и в качеството си на такъв се предполагаше, че има много грижи на главата си. Единствено Чарлс Бринкли забеляза до такава степен отдръпването му от другите, че да го спомене и то само мимоходом.

В течение на пътуването упорито се заех да науча повече за спътниците ми. Не бе трудно. Тъй като имаха малко неща, с които да се занимават, им бе нужен съвсем лек подтик, за да заговорят за себе си.

Лесно успях да науча възгледите на Чарлс за ограниченията, наложени върху селското стопанство в Англия и как в отчаянието си е продал добра ферма в Нотингъмшир, за да се възползва от шанса си да посети Новата земя, където ще може да отглежда реколти както смята за добре, без някой да му се меси и да му казва какво да прави, както и без да се налага да прекарва половината от времето си в писане на излишни документи.

Научих, че Джо Шатълшоу не е съгласен с редица от шефовете си, с профсъюза, в който членува, както и с класовата система на обществото, в което живеем и как иска децата му да израснат в общество без подобни проблеми.

Научих за различните разочарования, накарали Том Конинг и Джереми Брандън да се махнат от всичко, което ги заобикаля; за отчаянието, прогонило Дженифър Дийдс от дома ѝ; за романтиката, обзела другата

Дженифър и накара я прибързано да вземе решение и да тръгне с нас; за идеализма, изпълнил Дейвид Кемп. Всъщност, бих могъл да окачествя причините, довели и почти всички други членове на групата ни, независимо дали се опират на действителни или привидни факти.

Някои от тях съвсем не бяха убедителни. Камила Коуджънт, когато се присъединих един ден към нея, застанала на перилата на кораба преди да напуснем Атлантическия океан, не показва никакво предразположение да сподели с мен основанията си да тръгне с нас. Всъщност, държа се резервирано и очевидно мислите ѝ бяха надалеч. Именно изолираността ѝ от другите бе тази, която ме накара да се насоча към нея и да се опитам да я приобща към групата – както и още нещо, което ми напомни за дъщеря ми Мери. Когато я запитах защо е дошла с нас, тя толкова дълго не откъсна невиджашия си и втрещен във водата поглед, че помислих, че не ме е чула. Точно когато се канех да повтора въпроса си, тя се обърна към мен, с все още отнесения си поглед и отвърна с равен глас:

– Мислех, че може да съм в състояние с нещо да помогна. Освен това, тъй като съм биолог, идеята за остров, който в продължение на двайсет години е бил необитаем, ме очарова.

Трябваше да се задоволя с този отговор за известно време. Той ме накара да реша, че истинската причина за това нейно действие е друго отрицателно явление в живота ѝ, а именно нещо, от което бяга. Хрумна ми, че сред нас има много малко хора, включили се в Проекта по положителни причини, което ме върна към мисълта, че единствено неудачниците са свободни.

Независимо от това Камила също се промени по време на пътуването. Откри, че имат общи интереси с Чарлс. Двата часа наред обсъждаха проблеми на плоденето и отглеждането на животните. Госпожа Бринкли се зае с благородната задача да извежда по-често Камила по обичайния си любезен начин, и трябва да се каже, че определено постигна известен успех. Отнесеният поглед вече не бе постоянна величина, въпреки че често се появяваше в очите ѝ.

Създадохме известна рутина на действията си. Чарлс всеки ден обикаляше палубата, за да се поддържа във форма. Дженифър Дийдс всеки ден обучаваше децата на семействата Бринкли и Шатълшоу, което явно доставяше удоволствие на всички. Госпожа Бринкли всеки ден се разполагаше удобно в шезлонга си и започваше безкрайното си плетене, като приятелски разговаряше с всички, приближили се междувременно към нея. Джереми Брандън и Том Конинг се редуваха в усилията си кой

кого да бие на тенис. Мерилин Слайт флиртуваше с мъжете поред, очевидно с цел да се помири със съпруга си след поредната кавга между тях. И така нататък.

Случи се така, че един следобед, когато се намирахме някъде по средата на Тихия океан, размених няколко думи с Камила. Другите се намираха под навеса на кърмата, оставяйки ни всеки на заниманието си. Аз четях, а Камила бе потънала в съзерцание на океана, поне за известно време, но когато вдигнах поглед, за да обърна една страница, установих, че е пренасочила вниманието си към мен и ме гледа леко намръщено. Това поне малко подобряваше отнесения ѝ поглед. Попитах:

– Мога ли да помогна с нещо?

Тя започна да клати отрицателно глава, след което явно промени решението си.

– Да. В края на краищата вие бяхте този, който започна да ми задава въпроси. Имате ли нещо против и аз да ви задам няколко? – Продължи, без да изчака отговор. – Разбирате ли, озадачават ме някои неща. Как стана така, че човек като вас се забърка в подобна история?

– На този въпрос не е трудно да се отговори – уверих я аз. – В основни линии, защото смятах, че си струва да се направи, или поне да опита човек.

Тя бавно кимна, като не откъсваше поглед от очите ми.

– Искате да кажете „смятах“ или че все още продължавате да смятате? – лукаво запита тя.

– Не бих се отказал преди да съм започнал, нали? – отвърнах. – А вие?

Тя не отговори на въпроса ми. Вместо това каза:

– Това, което не разбирам, е аматьорската страна на нещата. Употребявам този термин, за да използвам по-любезна дума. Изглежда, че във всичко това са вложени много пари.

– Имаше няколко начина да се подходи към въпроса – обясних ѝ аз. – По едно време лорд Ф. обмисляше идеята да създаде нов град, нещо като миниатюрна Бразилия и да го подготви да подслони избраните. Но разходите за подобно начинание биха били огромни, а и дори да предположим, че е бил в състояние да посрещне тези разходи, щяха да останат много малко пари за осигуровки и фондации, които той счита за много важни, особено през първите години. Без съществени средства за тези цели, градът може завинаги да остане ненаселен и съществува опасността да се превърне в своего рода паметник – пуст град на края на света, известен като „Прищявката на Фоксфилд“. Друга възможност е да

използва контрактори, които да изпълнят по-неамбициозен план, ръководени от напътствията на първите заселници. Това би било осъществимо, макар и скъпо, но той го отхвърлил като възможност главно на основанието, че би довело до нежелателната прилика с миньорски граничен град, с атмосфера и дейности, трудни за унищожаване впоследствие. Така че явно е искал да не започне погрешно, а това, което го е подтикнало към скромно начало на инициаторското му начинание, е била именно идеята да създаде общност, която да е с приемливи условия и жизнени стандарти.

– Значи така – отвърна замислено тя.

– Правили са го и преди. И по-малки кораби от този са закарвали до Америка първите преселници, успели да превърнат пътуването си поне в материален успех. Нещастieto им дошло от големината на мястото, което предизвикало нуждата от повече работна ръка, каквато и да било работна ръка, без оглед на разходите. Не трябва да започваме с брадва, ръчен трион и лопата – трябва да ни се осигури по-добра възможност... Освен това – продължих аз, – той смятал, че изграждането на една общност въз основа на друга, ще има психологическа стойност. Ще е по-добре интегрирана, ще изработи своя собствена законова и морална система, ще усети гордостта от това, което е изградила и ще се създаде чувство на солидарност, което ще я принуди да действа съвместно с външни влияния, които не може да не се почувстват от време на време.

Тя размисли известно време.

– Да, разбирам, че теоретично звучи доста добре, но едва ли става въпрос именно за нас, нали?

– Не знам. Повечето от нас не са от калибъра, който имахме предвид – признах аз, – но не е лесно да се убедят най-способните хора, дори и да са съпричастни към проекта ни и да изявяват желание да участват в него, да се откажат от вече поетите си ангажименти, да продадат къщите си и да се втурнат слепешком към другия край на света в изпълнението на мъгляво формулирана цел. Повечето хора са склонни да се задоволят с това, което имат на разположение. А и, в края на краищата, ние сме просто една инициаторска група. Веднъж след като се установим някъде и се заловим с нещо конкретно, веднъж след като проектът успее да се изправи на крака, може би ще започне да привлича повече желаещи да участват в него.

– Когато казах на баща си, че възнамерявам да се включа, той му даде максимум три години живот – отбеляза тя.

– Имате предвид, за да се провали ли?

– „Не за пръв път се изпробва подобна инициатива – отвърна той. – След около три-четири години обикновено се провалят.“

– Защо сте дошли, ако вярвате в това?

– Защото исках да се махна и, както ви казах, защото мислех, че ще е интересно. А вие защо дойдохте?

Казах й. Тя ме изгледа внимателно.

– Оставете си романтик – заяви учудено тя. – Все още сте в състояние да мечтаете.

– Докато вие, на двайсет и шест годишна възраст, сте вече остаряла и разочарована, т.е. лишена от илюзии, така ли?

– Да – отвърна тя. След известна пауза добави: – Не искам отново да повярвам. Достатъчно са ме наранявали досега. Но надеждата като че ли не трябва да се обвързва до такава степен. Човек може да продължава да се надява и отстрани. Би било още по-интересно да се види как надеждите на човек придобиват форма, не е така болезнено, ако не се сбъднат.

– Искате да кажете, че сте дошли просто от добри чувства ли? – предположих аз.

– И изпълнена с желание да свърша добра работа, надявам се. Но вярата... не, нямам желание да сведа нещата до същото старо положение „Хората, в ролята на богове“ е твърде изкусителна цел за опозицията.

– Добре – съгласих се аз. – Като се замисли човек, в този свят са направени много добри неща без да е налице необходимата вяра – единствено възнаграждението не е толкова добро, имам предвид не в буквалния смисъл на думата, разбира се.

При други разговори научих повече за нея. Разбрах, че е кандидат на науките и че има право на титлата „доктор“. (Въпреки че никога не я бе използвала, освен при официални случаи, отчасти поради факта, че англичаните винаги при споменаването на думата „доктор“, когато не става дума за медицинско лице, смятат, че се разиграва маскарад и отчасти, защото имала чувството, че титлата придобива застрашителен вид, поставена пред женско име). След като се дипломира и получила научната си титла, бе работила известно време на държавна работа в правителствената научно-изследователска лаборатория върху различните клонове от науката за вредителите и паразитите в селското стопанство. После, по причини, които не пожела да уточни, била пренасочена да се занимава с полева работа. Тя първо я отвела в Западна Африка, за да проучи навиците и начина на живот на някаква заплаха за реколтата от

кокосови орехи там; след това до един остров в архипелага Чагос в Индийския океан, за да изследва някакъв вид болест по растенията, засягаща дърветата, раждащи индонезийски плод, както разновидността *Antocarpus incisa*, така и, колкото и странно да прозвучи това, *Encephalartos caffer*, ми обясни тя. След това прекарала у дома си една година, за която нищо не ми разказа. Предположих, че сега гореше от нетърпение да проучи какви вредители и паразити може да са се появили на остров, който е бил оставен в пълна изолация в продължение на двайсет години.

След като разговарях с нея, взех да проумявам защо Уолтър я е взел с нас, въпреки съмнението ѝ в успешното осъществяване на Проекта. Отнесеният ѝ поглед напълно изчезваше в мига, в който започнеш да говори по специалността си и човек оставаше убеден в знанията и способностите ѝ.

Последното пристанище, в което се отбихме, бе Уиджанджи (Уийан-йе), столицата на Мидсамърс и единственото им пристанище. Останахме там няколко дни и когато отплувахме, взехме с нас около двайсетина островитяни, наети на място, за да ни помогнат при свалянето на запасите ни на Танакуатуа.

Камила остана изненадана от желанието им да дойдат с нас. Бе прекарала времето си на брега на Уиджанджи в усилие да научи всичко възможно за Танакуатуа, както в общия смисъл на думата, така и в собствената ѝ професионална област. Наученото ѝ бе предоставило доста обширно поле за размисъл.

– Както чух, мястото е било доста сериозно прокълнато – ми каза тя. – Всеки туземец, който изяви желание да стъпи на него, трябва да е или прекалено просветен или да е напълно сигурен, че се ползва с някакъв вид защита.

– Или може да е декадент? – предположих аз.

– Включих това в термина „прекалено просветен“ – отвърна тя. – Интересно ще е да се види, като стигнем там, до каква степен са успели да надраснат първобитността си.

Два дни след този разговор пристигнахме на острова.

На пръв поглед Танакуатуа приличаше на идеалната съживена романтична туристическа реклама. Снимките ме бяха подготвили за формата му, но не и за цветовете и колорита му. Те бяха направо заслепяващи. Безкрайно синьото небе, на което от време на време можеше да се забележи по някое и друго разхвърляно бяло облаче, се отразяваше в

синьозеленото кристално море. Островът приличаше на разрез между тях, направен с цел да ги раздели. Бял бряг с живописна зеленина над него и отвъд очакваната форма на двата еднакви хълма, сега две трети от тях потънали в зеленина, както и синьокафявия преобладаващ цвят на останалата част от острова. Първото ми впечатление бе неверието, че е възможно остров, който представлява такова съкровище, да остане толкова дълго необитаем; изглеждаше твърде красив, за да е истински.

Лесно преминахме протока между рифовете и бавно се придвижихме през лагуната. После двигателите замряха. След малко котвата се спусна във водата, като наруши настъпилото мълчание и отекна през лагуната като ехо. Няколко птици излетяха от островчетата в рифовете и закръжиха над нас с високи кръсъци.

Камила ги погледна, застанала до мен на перилата на кораба, след което обърна поглед към брега. Намръщи се и промърмори повече на себе си, отколкото на мен:

– Интересно, толкова малко птици... Очаквах да излетят хиляди...

Започнахме работа по слизване на брега и пренасянето на багажа.

Скоро след като напуснахме Уиджанджи, един дериккран започна да вади от трюма напъхани един в друг контейнери и да ги изхвърля на палубата. Сега първата ни работа бе да ги отделим един от друг, да монтираме на всеки непропускащия въздух капак и да го хвърлим във водата. Там островитяните, които плуваха, като че ли са се родили във вода, ги разпределяха по групи и ги прикрепяха един към друг. В резултат, за изненадващо кратко време, се получи голям, шарнирен, способен да се държи на повърхността сал.

Идеята бе на Уолтър и бе доста сполучлива, защото като се вземе предвид огромния брой куфари, барабани, бали, чанти и вързопи, които започнаха да се изнасят от трюма, сигурно щяха да са необходими многобройни пътувания с лодка до брега и обратно, за да се пренесе целият този багаж, а някои от по-големите сандъци изобщо нямаше шанс да се поберат и в лодките.

Успяхме да натоварим сала след около два часа, завързахме за него на буксир една моторна лодка с мощен двигател, която започна бавно да се отдалечава от кораба и да се придвижва към брега. Онези от нас, които останаха на борда, бодро се развикаха и започнаха да махат на другите на сала.

Грандиозното придвижване трябва да е отнело около половин час, преди салът да стигне до брега и в този момент се случи нещо напълно неочаквано. Всички островитяни, покатерили се на предната му част,

внезапно скочиха, зашляпаха през плитката вода и изтичаха на брега. Можехме да видим как Уолтър и Чарлс, останали на сала, им махаха да се върнат, но те не им обърнаха ни най-малко внимание. Продължиха да тичат, без изобщо да поглеждат назад, докато един от тях не спря и не вдигна ръка, когато се приближиха към първите дървета. Останалите също спряха и се наредиха около него в полукръг.

Водачът заговори, спря, след което направи жест с ръка. Те всички паднаха на колене с протегнати напред ръце, после при друг даден от него знак, се наведоха напред и останаха с лице към пясъка като при молитва. След малко човекът в средата отново се изправи на крака, вдигна ръце и застана неподвижно. Лицето му бе обърнато навътре към сушата, стоеше с гръб към нас, така че не можеше да се разбере дали говори нещо или не.

Успяхме да видим Уолтър и Чарлс, потънали в спор, все още на сала. Бе очевидно, че Уолтър иска да тръгне след островитяните. Чарлс го разубеждаваше с ръка на рамото му и то, явно, успешно, защото след малко Уолтър сви рамене и реши да изчака.

Синът на Чарлс, Питър, попита Дженифър Дийдс, застанала до мен на палубата:

– Защо правят това, Джени?

– Не знам – призна тя. – Хората имат различни обичаи в различните места по света. Може да го смятат за гостоприемно посрещане на нови жители на острова. – След известно мълчание добави: – По-скоро ми прилича на някаква церемония за омилостивяване.

– Какво значи това „омило...“, как го каза? – запита Питър.

– Ами, как да ти обясня, простите хора мислят, че светът е населен от множество духове, както и от хора – обясни тя. – Може да се боят, че на тукашните духове няма да им хареса нашето неканено идване на острова им. Така че няма да се изненадам, ако се окаже, че се молят на духовете на острова да не им се сърдят, че са ни довели, възможно е дори и да им искат разрешение да поостанат за ден-два. Прилича малко на обичая да се чука на дърво, за да се избегне урочасването; само че ние вече не взимаме подобни неща на сериозно, докато тези хора го правят и те наистина вярват във всичко това.

– Той сега се обърна, държи им реч – отбеляза Питър.

Точно така ни се струваше и на нас. Речта продължи дълго, след което и водачът се просна при другите на земята. Групата на няколко пъти се изправя на крака, след което отново коленичи.

– И така може да е – съгласих се аз. – От ограничената литература,

която съм чел по въпроса, нарушителите на наложено табу се нуждаят от всички духовни разрешения, до които могат да се доберат. Да се надяваме, че те са ги получили. Ако не, вече виждам как ни очаква стачка и куп тежка работа за вършене.

Очевидно беше така. Цялата церемония продължи около двайсет минути и след това прекъсна. Островитяните се върнаха на сала и започнаха да разтоварват багажа, като че ли не бе имало никаква интерлюдия.

Чарлс Бринкли влезе в ролята на брегови ръководител, като контролираше подготовката на мястото, където щяхме да пренощуваме, организираше подреждането на сандъците по такъв начин, че да могат да се покрийт с брезент, за да се направи нещо като спално помещение, докато не монтираме сглобяемите къщи.

Госпожа Бринкли също се изяви като роден организатор и експедитивно пое ръководството в изграждането на полева кухня. Джейми Макингоу надзираваше свалянето на машините и строителните материали, като пусна в движение един трактор, за да придвижи по-големите куфари и сандъци. Ние, останалите изпълнявахме това, което ни се казваше да правим, доколкото бяхме в състояние и докато бе светло. След това се качихме на сала и се върнахме на кораба „Сюзана Дингли“.

След вечеря излязох на палубата, където намерих Камила да разглежда тъмното петно на острова на светлината от безбройните ярки звезди и изгряващата луна.

Островитяните като че ли пееха нещо на предната палуба. Един глас се редуваше с хорово пеене. Гласът пееше или рецитираше с патос под акомпанимента или ритъма на барабаните, след което към него се присъединяваха и останалите. Хоровите пения не се повтаряха едно друго; песента бе понякога жална като оплакване и печал; веднъж-дваж заприлича на бодра и жизнерадостна мелодия, но през повечето време преобладаваше тоналността на ридание и вопли. Ритъмът на барабана се променяше след всяка песен и самотният глас отново поемаше сагата си. Искаше ми се да можех да разбера какво казваха.

Слушахме мълчаливо, докато свършиха и започнаха да разговарят помежду си.

Камила кимна с глава към острова.

– Какво мислиш за него? – запита тя. – Това ли очакваше да видиш?

– Красив е – отвърнах. – Но ме плаши. Толкова обилна растителност и толкова мощна. Всичките тези растения, които трябва да се борят едно с друго, за да оцелеят, а сега и ние трябва да се борим с тях. Голямо заплетено кълбо, което явно ще трябва да се разчисти с усилена

работа, а после ще се налага и да се поддържа чисто.

– По-трудно ли се очертава, отколкото си предполагал?

– Да, мисля, че да... поне докъдето съм си го представял. Не си спомням да съм навлизал в подробности. Всъщност, дори прескачах началото. Склонен бях да мисля за по-късния етап.

Тя ме погледна.

– А, да. Един вид Аркадия. Просторна, хълмиста, осеяна с дървета сцена със стада овце, пазени от доволни овчари, които свирят на гайди и тук-там по някой голям град, бял, строг и красив.

– Е, не чак дотам – прекъснах я аз. – Романтиката ми се простира единствено в рамките на нашия век.

– Не бих била толкова сигурна в това – отвърна тя. – Както и да е, един от проблемите на времето ни е, че хората се научиха да покровителстват природата. Възможно е това да е за предпочитане пред гафа от миналия век за майката природа, но е точно толкова нереалистично. Май не е излишно човек да се изправя от време на време пред фактите от живота, това поне ще го накара да разбере, че в нея също се извършва борба; че е нужно малко повече от това да разклатиш чекова книжка в ръка, за да създадеш „богоподобни хора“.

Нямах намерение да влизам в спор с нея относно богоподобните, затова попитах:

– А ти как го намираш? Отговаря ли на очакванията ти?

– Мисля, че да. Въпреки че досега не съм успяла да се доближа до брега на повече от няколко метра разстояние. Може вторичната растителност да е малко по-гъста от това, което очаквах, но в общи линии, отговаря на очакванията ми. С изключение на птиците... Това е нещо, което не разбирам. Тук трябва да има милиони птици... – Тя замълча, като размисляше. – Изглежда и цветята са малко, но това може да се дължи на редица причини. Нищо чудно да си е чисто местна особеност.

– Като се абстрахираме от това, отговаря ли на представата ти за място, необитавано от хора, които да развалят равновесието в природата? – поинтересувах се аз.

Тя не заговори веднага. След малко каза:

– Ако изразявах мислите си с подобни фрази, нямаше да съм на тази работа.

Думите ѝ ме озадачиха за миг, докато проумея какво иска да каже.

– Равновесието в природата? Сигурен съм, че изразът е доста разпространен.

– Да, би могло така да се каже, но същевременно е и злонамерен.

– Не разбирам защо. В края на краищата достатъчно сме я разваляли, за да променим половината свят през последните едно-две поколения.

Тя търпеливо отвърна:

– Злонамерен, защото е зловреден и напълно погрешен. Да вземем като начало идеята, че човек може да навреди на това, което вие наричате равновесие в природата. Та тя е направо арогантна. Тя предполага, че човекът е нещо различно от природните процеси – отново се връщаме на темата „богоподобният човек“. Човекът е продукт на природата, по всяка вероятност е най-усъвършенствания и влиятелен специмен, но се е появил в резултат на природните процеси. Той е част от тези процеси. Каквото и да направи, то трябва да е част от присъщия му природен характер или в противен случай е нямало да бъде в състояние да го направи. Не е и не може да бъде неестествен. Човекът, с присъщите му способности е толкова продукт на природата, колкото са били едно време и динозаврите. Той е инструмент на природните процеси. На второ място няма такова нещо като „равновесие в природата“. То не съществува и никога не е съществувало. Това е мит. Измислица на желанието за стабилност – на опита да се редуцира света до чисто, статично, следователно разбираемо и предсказуемо място. Той е част от понятието за божествено определен ред, при който всичко има свое място и цел, а на всеки човек е определено местоположение и му е възложена задача за изпълнение. Идеята за природното равновесие датира от произхода на магията, която е балансирана от бялото вляво и от черното вдясно, доброто е разграничено от злото, небесните ангели от легионите на сатаната. Пишеше в една статия, че „небалансираните сили загиват в празното пространство“. Опитът да се редуцира един явно хаотичен свят и да се въведе в него ред чрез понятието за балансираните сили се прави още от най-древната ни история и продължава да се прави. Не преставаме да се ровим в ума си в търсене на причини и разум, защото разумът и равновесието ни създават илюзията за стабилност, а самата мисъл за скрита някъде стабилност поражда усещане за спокойствие и уют. Търсенето на стабилност е най-постоянното и най-безползното търсене от всички.

Останах поразен от думите ѝ. Очевидно я бях настъпил по болното място или най-малкото бях отприщил отдавна задържана страст към преподаване. Нямах нищо против даскалския ѝ маниер, особено когато идваше от такава достатъчно млада, за да ми е дъщеря, дама, но тя още не бе свършила. Продължи да ме поучава:

– Природата е процес, а не състояние, непрекъснат процес.

Стремеж към запазване на живота. Няма разновидност, която да има правото да съществува; тя просто притежава своята способност или неспособност да се приспособи. Оцелява чрез нагаждане на плодовитостта си към силите, заплашващи я с разрушение. Може понякога да ни се струва, че сме постигнали равновесие, колебливо и нестабилно равновесие, но в действителност не е така. През цялото време съществува промяна – промяна на конкурентите, промяна на околната среда, промяна на еволюцията и рано или късно някои от разновидностите ще се окажат неподходящи и ще бъдат заменени с други. След като влечугите са доминирали света в продължение на милиони години, те са били изместени от бозайниците. Които от своя страна неотдавна са били покорени от супербозайника, а именно човекът. И все пак хората продължават нагло да говорят за „запазване на равновесието в природата“. Невъзможно е, а и дори да бе възможно, защо да не е бъде тогава мезозойското „равновесие“ на гигантските влечуги след като това важи за всеки период, нуждаещ се от „съхранение“? И защо трябва сегашното състояние да се смята за много по-ценно от миналото или бъдещото?

– Разбира се – успокоително се обадох аз, като се възползвах от възможността да я прекъсна, – загадката на грижата за настоящето се крие в усъвършенстваните методи на разруха – инсектицидите и така нататък, както и в неспособността да се определят страничните ефекти от приложението им. Не се ли дължи това на бързината, с която се върши всичко в днешни дни, когато можем да изтребим цяла една разновидност за около година и да започнем да усещаме страничните ефекти от действието си едва, като е станало вече твърде късно? Струва ми се, че това е друг начин да се обясни пустинната област в западните щати.

– Може и така да е – съгласи се тя. – Но преценката при използването им трябва да е интелигентна, а не сантиментална. Зад по-голямата част от подобни разговори за „равновесие“ долавям старата идея, че „Майката Природа най-добре знае какво прави“. Оставете всичко на нея, не ѝ се месете в работата и тя сама ще се погрижи за нас. Което, естествено, е пълна глупост. Това е понятие, което е могло да възникне единствено в едно уютно, добре задоволено общество, което е забравило какво означава да се бориш за съществуването си. Природата не е майчински настроена към нас, тя е с червени зъби и остри нокти, тя лакомо поглъща храната си и няма свои любимци. Засега сме се разположили удобно, но няма да е за дълго. Същите закони, които важат за различните разновидности, които си изкарват прехраната, ще започнат да важат и за нас. И когато това стане, повече няма да чуваме за

благосклонната Майка Природа. Без знанията, с които разполагаме, по въпроса как да манипулираме природата, за да задоволим собствените си нужди, населението на света днес вече би започнало да умира от глад, ако изобщо се бе появило на бял свят в такъв случай. Единствената разлика между нас и другите разновидности е, че разполагаме с по-усъвършенствани уреди и апарати, за да ги дебнем и улавяме и с които можем да принудим природата да работи за нас и в наша полза. Като се махне това, за нас важат същите правила, както и за всички останали. Нищо не ни дава право да предполагаме, че може да се „запази равновесието в природата“, като човекът същевременно удобно се разпорежда, за което всъщност става дума във всичко казано дотук.

Отправихме поглед през водата към тъмносинята маса на острова.

– Ами – започнах аз, – ако човек отдели достатъчно време, за да се замисли, предполагам, че съществуването на живота изобщо ще започне да му се струва безсмислено и глупаво. Ражда се една планета, охлажда се, създава живот и умира. Е, и какво от това?

– Какво наистина? – повтори тя. – Съществува единствено силата на живота, патриотизмът на разновидностите. А тя е сляпа. Присъща е както на най-висшите, така и на най-низшите организми... неразбираема и за едните, и за другите...

– Как ти, като биолог, виждаш бъдещето на света?

– Не мога да прозра толкова надалеч. Животът е пълен с непредвидими нещастни случаи и катастрофи. Изглежда, че човекът е стигнал предела си в еволюционно отношение. Но той далеч не е окончателно изчерпан. Кой може да каже? Възможно е да създаде нов вид и дори да му позволи да се развие и оцелее. Възможно е многократно напълно да се изтрива от лицето на земята и всеки път да започва отново, като се превръща в ново създание. Или може да го измести някоя друга разновидност... просто да го бракува като ненужен; като още един от неуспешните експерименти на природата. На пръв поглед, каквото е положението в момента, не виждам особено бъдеще за него.

– И никакви за богоподобните хора. Плюс слаби перспективи за осъществяването на този Проект.

– Не знам. Както казахте, нещата се развиват много бързо в наши дни и както споменах, стават доста непредвидими, така че има време през следващите две-три хиляди години да се направят още много неочаквани открития. Само заключих, че няма изгледи човекът да го очаква някакво особено бъдеще при настоящото положение и състояние на познанието. Едно откритие, например, в областта на контролираната

наследственост, би могло да промени целия ни възглед за живота.

– Е – отвърнах, – да се надяваме. Да отидем дори толкова далеч, че да се надяваме проектът на лорд Ф. да е успешен и именно тук някой ден да се направи нужното откритие.

– Наистина вярвате в това, нали? – отбеляза тя.

– Вярвам, че е възможно. Всички неща водят началото си отнякъде. Национализмът става твърде тесен, твърде ограничен. Развитите умове започват да усещат нуждата от място, където да могат да живеят и работят, както и да обменят идеи помежду си без ограничения. Някой ден ще си построят такова място, което ще е един вид център на ума, както се изрази Лорд Ф. Това би могло да се окаже именно такова място, след като веднъж го дообработим и му дадем време да се развие. А и защо не?

Загледа се известно време във водата, без да говори, след това продължи:

– Идеята наистина е прекрасна – призна тя, – но още не ѝ е дошло времето. Светът не е дорасъл, за да я понесе и приеме.

– Може да сте права. Но мисля, че си струва да опитаме. Да създадем нещо като световен университет, Мека на всички таланти, и ако този път не успеем, поне другите ще има какво да научат от провала ни и следващия път, или по-следващия, ще успеят. Негова светлост може да е суетен човек, дори и доста глупав, но идеята му е по-велика, отколкото някога е допускал. В края на краищата, ако ѝ е писано да успее и един ден съумее да хване юздите на познанието, ще се превърне във велика сила. Ще се ползва с авторитет. Като обединяваща сила може да успее там, където не успя Лигата на нациите, както сега не успяват и Обединените нации.

– Вие сте романтик, и то голям – рече тя.

– Може би – признах аз, – но обединяването трябва да стане по някакъв начин, в противен случай ни очаква разруха. Изглежда, че демокрацията не дава очакваните резултати. Не Обединените нации са тези, които не позволяват на разрухата да ни обхване напълно, а равновесието на властта. Може би автократията, автократията на знанието, може да се окаже по-ползена и ползотворна...

Поговорихме още около час. Новата луна се издигна високо в небето, като осребри морето и превърна острова от тъмна маса в искряща форма, която като че ли започна да се носи по водата. Забравих за празнотата на всичко, за занемареността, задушавашата се растителност. Виждах в ума си всичко красиво подредено, засято, обработено, островът прорязан от широки магистрала, покрит с красиви сгради, където се

извършват непостижими за ума ни открития. Гледката бе величествена – жалко за нея...

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Количеството складови запаси, разположени на брега, изглеждаше доста внушително. Наложихме ни се в продължение на пет дни да работим непрекъснато от призори до смрачаване, за да подредим всичко, но най-накрая успяхме. Сбогувахме се с капитана и екипажа на „Сюзана Дингли“, наблюдавахме как корабът внимателно си проправя път през протока между рифовете, чухме как сирената му триумфално изсвири три пъти, след това го видяхме да завива на северозапад и да се изгубва в далечината. Трябваше да минат шест месеца, преди да се завърне с нови запаси и, както се надявахме, с нови кадри за Проекта. Дотогава щяхме да се оправяме с онова, което имаме.

Забележително бе колко осезаемо изпитахме чувство на пълна самостоятелност. Докато корабът стоеше на котва в лагуната, по някакъв начин бяхме свързани със света отвън, но когато той се изгуби отвъд хоризонта, ни обхвана чувство на пълна изолираност. Всички го усетиха, дори и децата. Изведнъж доловихме, че замислено се оглеждаме един друг, сякаш се виждахме за първи път, като че ли за първи път осъзнавахме реалността на ситуацията.

Що се отнася до мен самия, аз чувствах нещо повече от пълна изолираност. Чувствах, че островът вече не е неутрално занемарено място, застинало в очакване някой да го сложи в ред. Изглеждаше ми променен. Струваше ми се, че престана да бъде пасивен, а се превърна в активно същество, в предизвикателство. Като че ли настръхна в съпротивлението си, дори потъна във враждебност. Започнах да се чудя дали това е в резултат, че знаех за проклятието и това знание подсъзнателно работи някъде в мозъка ми, като събужда древния страх от проклятия... Естествено, всичко това бе съвсем нелепо и абсурдно. За да може едно проклятие да бъде ефективно, човек трябва да вярва в ефективността му, а аз със сигурност не вярвах. И все пак имах чувството, че островът е изпаднал в мрачно и враждебно настроение...

Не знам дали другите са изпитали подобно чувство, но заминаването на кораба изведнъж ни остави всички с понижен дух и Чарлс бе този, който се опита да го повдигне.

Те с Уолтър вече бяха избрали подходящо място за заселването ни, бяха начертали плановете за него и бяха започнали да разполагат коловозите за колибите. Сега Чарлс ни събра, заведе ни до определения за

целта обект и ни обясни как ще бъде разположено всичко. Самоувереността му бе заразителна. Не след дълго всички започнахме да виждаме завършения строеж пред очите си и пристъпихме към задаването на въпроси. След половин час подтискащото настроение на изолираност, което ни бе обхванало, ни напусна и се развеселихме. Върнахме се към временното ни селище и към импровизираната кухня на госпожа Бринкли, изпълнени с вяра в собствените си сили.

По време на яденето Уолтър състави две съобщения, които да изпрати по радиото до Уиджанджи, за да ги предадат по-нататък. Първото бе адресирано до лорд Фоксфилд, в което му разказваше за успешното пристигане, заминаването на „Сюзана Дингли“ и го уведомяваше, че работата по превръщането на Проекта в реалност ще започне на следващия ден. Второто бе предназначено за разпределение сред роднините и приятелите ни и ги уверяваше, че всички сме добре и в добро настроение.

Когато ги прочете на глас и ние ги одобрихме, той ги подаде на Хенри Слейт, който ги взе, за да ги предаде. Хенри се върна след няколко минути със загрижен израз на лицето. Наведе се и прошепна нещо на Уолтър, който стана и тръгна с него. Измъкнах се след тях и ги последвах до нишата сред куповете багаж, която образуваше временния офис за радиопредавателя. Над раменете им успях да видя, че на мястото, където преди седеше предавателят, сега се намираще голям дървен сандък. Масата и предавателят се бяха смачкали под тежестта му.

Сандъкът бе тежък и се наложи тримата заедно да положим всички усилия, за да го преместим. Един поглед към предавателя ни бе напълно достатъчен. Можехме да го отпишем завинаги. Обърнахме поглед нагоре към празното място в горната редица на стената от багаж точно над масата. Бе очевидно откъде е дошъл сандъка, но...

– Не може просто сам да е паднал... – рече Уолтър.

Изпита стабилността на подредените сандъци с ръка. Стояха неподвижно като скала.

– Невъзможно е – неловко добави той.

Погледнахме се един друг. Уолтър поклати глава.

– Но кой...? Необходими са били двама или трима души, за да разместят това... – Отново поклати глава. – По-добре сега не казвайте нищо. Нека си мислят, че съобщенията са предадени. Ще им го кажа покъсно.

На следващия ден започнахме усърдна работа. Чарлс пусна булдозера и го закара да разчисти мястото, определено за селището ни. Том

Конинг започна да пренася материали до него с трактора и ремаркетото. Хенри Слейт монтира лампи във временното ни жилище и разопакова генератора, за да осигури ток. Госпожа Бринкли избра група от помощник-готвачи и им даде работа. Джейми Макингоу се отдалечи в търсене на път за тръбопровода за снабдяване с вода. Джо Шатълшоу с група помагачи започна да сортира частите на секционните сгради и да ги подрежда така, че да са готови за пренасяне. Джереми Брандън сглоби бетонобъркачката и я приготви за действие. За всички, в това число и за децата, се намери някаква работа.

Нещата продължиха в същия дух около шест дни, като краят на всеки един от тях ни заварваше капнали от умора. Но бяхме постигнали добри резултати. До този миг Чарлс вече бе успял да очисти мястото за строежа и бе започнал да подготвя още земя за обработка. По-голямата част от остатъците от разчистването бяха събрани на купища и изгорени. Бяха излети основите на първата сграда – общо помещение за трапезария и хол с кухни, прикрепени към него, – а части от нея вече лежаха готови за издигане. Бетонобъркачката се бе отдалечила, за да подготви още основи, този път за склад, в който да се държат покрити по-нетрайните запаси. Джейми бе изградил временен тръбопровод за лагера ни и бе започнал да копае ров, за да прокара постоянен към обекта. Не бяхме недоволни от напредъка на работата ни и чувствахме, че сме заслужили да починем един ден, както обяви Уолтър.

Въпросът бе как да го прекараме. Том Конинг, обаче, нямаше никакви съмнения по въпроса.

– Време е да разгледаме мястото. Вече минаха близо две седмици, откакто сме пристигнали, а досега никой не се е отдалечавал на повече от четиристотин метра оттук. Предлагам да изкачим планината, ако това изобщо може да се нарече планина. При всички положения трябва да е достатъчно висока, за да може да се види целия остров. Искате ли някой да дойде с мен?

Алисия Харди и четирима младежи с готовност приеха поканата. И момчето на Джо Шатълджой, Ендрю, вдигна ръка. Баща му я свали вместо него и високо запротестира. Том се обърна към него:

– Пусни го да дойде с нас, Джо. Няма да ни пречи.

Погледнах Камила.

– А вие няма ли да отидете? Мислех, че изгаряте от нетърпение да разгледате острова.

– Нямам никакво намерение да прекарам и почивния си ден в изкореняване на обрасли храсти след изминалата седмица. Разгледах

пътеките. Съмнявам се дали за един ден ще успеят да изминат и половината път. Освен това човек не може да види нищо, когато е зает с разсичане на бурени. Имам по-добра идея. Ако Уолтър ми позволи да взема лодката, може да обиколим брега и да слезем тук-там да поразгледаме.

Дадоха й лодката. И Уолтър бе полусклонен да дойде, но Чарлс го убеди да остане и да поработят по някои модификации на плана им. Повечето от останалите изявиха желание да останат да си починат и да използват почивния ден в буквалния смисъл на думата. Предложиха да не предприемат никакви по-енергични действия от лежане на сянка и възстановяване на силите си след изминалата трудна седмица.

Така че на следващата сутрин, след като изпратихме изследователската група, въоръжени с мачета, на път, се качихме на лодката и тръгнахме.

Бяхме петима на борда: Камила, Дженифър Дийдс, Дейвид Кемп, Джейми Макингоу и аз. Тъй като вече бяхме видели част от западния бряг от палубата на кораба, решихме да се отправим на юг, зад най-южната точка и да си проправим път към източния бряг.

Останахме неприятно изненадани, когато установихме, че рифът не заобикаля целия остров, както предполагаме. Вместо това завива, за да се присъедини към южното крайбрежие и ние изведнъж се оказахме обкръжени от три страни. Наложих се около седемстотин метра да следваме рифа, за да намерим безопасен излаз в открито море. За щастие денят бе спокоен с хубаво време, подухваше само лек ветрец и имаше малки вълни.

Отново завихме на изток, като се придържахме към рифа, но минахме покрай южния нос и навлязохме в зоната на островчето Хинуати, което е разположено на приблизително километър и половина разстояние от брега.

Бреговата линия рязко се променяше в отдалечената страна на носа. Вместо бели брегове и плажове намерихме ниски базалтови скали, които понякога се издигаха право от водата, тук-там разделени от нея чрез тясна ивица сивкав пясък и на интервали заградени от заоблени каменни блокове, които се вдаваха в морето. Изпъкваша навън на север подобно на стена с неправилна форма, висока понякога около дващест метра, друг път около седем, но като че ли бе непрекъсната. Мрачният й отблъскващ ефект бе подсилен от липсата на всякакво движение – нищо не помръдваше с изключение на вълните, които се разбиваха в основите на скалите.

Чух Камила озадачено да се пита:

– Но как е възможно тук да няма никакви птици...?

– Господи! – възкликна Дейвид. – Бряг, създаден направо за корабокрушенци!

Продължихме с понижено настроение.

След това изведнъж забелязах нещо ново. Растителността се бе струпала нагоре, на самия ръб, към върха на скалата. Наблизо храстите и върховете на дърветата бяха доста заострени и се виждаха съвсем ясно, но в далечината ставаха замъглени, като че ли целият връх на скалата бе покрит с мръснобял или по-точно сивкав цвят.

– Какво, за Бога, е това? – запитах.

Камила поклати глава.

– Може да е някакъв вид болест по растенията – предположи тя.

Дженифър Дийдс додаде:

– Май си спомням, Уолтър спомена, че забелязал някакви мъгливи петна, когато прелетял над източната страна, за да я огледа.

– Да, вярно – намеси се Джейми Макингоу. – Гледано отгоре може и така да е изглеждало, но това не е мъгла.

Никой не посмя да му противоречи. Като се изключи факта, че лекият бриз би трябвало да е разнесъл всяка мъгла, всичко изглеждаше неподвижно и направо статично. Камила извади далекогледа си и много по-внимателно започна да разглежда върховете на скалите, доколкото бе в състояние да се задържи на едно място поради клатушкането на лодката. След малко го свали.

– Не знам. Струва ми се абсолютно неподвижно. Трябва да е някакъв вид заболяване на растенията. Не можем ли още малко да се приближим?

Взех далекогледа от ръцете ѝ. Бе невъзможно човек да го задържи на едно място, но успях да видя очертанията на листа и клони през нещо, което ги ограждаше от по-близките дървета, надалеч то като че ли ставаше по-непроницаемо и имаше вид на легнал върху тях дебел слой мръсен сняг. Но не бях в състояние да отгатна какво представляваше това.

Джейми предпазливо подкара лодката към брега, но пак не можахме нищо да разберем от това, което се виждаше, освен, че със сигурност бе по-солидно от онова, което бяхме видели първия път. Като гледахме сега натам през далекогледа, от време на време долавяхме да проблясват дъгоцветни светлини.

– Трябва да взема малко от това и да го изследвам – рече Камила.

– Ще ти се наложи доста да се катериш – я увери Дейвид, отплавил

поглед към високата островърха скала.

– Трябва някъде да има пролука. Ще влезеш ли в нея, ако я видиш, Джейми? – поинтересува се тя.

Продължихме да търсим. На около осемстотин метра по-нататък видяхме нещо подобно на пролука. Представляваше малко заливче на разстояние около петдесет метра. Тук скалите не бяха по-високи от десетина метра. По средата бяха разделени от цепнатина, по дължината на която течеше малък поток. Двете страни на цепнатината изглеждаха почти толкова недостижими за катерене, колкото и самата скала, но потокът очевидно бе направил толкова много прорези, че в дъното на цепнатината се беше образувал насип, малко по-висок от нивото на прилива. Имаше редица храсти и малки дръвчета, които бяха започнали да израстват там и се бяха струпали едно в друго, образувайки група дървета. Един облак от мистериозната статична мъгла скриваше върховете им.

– Тук ще успеем да го достигнем – рече Камила. – Можем ли да спрем до брега, Джейми?

Джейми огледа бреговата линия от сив пясък, която ограждаше заливчето. Изръмжа нещо, пълно със съмнение, но завъртя носа на лодката към брега, намали скоростта и предпазливо започна да се приближава към него. Дейвид се придвижи напред и се наведе над носа на лодката, като закри очите си от слънцето, за да надникне през чистата вода.

– Дъното е песъчливо – каза той. – Изглежда ясно.

Джейми още повече намали скоростта и задържа едната си ръка на лоста за обръщане назад, готов всеки момент да го използва. Оказа се, че не е нужно, защото Дейвид непрекъснато докладваше, че на дъното всичко е нормално, докато не се приближихме съвсем до брега. Тук бреговата линия леко се издаваше напред. Джейми напъна лодката за последен път и когато носът ѝ удари в пясъка, изключи мотора.

Тишината ни обгърна като одеяло. Имаше толкова неестествен и зловещ вид, че известно време никой от нас не помръдна. Седяхме, втрещени в островърхите тъмни скали и мрачния сив пясък, който се простираше гладък и девствен пред нас, с изключение на шест петна кафеникава материя, която приличаше на купчина заседнали морски водорасли.

– Мястото хич не е приятно – отбеляза Дейвид.

– Прилича на света на мъртвите – обади се Дженифър. След това леко възкликна: – Вижте! – рече тя, като посочи към близката купчина водорасли. – Движи се!

Погледнахме натам. Кафявото петно имаше неправилна форма и

сякаш бе разцепено на две. Основната му част беше с размери около трийсет на шейсет сантиметра. Нямахме съмнение, че се движеше. Бавно пълзеше по брега към нас. От това разстояние не можехме да различим детайлите. Напомняше ни на нещо, което може да се види под маломощен микроскоп, приличаше на огромна амеба, която се носеше по пясъка.

– Какво е това? Никак не ми харесва – нервно произнесе Дженифър.

Дейвид се засмя. Скочи от лодката и започна да си проправя път през няколко метра вода, които ни разделяха от сухия пясък. Кафявото петно почти незабавно се забърза и стремително се спусна през плажа към него почти със скоростта на човешка походка, като леко се удължи, докато се приближаваше.

Дейвид спря, за да го разгледа, като леко се наведе. След това отново се засмя, затича се напред, прескочи го и продължи да тича по брега към храстите.

Кафявото петно спря, после се обърна обратно и започна да го следва.

– Виж! – извика Дженифър. – И другите също. Внимавай, Дейвид! – извика тя.

Сега всичките други шест петна на брега се раздвижиха и се отправиха към него със скоростта на човешки ход. Той се обърна и ги видя. Спря, за да ни помахва с ръка да не се безпокоим и след това продължи да тича, като прескочи още едно от петната, което вървеше пред него. То също си смени посоката, за да го следва.

Видяхме го да стига до храстите и да скача нагоре, за да хване малко от мъглявото вещество, което ги покриваше.

Бе невъзможно да се определи със сигурност какво се случи тогава. В единия момент можехме да го видим целия, в следващия изведнъж като че ли нещо се спусна върху него и го скри наполовина.

След това се чу писък. Докато писъкът все още отекваше през малкия залив, Дейвид се обърна и се затича по брега към нас. Главата и раменете му се бяха превърнали в кафяви неясни очертания от веществото, паднало върху му. Продължи да тича с всичка сила до ръба на водата и във водата, докато не се спъна и не падна с плясък на няколко метра от нас.

Ние с Джейми скочихме от лодката, за да му помогнем. Като газехме нататък, видяхме как кафявото вещество се отделя от него, разпада се в стотици капчици и се размива във водата. Не му обърнахме внимание.

Стигнахме до Дейвид и го обърнахме по гръб. Видях лицето му, бе алено червено, докато го влачехме обратно към лодката и го качихме на борда с помощта на двете жени. След това и ние самите се качихме и стояхме, пъшкайки от положените усилия, а Дженифър го преглеждаше, както бе легнал на дъното на лодката.

След малко вдигна поглед към нас и изрече с изпълнен от недоумение глас:

– Мъртъв е. Дейвид е мъртъв.

Незабелязано от нас, Камила се бе изкачила от другата страна. Върна се навреме, за да чуе заключението на Дженифър, като носеше нещо, завито в носна кърпичка. Постави я внимателно в ъгъла на една от седалките, преди да се изкачи на лодката и да се обърне да го погледне.

– Да. Мъртъв е – потвърди и продължи съсредоточено да оглежда аленото лице.

Дженифър се извърна настрани.

– Ако ти не бе проявила толкова голям интерес да разбереш какво представлява онова мъгляво вещество... – започна заканително тя, но не довърши започнатото изречение.

– Ако Дейвид не бе излязъл да установи истината, щяхме всички да сме в неговото положение – отвърна Камила.

Тя хвърли поглед към брега. Повечето от кафявите петна отново бяха станали неподвижни, въпреки че едно-две продължаваха бавно и безцелно да се движат, отдръпвайки се от водата.

Джейми насочи вниманието си към двигателя.

– По-добре да го закараме обратно – рече той и натисна стартера.

Камила седеше, загледана в скалите и покритите с мъгла дървета, които ги обрамчваха, и се намръщи съсредоточено като потеглихме. Бръчката продължаваше да стои на челото ѝ, когато излязохме в откритото море и се отправихме надолу към брега. Предложих ѝ цигара. Тя я взе и разсеяно я запали. Едва след като я изпуши и хвърли угарката през борда, наруши потока на мислите си, за да каже:

– Не разбирам – просто не разбирам.

– Трябва по някакъв начин да вземем проба – рекох.

Тя ме погледна неразбиращо.

– Проба от мъглявото вещество – обясних ѝ аз.

– О, онова ли? – рече тя.

– Мислех, че това искаше...

– Знам какво е то.

– Какво?

– Паяжина – просто паяжина на паяк.

Обърнах се и погледнах към брега, към мъглявата бяла обвивка, която покриваше дърветата. Уплаших се от тази мисъл.

– Но това е невъзможно. Цялата тази паяжина. Необходими са милиони, милиарди паяци... Не, не мога да повярвам... Невероятно е...

– Независимо от всичко е истина – отвърна тя. Протегна ръка, взе загънатата носна кърпичка и внимателно я разтвори. – Ето ги. Те са причината за всичко – обърна се към мен тя.

Погледнах съдържанието на кърпичката. Шест паяка, всичките мъртви, с крака увити около телата им. Тя с пръст обърна един, за да мога да видя гърба му.

Не бе голям, поне не за размерите, характерни за тропиците. Тялото му бе дълго около два сантиметра и половина. Беше тъмнокафяв на цвят, на ръждив фон. Изглеждаше съвсем безобиден.

Отново вдигнах поглед към върха на скалата и поклатих глава.

– Не мога да повярвам – повторих аз.

– Това го е причинило, освен ако няма и някакъв друг вид – увери ме Камила. – Със сигурност това е, което е убило Дейвид.

Втренчих се в паяците. Разбира се, че бях чувал за отровни паяци, но си ги бях представял огромни, космати създания, далеч по-големи от този. Все още не можех да повярвам.

– Какъв вид паяк е този? – попитах я аз.

Тя сви рамене.

– Тази разновидност изисква доста специализирано проучване. Този паяк е възрастен, женски. Класът му е Арахнида. Разред: Арани. Подразред: Аранеморфи. С други думи, това е истински паяк.

– С такова впечатление останах и аз – отвърнах.

– Не мога да кажа нищо повече – ми каза тя. – Смятам, че има име. Но тъй като само в Англия съществуват шестотин вида паяци и един Господ знае колко видове има в тези места, положителното идентифициране може да отнеме доста време. Нуждаем се от специалист, както казах. Единственото, което мога да те уверя е, че по структура прилича на нормален паяк. Ще трябва да го разгледам под микроскоп, като се върнем.

– Но отровен ли е? Знаеш това, нали? – настоях аз.

– Всичките Арани са отровни – отвърна тя. – Дали са вредни за нас зависи от това дали са достатъчно силни да вкарат жилото в кожата ни, видът отрова, която вкарват и количеството й.

Дженифър се бе присъединила към нас и надничаше към паяците в

кърпичката на Камила с израз на ужасено привличане.

– Тези наистина трябва да са много отровни, като черната вдовица или тарантула – рече тя като потръпна.

– Не мисля така, иначе щяха да са не по-малко известни, въпреки че тарантулът е най-вече легенда – възрази Камила.

– От това, което каза, останах с впечатление, че насекомите и вредителите са по твоята специалност – каза тя, като потрепери.

– Така е – спокойно се съгласи с нея Камила. – Но паяците не са насекоми, въпреки че някои от разновидностите им се явяват вредители. Останалите са, както казах, извън специалността ми. – Отново погледна мъртвите паяци. – И все пак бих допуснала, че ухапване от един от тях, тъй като те пробиват кожата, би предизвикало сърбене и известно подуване, но не би имало по-голям ефект.

– С изключение на този, че убиха Дейвид – горчиво изрече Дженифър.

– Точно така. Естествено, ефектът от двеста или триста ухапвания, инжектиращи отрова в тялото по едно и също време би бил съвсем различен. Точно това е, което не разбирам – повтори Камила, като поклати глава.

Развинти единия от обективите на далекогледа и го използва, за да разгледа паяците отблизо. След малко продължи:

– Няма нищо екзотично в него. Има осем очи, силно жило, както би могло да се предположи, за да проникне ухапването му през човешката кожа, шест паячинни жлези. Всъщност, що се отнася до външния вид, паякът е наистина съвсем обикновен – тя замислено продължи да го гледа. – Причината, поради която зная толкова малко за паяците е, че Араните не са вредители. Ако бяха, щяха да съществуват доста по-подробни проучвания за тях. Те рядко са вредни, не сме им намерили никаква подходяща употреба и в резултат много малко специалисти са проявили интерес към тях. В нормалното ни съществуване техният живот и нашият изобщо не се пресичат. За щастие те наистина убиват огромни количества насекоми, които в противен случай биха се превърнали във вредители, но иначе може да се каже, че живеем в различни светове. Те следват своя път и ние нашия. Не се месим в живота един на друг, освен по случайност. Почти съвършеното съвместно съществуване – това е, което прави нещата толкова странни...

– Насекоми – казах аз, като се сетих. – Да, няма много тук, нали? Очаквах остров, намиращ се в тази част от света, да изобилства от насекоми.

– И аз очаквах да намерим далеч повече цветя – намеси се Дженифър. – Но ако няма насекоми да ги опрашват...

– А и аз започвам да получавам все по-добра и по-добра представа за това, което може да се е случило на птиците – добави Камила.

ГЛАВА ПЕТА

Бях се надявал да се доберем тихомълком до брега и да имам възможност да поискам съвета на Уолтър или на Чарлс как да постъпим с тялото на Дейвид, но се оказа, че не мога да разчитам на нещо подобно. Няколко души, които се разхождаха по брега, ни видяха да се приближаваме и дойдоха да ни посрещнат, така че нямаше начин да се скрием. Изпратихме един от тях да донесе одеяло, за да покрием тялото, след което го занесохме и го поставихме в една от чантите сред сандъците. После ние с Джейми се отправихме да потърсим Уолтър. Открихме го в една палатка, издигната на обекта като офис, да работи заедно с Чарлс по плана за канализацията. Отнесоха се към новината ни с недоверие и дойдоха да се убедят с очите си.

– Паяци! – възкликна Уолтър. – Невероятно! Какъв вид паяци?

Обяснихме му, че образците са в Камила. След малко я открихме под навеса на един брезент, където бе монтирала микроскоп на масата и внимателно разглеждаше един от паяците през него.

– Не мога да намеря нищо необичайно – обърна се тя към нас. – Прилича на съвсем обикновен паяк, въпреки че не съм в състояние да го идентифицирам. Има твърде много видове. Ще се опитам да направя дисекция на някой, ако успея – работата е доста пипкава и сложна. Но ще съм много изненадана, ако намеря нещо – искам да кажа, ненормално развити отровни жлези или нещо от този род. Мисля, че единствено големият им брой прави нещата фатални.

– Много ли имаше?

– Спуснаха се върху него като огромна маса – невъзможно е да се определи колко бяха – отвърна Камила.

– Трябва да е имало стотици във всяка група на брега – намесих се аз. – Въпреки че тогава не знаехме какво точно представляват – просто ни приличаха на движещи се петна.

– Мислите ли, че масово са нахлули тук? – запита Уолтър.

– Масово нахлуване е меко казано – увери го Камила. – Спомняш ли си за онези мъгляви петна, които докладва, че си видял? – напомни му и продължи да му разказва за количествата паяжина, които бяхме видели от морето. – И нямаме никаква представа до каква степен покрива вътрешната част на острова – заключи тя.

Уолтър погледна трите мъртви паяка, лежащи на масата.

– Струва ми се просто невероятно. Никога не съм чувал паяци да се държат така – рече той.

– Именно това е, което ме тревожи – увери го Камила. – Паяците определено не се държат така. Има един вид известен като паяци-ловци, но те със сигурност не ловуват на големи групи. Всъщност, паяците нищо не вършат на групи...

Уолтър остана известно време замислен, след което на лицето му се появи израз на безпокойство.

– Изследователската група още не се е завърнала – неохотно призна той.

Когато залезе слънцето, все още нямаше никакви вести от тях. Целият лагер бе обхванат от мрачно предчувствие. Джо Шатълшоу бе най-неспокоен. От време на време се разхождаше по брега до мястото, където групата се бе отправила на път по една от обраслите с гъста растителност пътеки. Там спираше, слагаше ръце на устата си и викаше силно, след което изчакваше да види дали ще чуе някакъв отговор. Ние също напрегнато чакахме. Не се чуваше нищо. Опитваше отново и отново, но все без резултат. След това се връщаше унило назад и сядаше при жена си, като си хапеше ноктите.

– Не трябваше да го пускам. Казвах му да не ходи – промърморваше той от време на време.

Чарлс се опита да го ободри.

– Може да са отишли твърде далеч и да не са преценили колко време ще им е необходимо, за да се върнат. Може да им е трудно да се ориентират в мрака – предположи той.

Но когато изминаха два часа в тъмнина, той се отказа. Ние просто седяхме и не разговаряхме много. Напрегнато се заслушвахме, когато Джо надаваше вика си, но всеки път изпълнени с все по-малко и по-малко надежда.

Три часа, след като се стъмни, Джо отново се върна при огъня, който бяхме запалили като ориентир. Запита:

– Никой нищо ли няма да направи? Момчето ми е в тази група. Нека някои от вас да дойдат и да ми помогнат да ги потърсим. – Стоеше, като ни оглеждаше втренчено един след друг. Никой не помръдна. – Добре тогава, сам ще отида – рече той.

– О, не, Джо, моля те – помоли го жена му.

– Виж какво, Джо – рече Уолтър, – не можеш да тръгнеш в тази тъмница. Твърде вероятно е и те да са установили същото и да са решили да прекарат някъде нощта.

– Ти самият не вярваш на думите си, нали? – контролира го Джо.

– Поне се надявам да е така – отвърна Уолтър. – Ако греша и са се натъкнали на опасност, няма никакъв смисъл и ние доброволно да се натъкваме на същата опасност, особено на тъмно. Трябва да изчакаме до сутринта.

Джо стоеше колебливо, а жена му нервно го дърпаше за ръкава. Той отново се вгледа в мрака. След малко седна, като неутешимо се вторачи в огъня.

Бяхме скрили от децата новината за смъртта на Дейвид и сега Хлоу, най-голямото дете на Бринкли, запита:

– Какво опасно има, татко?

Чарлс дипломатично отвърна:

– Уолтър само каза, ако има някаква опасност, скъпа. Нали разбихме, все още не познаваме острова достатъчно добре. Може да има... ами... змии и разни други подобни, например, така че хубаво е човек да внимава.

– О – отвърна Хлоу, – а аз си мислех, че има предвид черните хора.

– Какво ти дава основание да мислиш така? – озадачено запита Чарлс. – Те си бяха напълно безвредни добри хорица. Както и да е, тях и без това вече ги няма. Отидоха си с кораба.

– Значи трябва да са били други черни хора – рече Хлоу.

Чарлс я изгледа по-внимателно.

– Какво искаш да кажеш? – поиска да знае той.

– Тези, които видяхме с Питър днес следобед – каза му тя.

Той я изгледа и въпросително се обърна към сина си. Питър кимна.

– Да – потвърди той. – Не бяха облечени в дрехи и ярко блестяха.

Чарлс се намръщи.

– Къде стана това?

– Отидохме да видим сградите, там беше много горещо, затова се отдръпнахме и седнахме под сянката на едни дървета. Докато седяхме там, те излязоха от дърветата малко по-надолу от нас.

– Колко бяха?

– Само двама.

– Какво направиха?

– Нищо. Само стояха до дърветата, гледаха сградите и след това отново изчезнаха.

Уолтър се наведе напред, като съсредоточено изгледа и двамата.

– Съвсем сигурни ли сте в това, което казвате?

– О, да – увери го Хлоу. – Питър пръв ги забеляза. Виждаха се само

лицата и гърдите им. Той ми ги посочи и тогава и аз ги видях.

Уолтър огледа насядалата в кръг група.

– Някой от вас виждал ли ги е или да е забелязвал някакви признаци за присъствието им?

Никой не отговори, само поклатиха отрицателно глави.

– Не може да са били тук, когато дойдохме. Все щеше да има някакви следи. Някой преброи ли островитяните, когато се качиха на кораба?

– Логично бе да се предположи, че това е грижа на капитана – отвърна Чарлс.

Настъпи красноречиво мълчание, докато Джейми Макингоу не изрази на глас въпроса, който се въртеше в главите на всички:

– Ако някой от тях са останали, то с каква цел са го направили?

Никой не можа да отговори на този въпрос и той увисна да тежи във въздуха...

На сутринта изкопахме гроб и положихме вътре тялото на Дейвид. Чарлс прочете заупокойна молитва над него и запълнихме гроба.

Все още нямаше никаква вест от изследователската група.

Джо Шатълшоу продължи да настоява да тръгне втора група да ги търси. Нямаше желаещи. Уолтър, с помощта на Чарлс, продължи да изчаква и да се опитва да печели време.

– Няма никакъв смисъл да вървим слепешката, докато не знаем какво имаме насреща си. Всичко, което може да се е случило на група от седем човека, ако се е случило нещо, още не се знае със сигурност, може отново да се случи на група от същия или по-голям състав хора. Най-доброто, което можем да направим, е да продължим работата си.

Предложението не бе посрещнато с особен ентузиазъм.

Камила бе тази, която излезе с разрешение на проблема. Тя бутна Уолтър.

– Джо е прав – рече тя. – Не можем да стоим така и нищо да не правим. Имам идея, която бих искала да изпробвам. Първо, разполагаме ли с някакви инсектициди?

– По няколко кашона от различните видове – отвърна той.

– А пръскачки?

– Трябва да има двайсетина или трийсетина, но...

– Добре – прекъсна го тя. – Ето какво предлагам да опитаме...

До обяд те с Джо вече се бяха приготвили. И двамата се бяха облекли в панталони, затъкнати във високи ботуши, якета с дълги ръкави, закопчани до врата и носеха ръкавици. На главите си бяха сложили шапки

с широки периферии, грубо изплетени от разцепена тръстика и палмови листа. Над шапките си носеха мрежа против комари, с двойна или тройна дебелина, поставена като защитния шлем на пчеларите и напъхана в якетата. Всеки носеше по едно мачете на колана и двамата бяха въоръжени с пръскачки, които вече бяха използвали без ограничение един върху друг.

– Не че инсектицидите ще окажат някакво влияние на паяците – рече Камила, – но краката им са чувствителни и няма да им хареса, така че това може да ги отдалечи от нас.

Отново напълниха пръскачките. Джо окачи резервна кутия инсектицид на колана си и бяха готови да потеглят. Преди да тръгнат, Чарлс дръпна Камила настрана, измъкна нещо зад един от сандъците, след което ѝ го подаде.

– Можеш ли да използваш това? – запита той.

Тя погледна револвера в ръката си.

– Да, но... – започна тя.

– Тогава по-добре го вземи. В края на краищата не сме сигурни, че паяците са единствения ни проблем на този остров, нали? Но го пази, може да ни трябва по-късно.

Камила се поколеба, но го взе.

– Добре, благодаря – рече тя и го пъкна в джоба си.

Всички ги придружихме до началото на обраслата пътека, която изследователската група бе поизсякла малко, за да си освободи път и ги наблюдавахме как се отдалечават, докато не изчезнаха от погледа ни след завоя. След това се върнахме обратно.

Аз самият се чувствах смален. Допускам и Уолтър да се е чувствал така. Той рече с леко отбранителен глас:

– В края на краищата идеята беше нейна... И, разбира се, беше права, че трябва да ги потърсим... Но не можем да си позволим да изгубим повече хора, отколкото е необходимо...

Камила се върна след няколко часа. Бе се появила иззад дърветата и бе полустигнала до нас, преди някой да я забележи. Вървеше бавно, носеше си шапката и покривалото в ръка. Затичахме се да я посрещнем.

– Къде е Джо? – извика госпожа Шатълшоу.

– Идва – отвърна ѝ Камила, като посочи с ръка назад.

– Намерихте ли ги? – запита Уолтър.

– Да... Намерихме ги... – каза тя.

Не можеше да има никакво съмнение какво се криеше зад думите ѝ. Имаше вид на пребита. Хвърлих поглед към Уолтър и я поведох към

лагера. Той остана назад, за да успокои останалите. Бях я настанил в един стол и й бях дал да пие чаша бренди с вода, когато той се присъедини към нас.

– Всичките ли бяха мъртви? – запита.

Тя кимна, втренчи се за миг в чашата и изпи брендито.

– Бяха изменили около два километра и нещо – обясни тя.

– Паяците ли са причината за смъртта им? – запита Уолтър.

Камила отново кимна.

– Безброй паяци, които кръжаха върху им – тя потрепери. – Джо искаше да намери сина си. Започна да изпразва пръскачката срещу тях. Беше ужасно. Махнах се...

– Не ви ли нападнаха? – поинтересува се Уолтър.

– Опитаха се – обясни тя. – Нахвърлиха се върху нас със стотици, започнаха да се катерят по краката ни, но нещо не им хареса това, което намериха. Някои се спуснаха отгоре ни от храстите, но и те скоро паднаха – тя поклати глава. – Не спряха да се опитват. Бяха със стотици хиляди. Другите просто не са имали никакъв шанс. Трябва да е станало бързо, както с Дейвид...

Отвън се чува гласове. Уолтър погледна натам.

– Джо е – обърна се към нас той и излезе.

Отидох на входа. Надалеч по брега се виждаше самотна фигура, която носеше нещо в ръце. Гласът на Камила се обади зад мен:

– Опитах се да го спра, но... Какъв е смисълът...?

Налях й още едно бренди. Имаше вид на човек, който силно се нуждае от пиене. След десет минути вече малко се бе поправила и се обади:

– По-добре да се присъединим към тях.

Намерихме ги там, където предполагаме. Четирима мъже с лопати копаеха гроб до този на Дейвид. Джо Шатълшоу седеше на едно паднало дърво, малко по-настриани и гледаше с празен поглед. Жена му бе коленичила до него, бе го прегърнала, а сълзите се стичаха безмълвно по лицето й. Той като че ли не осъзнаваше присъствието й. Товарът му бе положен близо до него, покрит с одеяло. Очите му не се откъсваха от одеялото. Останалите бяха застанали наоколо, мълчаливи и ужасени.

Чарлс отново прочете молитвата, като включи в нея имената и на останалите шестима, тръгнали на изследователското проучване. Видът на Ендрю Шатълшоу напълно бе прогонил от главите ни идеята да изпратим експедиция да донесе телата на другите. След това се разпръснахме, като повечето от нас бяха потънали в размисъл.

Вечерта при Уолтър се отби делегация, състояща се от Джо Шатълшоу, жена му и Джереми Брандън, като целта ѝ бе да връчат оставките си от Проекта. Поискаха да се изпрати съобщение до „Сюзана Дингли“ с молба да се върне да ги вземе, както и всички други, променили решението си да останат. Бяха на мнение, че след като се е отбил в Уиджанджи, както бе предвидено, не може да се е отдалечил на голямо разстояние. Ако това не бе възможно, самият остров Уиджанджи без съмнение би могъл да им изпрати по-малък кораб, който да ги отведе надалеч оттук.

Уолтър, който досега все бе отлагал да им съобщи новината за радиопредавателя, по този начин се видя принуден да им изложи истината за положението, в което се намирахме. Джо се ядоса и отказа да му повярва, докато не го заведохме да види повредения апарат. След като известно време обмисляше неоспоримата му безполезност, той се нахвърли върху Уолтър и едва ли не го обвини, че той самият го е развалил, за да ни попречи да напуснем скъпоценния му Проект.

В този момент извикаха Чарлс, за да подкрепи Уолтър. След известно време той успя до известна степен да успокои делегацията, като ги убеди да се оттеглят и отново заедно да обмислят нещата.

На следващата сутрин, изправен пред назряващ бунт, Чарлс събра всички заедно, като кратко и сбито ги запозна с положението. То беше, че без средства за връзка сме оставени на произвола на съдбата и на самите себе си за период от шест месеца. Ако някой искаше да си тръгне, когато пристигнеше корабът, имаше пълната свобода на избор и можеше да го направи. Междувременно всичко зависеше от съвместните ни усилия. Изглежда областта на масовото нахлуване на паяците се намираще на около два километра и половина от нас. Изобщо не можеше да се предвиди с каква скорост щяха да се доближат и дали изобщо ще направят подобен опит, макар да бе близко до ума, че е възможно да се случи.

Очевидният избор при това положение бе да побързаме с издигането на секционните сгради. Колкото по-скоро ги издигнем, толкова по-скоро всички щяхме да разполагаме с помещения, които да ни осигурят безопасност при масово нахлуване на паяците. Още повече, настоящето ни местожилище осигуряваше малка защита от дъждовете и бурите, като се развали времето.

Пререканията и взаимните обвинения нямаше да ни доведат доникъде. Всички заедно се бяхме качили на един и същи кораб, следователно се намирахме в едно и също положение. Оцеляването на всички ни

зависеше от труда на всеки един от нас. Временният ни неуспех бе резултат на факта, че се натъкнахме на напълно неочаквани и непредвидими обстоятелства. Сега, след като знаем пред каква опасност сме изправени, не могат отново да ни изненадат: ще вземем мерки, за да се защитим.

Първата стъпка, каза Чарлс, бе да създадем бариера срещу настъпването на паяците. За тази цел предложи да използваме булдозер, за да изчистим периметър широк около метър и осемдесет, който да обхваща едновременно сегашното ни жилище и месторазположението на обекта. По продължението му на определени места трябваше да държим готови за употреба пръскачките с инсектициди. През цялото време щеше да има патрул, който при всеки признак за приближаване на паяците, да дава алармен сигнал, който да послужи за незабавно напръскване на цялата дължина от защитната ивица с инсектициди. Както Камила бе доказала, те се оказаха ефективно средство за защита и щяха да създадат бариера за паяците, която те нямаше да са в състояние да пресекат. Това щеше да ни е първата защитна линия и дори да не се окажеше сто процента ефективна, сградите щяха да ни създадат пълна сигурност, след като успеехме да ги завършим окончателно.

Той също така ни препоръча да се обличаме в такова облекло, в каквото предния ден се бяха облекли Джо и Камила и да свикнем да го носим при всяко излизане извън определения периметър.

Не може да се отрече, че Чарлс добре се постара. Той до голяма степен успя да омаловажи дяволското въздействие на паяците и да го замени с чувството, че те са просто необичаен вид вредители, от който човек може да се предпази, като вземе необходимите мерки и по всяка вероятност дори да победи чрез прилагане на нужната хитрост и полагане на съответния труд. Самоувереността и красноречието му бяха заразителни. Всички се заловихме за работа с подновено желание и съживено самочувствие. Вечерта Камила дойде при мен.

– Здравей – рекох. – Не те видях да работиш. Къде беше целия ден?

– Наблюдавах паяците – отвърна ми тя. – Уолтър току-що ме нахока за това. Не точно нахока – добави тя, – той също е съгласен, че колкото повече знаем за навигите им, толкова повече ще сме в състояние да вземем предпазителни мерки срещу тях. Сърди ми се, че съм отишла сама.

– И е прав – съгласих се. – Не е било хубаво от твоя страна да постъпиш така. Да предположим, че си бе счупила глезена или даже навехнала. Никой нямаше да знае къде да те търсим.

– Горе-долу и той това каза – потвърди тя. – Обещах вече да не ходя там сама. Но това създава проблем. Не допускам, че би се съгласил да ми правиш компания утре, а?

Не бях очаквал това. Въпросът ѝ много ме изненада и не знаех как да реагирам. Заколебах се.

– Ами... – започнах.

– Няма нищо. Не е нужно да идваш – увери ме тя.

– А, не, ще дойда – реших аз. – Какво трябва да направя?

– Да се облечеш със същото облекло, както бяхме облечени ние с Джо. Да вземеш пръскачка. И един далекоглед.

– Много добре – съгласих се аз. – Покажи ми сега как да си изтъка защитна шапка.

На следващата сутрин потеглихме, като си носехме шапките и воалите, докато не ни потрябваха. Вървахме около три километра по брега, като се придържахме точно до линията на водата, където пясъкът бе твърд и се ходеше лесно. Стигнахме до края на лагуната и се появиха първите скали от вътрешността на острова. Изкачихме се по тях до ниските скали. Там тръгнахме по-бавно; от време на време ни спираше необходимостта да си проправяме път през храсталака.

Още нямаше никакви признаци от паяжина върху храстите, но Камила счете, че трябва да си сложим воалите и да се напръскаме един друг със спрей.

– Доколкото мога да видя в момента – рече тя, – областта, покрита с паяжина представлява завладяна и покорена от паяци територия с голямо население. Между тях и нас съществува ивица ничия земя, по която се движат скитащи групи паяци. Големи групи инициатори, които постепенно се придвижват в нови земи, докато територията зад тях се запълва. Едно от нещата, които трябва да измислим, е някакво средство да определим средната им скорост на придвижване, което ще ни даде представа с колко време разполагаме, за да се приготвим. Или къде по всяка вероятност ще трябва да се придвижим още по на запад, за да спечелим повече време, преди да стигнат до нас.

– Няма да е лесно – уверих я аз. – Малко или много сме закотвени на мястото, където сме се разположили. Там са хранителните ни запаси и другите материали и оборудване. Трудно ще ни е да ги преместим оттам.

– Може би наистина най-добре е да си планираме защитата – съгласи се тя. – Но би било от полза да знаем кога да сме готови.

От храстите излязохме на нещо като висока скалиста местност.

Оттам пред нас се разкриваше добра гледка на разстоянието по брега, което ни предстоеше да изминем и на разклонението на планинската верига към крайната южна част на двата еднакви хълма. Седнахме и се загледахме, изпълнени с благоговение.

Зоната с паяжината започваше толкова постепенно, че бе трудно да се определи къде ѝ е точното начало. Тръгваше като съвсем тънка, неопределена лека мъгла, която на около километър и половина разстояние по брега преставаше да бъде прозрачна и се превръщаше в солидна маса, като че ли цялото широко пространство земя зад бреговата линия до едно ниво на половината път нагоре по хълма бе покрито с паднал леко жълт сняг. Или може би неравните очертания на забулените дървета го оприличаваше на поле от облаци, погледнато от въздуха отгоре. Тук-там на слънчевата светлина проблясваха цветовете на дъгата...

Мълчаливо продължихме да наблюдаваме около минута. Умът ми не можеше да побере неизброимите количества, милиардите паяци, които трябва да живееха там. Камила заговори първа и то в съвсем различна насока.

– Какво ще кажеш сега за равновесието в природата? Каква цена заплащаме за него, а? – отбеляза тя.

Продължихме. На храстите, покрай които минавахме, имаше малко или почти нямаше паяжина, но скоро започнахме да срещаме „стада“ от паяци, ходещи по земята. Не усетих присъствието на първите, докато едно от тях не ме нападна в действителност. Появи се иззад храстите отляво и ме полази по краката, преди да успее да разбере какво става. Без да искам подскочих настрани. Камила се обади зад гърба ми:

– Няма нищо. Няма да те наранят.

Беше права. Кръжаха на ята по ботушите ми, някои от тях започваха да тичат по краката ми, като стигаха чак до коленете, но след това внезапно загубваха интерес, падаха и се отдръпваха от пътя ми. Тези около ботушите ми също скоро се дръпнаха настрани.

– Паяците миришат или изпробват нещата на вкус с краката си, а тази миризма и вкус изобщо не им допадат – спокойно ми обясни Камила.

Продължих с възвърнато самообладание. Попаднахме на повече от дванайсет такива групи, но те всички обезсърчени се оттегляха. Скоро излязохме на друго възвишение, което гледаше към малък залив с плаж. Спомням си, че го бях забелязал от морето и го идентифицирах като последната брегова ивица преди да започне линията на непрекъснати скали. Храстите, с няколко дървета между тях, се спускаха надолу и се

срещаха с края на пясъка, който вече бе придобил по-сивкав оттенък от този на нашата страна от острова. На пясъка се виждаха като точки седем-осем от познатите ни безформени кафяви петна.

– А-ха – изрече със задоволство Камила.

Изглеждаше, че няма паяци на нашето възвишение, затова седнахме и си извадихме далекогледите.

Моят ми показа много малко неща. Паяците в групите бяха толкова близо един до друг, че не бе възможно да се разграничат отделни индивиди и не забелязах нещо повече от това, което виждах и с просто око. Опитах се да разгледам отделните групи една по една, но всичките ми се сториха напълно еднакви и неподвижни. Свалих далекогледа и чух Камила тихичко да възкликва. Тъкмо като се канех да проследя посоката на погледа ѝ, вниманието ми бе привлечено от движението на едно от петната. Пак вдигнах далекогледа и го видях да се придвижва, все още като неразделна единица, надолу по склона в посока към брега.

– Нещо ги е раздразнило – рекох, като забелязах и второ петно да се придвижва.

– Онзи рак е – отвърна Камила. – Погледни нагоре до дърветата.

Насочих далекогледа си към една черна точка и видях, че това наистина е рак. Намираше се на разстояние около метър и петдесет от дърветата, като се тътреше към водата надолу по плажа. Две от петната го следваха, като се приближаваха към него от две противоположни посоки, за да му пресекат пътя. Ракът зави, след което двете петна също промениха курса си на движение, за да го засекат на различно място.

Изведнъж ракът спря, застана неподвижно, с вдигнати и готови за отбрана щипки. Двете групи паяци продължиха пътя си, след това постепенно намалиха скоростта си, като най-накрая спряха на около няколко сантиметра разстояние едно от друго. Ракът отново тръгна към водата под нов ъгъл. Можеше и да успее, защото ни се струваше, че се движи малко по-бързо от паяците, но до този момент вече се бе появила и трета група паяци, която го следваше по новия път. Изглеждаше, че не ги бе забелязал, докато не се приближиха достатъчно към него. Отново зави в последния момент, но беше вече късно. Групите паяци се втурнаха и го обградиха от всички страни. Успя още малко да им избяга, след това намали хода си, спря и се изгуби от погледа ни под огромните маси от паяци.

Камила свали далекогледа си.

– Поучително – рече тя. – Изглежда, че най-голямата скорост на придвижване на група паяци е около шест километра в час. Не виждат

добре, както и повечето паяци. Забеляза ли, че го изгубиха от погледа си, когато спря и застана на едно място? Бяха предположили посоката, в която ще се движи и имаха за цел да пресекат пътя му. Това е най-интересното, защото допуска, че са знаели, че той се отправя към водата. И тогава, когато той промени посоката си, те също я промениха, но след забавяне от няколко секунди и пак с цел да го засекат. Много интересно... Направо любопитно... Но най-чудното е, че успяха да го хванат – рак, който е целият покрит, защитен и брониран отгоре надолу. Трябва да са търсили очите му, естествено, както и ставите на крайниците му, въпреки че човек не би допуснал...

Тя се замисли за миг, след това пак вдигна далекогледа си и го насочи към по-близката група, която бе наблюдавала преди случая с рака. И двамата известно време я наблюдавахме мълчаливо. Тя не се движеше, но не бе и статична, както другите групи. Намираще се в състояние на непрекъсната дейност, точно както и групата, която кръжеше върху рака.

– Може да са хванали още някой рак – отбелязах аз след известно време.

Наближаваше единайсет часа. Чувствах се гладен след ранното ни тръгване. Извадих няколко сандвича от раницата си и й предложих един. Седяхме и дъвчехме, но не преставахме да следим как се развиват събитията на брега.

Денят бе топъл – твърде топъл, за да се чувства удобно човек в подобно облекло, но не изпитвах никакво изкушение да махна някои от предпазните средства на място, което всеки момент можеше да загъмжи от рояци паяци. Единственото, което посмях да направя, бе да повдигна воала до ръба на шапката си, до място, от което за секунда можеше отново да се спусне. Радвах се на самата шапка, тъй като ме пазеше от слънцето, което силно напичаше от безоблачното небе. Копнеех за по-лъх лек ветрец, но нищо не помръдваше.

Камила, която си бе отклонила вниманието от залива, за да погледне голям участък паяжина по-нататък по продължението на брега, внезапно възкликна и грабна далекогледа си. Не можах изведнъж да разбера какво гледа. След това различих тънка колона, която се издигаше от бялото пространство. Човек можеше да я види единствено на синия фон на небето, а и бе толкова тънка, че просто можеше да си помисли, че така му се е сторило. Камила отхвърли глава назад, като я следваше с поглед. И аз я намерих, след като си вдигнах далекогледа и открих следите ѝ, които се издигаха до неимоверни височини, но не можах нищо да

разбера. Почудих се за момент дали не е пара от топлия извор, но почти веднага разбрах, че ако беше така, тя щеше да се разпръсне след около трийсетина метра разстояние. След това забелязах друга подобна на пара колона, която се издигаше малко по-натат. Тя показваше ясно различима извивка на около триста метра височина, но продължаваше да се издига далеч по-високо. По-подробно разглеждане с далекогледа ни разкри още три по-далечни колони, както и следи от други такива, за които не можех да съм съвсем сигурен. Свалих далекогледа си и отново погледнах бялото покритие.

– Трябва да сме сбъркали. Не може да е паяжина; това е нещо, което се изпарява – рекох.

Камила поклати глава.

– Точно паяжина е. А онова, което виждаш ей-там – тя посочи най-близката от колоните – е емиграция. Паяци за износ. Намерили са термичен източник и се издигат с него. Милиони бебета паяци се отправят по света.

Недоверчиво отвърнах:

– Но паяците не могат да летят!

– Бебетата паяци могат при определени условия. Паяжината е нещо прекрасно. Чел ли си някога "По пътя на кораба „Бигъл“"? Как се събудили една сутрин на повече от сто и шейсет километра разстояние от сушата и намерили цялата палуба и мачтите, покрити с малки паячета? Това, което правят при хубав топъл ден е да се изкатерят до някоя висока точка – до върха на дърво или храст, или дори до върха на стрък трева, да изпредат няколко сантиметра копринена паяжина и да чакат. Рано или късно коприната се поема от някое горещо течение и ги издига. Те се изкачват нагоре с топлия въздух, точно както прави и безмоторният самолет. Може да ги издигне на височина около шест хиляди метра и повече. Ето това става там в момента.

Погледнах към изпаряващите се колони и се опитах да си представя всичко това. Милиони и милиони бебета-паячета, които се втурват в космоса, разчитайки на шанса вятърът да ги отнесе към нови земи.

– Всичките ще паднат в морето – рекох.

– Деветдесет и девет цяло и деветдесет и девет процента ще паднат – съгласи се тя, – но какво значение има това при плодовитостта им? Някои от тях ще оцелеят и ще дадат живот и на други. – Тя отново погледна към колоните. – За щастие се издигат нависоко и посоката на горния въздух е на изток. Това трябва да е преобладаващата посока на вятъра при тези условия, която ги отнася надалеч от нас, в противен

случай досега целият остров да е покрит с тях.

Като спряхме да говорим, зърнах движение в края на едно парче откритая земя вляво от нас. И Камила го забеляза. От избуялата трева се появи група паяци и се запъти насреща ни. Тръгнах да ставам, но тя ме спря.

– Не мърдай и те няма да ни забележат. Спомни си за рака – рече и продължи спокойно и самоуверено да ги наблюдава как се приближават. Завиждах на спокойствието ѝ и далеч не го споделях.

Трябва да имаше по триста или четиристотин паяка в група. Беше първата ни възможност да ги наблюдаваме толкова отблизо, когато се движат и на практика не са заангажирани в план за нападение. Дори и при това положение бе трудно да се различат отделните паяци. Придвижваха се толкова еднообразно, бяха се скупчили толкова близо един до друг, че бе трудно да се види как намират място да си движат краката. Дори и отблизо създаваха впечатление за едно общо тяло, което плавно се носеше по брега.

Седяхме точно на пътя им. Ако бях сам, досега хиляда пъти да съм се махнал оттам. Камила, която бе по-близо до тях от мен, просто продължи да ги наблюдава с интерес.

Цялата група внезапно спря на около десет сантиметра от крака ѝ. Това ми напомни за рота войници, които при дадена команда спират изведнъж. По всяка вероятност първите паяци бяха доловили миризмата на инсектицида и им се бе сторила неприятна. След моментна пауза цялата група направи ляв завой и замарширува, като продължи да се придържа на разстояние десетина сантиметра от крака ѝ, докато не отмина ботуша. След това направиха десен завой и продължиха пътя си.

Наблюдавахме ги как изчезват зад един нисък храст от другата страна.

– Е, добре! Значи са чудесно дисциплинирана група – рече Камила.

Пак вдигна далекогледа и поднови проучването на брега по-долу, като наблюдава известно време най-близката група. Тя все още бе активна, очевидно без никаква определена цел. След като ги гледа в продължение на няколко минути, Камила заяви:

– Копаят. Изгребват кухня.

И аз погледнах натам. Май беше права. Сега имаше понижена към едната страна наклонена купчина пясък, която не бях забелязал преди. Но все още не можех да разбера с каква цел го правят. Имаше твърде огромно количество паяци, които щъкаха из изкопа насам-натам, за да могат ясно да видят какво точно става. След малко Камила свали

далекогледа с въздишка.

– Значи така – рече тя.

– Какво става? – запитах.

– Яйца на костенурка. Това търсят – ми обясни и се замисли. След малко вдигна далекогледа си към обвитата с мъгла гора. – Чудя се какво ли е там? – промърмори. – Видели са сметката на птиците, по всяка вероятност първо са изяли яйцата им и след това самите птици, изцяло са унищожили насекомите. Убили са всичко, което се движи или пълзи. Сигурно сега вече е останало твърде малко за ядене и са започнали да се изяждат един друг. Оцеляването на най-способните, чрез отмъщение! Били са принудени да обиколят целия морски бряг, за да си търсят храна. Чудя се колко още им остава преди да се научат да ловят риба?

– Или да си строят лодки? – подметнах аз.

– Не, говоря съвършено сериозно. Научили са се да си плетат паяжини, за да могат да ловят летящи насекоми. Копринената паяжина на паяка е удивително творение. Тя може да се изтъче в мрежи, които да ловят риба.

– Стига вече – рекох аз. – Помисли за силата, с която се мятат рибите!

– Помисли и ти за силата на изтъканата коприна или коприненото въже – в основни линии се състоят от една и съща материя. – Тя поклати глава. – Няма причина това да не се случи, в действителност от всичко, което видяхме днес, даже е много вероятно, както и много други неща... Не допускам да си схванал всички неща, които се подразбират от само себе си и са включени във видяното досега. Но можеш да ми вярваш, че думата „революционно“ е твърде слаба, за да определи това развитие тук. Разбираш ли, паяците съществуват от много отдавна. Тук са от много милиони години. Развили са се толкова рано, че до скоро предците им са ни били до голяма степен непознати; като че ли винаги са били тук, непроменени и непроменящи се. Те са плодовити, но толкова често се повтарят, че естествоизпитателите са ги пренебрегвали. Произходът им е толкова древен, че те почти не са привличали интереса към себе си, тъй като на учените им се е струвало, че няма да стигнат доникъде. Били са приключили с развитието си, завършена разновидност, без в тях да останат сили за още еволюция. Живели са изолирано от главния поток на еволюиращия живот. Реликви на по-ранен свят, и все пак продължаващи да съществуват и в нашия. Продължили са да оцеляват и да се възпроизвеждат от далечното минало досега, като са преминали през ерата на динозаврите, през епохата на бозайниците и все пак са били в

състояние да останат непроменени, всеки път са били в състояние да си създадат начин на живот и да си изкарат прехраната, независимо как се е променял светът около тях. Ала най-любопитното е, че не са остарели. Не показват никакви признаци на атрофия или застаряване като разновидност. Сега ми идва наум, че не може да се смята за гарантирана неспособността им да еволюират по-нататък просто, защото не са го направили. Не може ли да се приеме, че не им е било нужно да се развият? В края на краищата, животът им толкова малко влияе на другите разновидности, с изключение на насекомите, а те лесно могат да се защитят срещу тях. Не се е появила голяма заплаха, която да ги предизвика, защото следователно им е било нужно да се развият? Те почти свършено са се приспособили към околната си среда; нямат никакъв импулс, за да се развият повече. Справят се съвсем добре такива, каквито са. Повечето разновидности трябва или да се развият, или, ако не могат, дегенерират. Но паяците не са дегенерирали. Тогава може би те не са загубили силата си да еволюират. Просто така добре са се приспособили, че не им се е наложило да се променят. Силата им е стояла неизползвана, но е възможно все още да се намира в латентно състояние.

– Не съм достатъчно запознат с тези неща – рекох аз. – Звучи като правдоподобен аргумент. Главното срещу всичко това, което ме поразява, е наличието на доказателства, че тези паяци са еволюирали. Ти самата ни каза, че на външен вид изглеждат напълно нормални и обикновени.

– Така е – съгласи се тя. – И човекът на дисекционната маса прилича на напълно нормален бозайник. Той се различава от другите бозайници по поведението си. И тези паяци се различават от другите именно по поведението си.

– Имаш предвид, че ловуват на групи ли? – запитах.

– Точно така. Нормалният паяк не е общително създание. Той е индивидуалист. Като такъв, първата му грижа е да защити самия себе си от враговете си, което прави, надявайки се главно, че няма да го забележат. Втората му грижа е да се нахрани. За тази цел лови насекоми, но не ги споделя с други. Всъщност е склонен да нападне всеки друг паяк, който се появи на пътя му и се приближи към хранителните му запаси, и ако успее, е готов и да го изяде. Също така при много разновидности женският паяк изяжда мъжкия след оплождането, освен ако той не успее по някакъв начин да ѝ се измъкне навреме. Не, паякът съвсем не е дружелюбно и общително създание, и все пак тук виждаме как те си сътрудничат и си помагат един на друг. Ловуват на групи, както се изрази ти.

Генералната промяна в начина им на държане е аномална. – Камила спря и се замисли за момент. – А това – продължи след малко тя, – има огромно значение, остава само да открием до каква степен огромно. Трябва да кажа, че е по-важно от видимата промяна, като например развиване на по-добри зъби или дори израстването на крила. То е внезапна проява на един атрибут, който винаги досега е бил асоцииран с други видове в дадена разновидност – в този случай става дума за мравките или пчелите. Случаят е равносилен на това да установиш, че вид маймуна или куче са били внезапно надарени с разум, черта, която винаги сме свързвали единствено с човешката разновидност.

– Хайде де – прекъснах я аз, – не отиваш ли твърде далеч?

– Не мисля. Вярвам, че е известен такъв род паяци, в който една или две разновидности са се научили да живеят в общност, но те се срещат много рядко и са малобройни. Досега не се е чувало нищо за разновидност в подобен мащаб. Ако се беше появила, нямаше начин да не се разчуе. Не, това тук е съвсем ново развитие – и ако се съди по външния му вид, то може да се каже, че се е развило доста успешно...

Преди да си тръгнем спуснахме воалите пред лицата си и отново се напръскахме един друг с инсектицида, след което се отправихме обратно към лагера.

Този път вече бях придобил самочувствие от предпазните мерки, които бяхме взели и се усещах все по-малко склонен да бягам от всяка група паяци, която се насочеше към нас от обилната растителност наоколо. Истина е, че те винаги се опитваха да ни атакуват на групи, когато се приближавахме към тях, но рядко се изкатерваха по-далеч от колената ни, преди да паднат на земята и да избягат.

След около четиристотин метра намерихме цепнатина в скалите, по която надолу до самия бряг се стичаше поточе. Завихме покрай него, за да намерим удобно място за пресичане. След няколко метра Камила спря.

– Почакай един момент. Искам да видя това – рече тя и си извади далекогледа. Погледнах натам, където посочи.

От другата страна на дефилето се бяха струпали много паяци на няколко храста, които обграждаха скалиста точка. Имаха вид като че ли не правят нищо, а просто изчакват в бездействие. След това погледът ми бе привлечен от проблясване на копринена нишка, която се развяваше в почти неподвижния въздух. Бе възможно да се види моментния проблясък на няколко такива нишки през далекогледа, те висяха и бавно и мързеливо се движеха насам-натам.

Известно време не се случи нищо очевидно. След това внезапно от храста излезе един паяк, който сякаш вървеше в празния въздух. Явно една от нишките от нашата страна на дефилето се бе свързала с него и паякът се бе придвижил по нея бързо и решително. Малко след като той (или тя) се приближи към нашата страна, към него се спусна друга нишка, след това още една и още една. Като се събраха около седем нишки накуп, те станаха почти видими и с просто око. След малко се появиха три или четири паяка, които едновременно пресякоха по нишката и невидимата единична нишка се превърна в цял конец, достатъчно здрав, за да издържи десет или дванайсет паяка наведнъж. Следващите започнаха да ги следват, като интервалите между тях ставаха все по-къси и по-къси, а мостът все по-здрав и по-здрав. Наблюдавахме, докато всичките не се прехвърлиха от другата страна, може би бяха около четири– или петстотин, а видяхме и още да се приближават на групи. Камила свали далекогледа.

– Прекрасна материя е тази, коприната – рече тя. – Това слага край на теорията и плана на Чарлс за непроходимата зона, нали?

Замислено продължихме пътя си.

Малко преди да излезем от изпълнения с паяци район направих още едно откритие. Погледът ми бе привлечен от мъхесто петно между стъблата на растенията, точно отдясно на пътеката, по която вървахме. Раздалечих долните листа на храстите, за да погледна по-отблизо. Бе голям плъх, поне бе бил; сега не представляваше нищо повече от тленните останки на плъх. Изсъхнала, покрита с мъх кожа, празна и сбръчкана върху скелет, който бе оставен оглозган и съвсем изчистен...

Погледахме го известно време, без да промълвим нито дума.

ГЛАВА ШЕСТА

Същата вечер се събрахме с Уолтър и Чарлс, като ги запознахме с резултатите от проучванията ни. Чарлс бе притеснен от описанието на начина, по който паяците пресичат дефилето, но не до такава степен, че да се откаже от идеята си за създаване на гранична зона.

– Пресичането ѝ в тази посока ще зависи от това накъде духа вятърът – изтъкна той. – Струва си да се опита като земна защита. Тук май най-често духа източен вятър. Специално ще наблюдаваме дали вятърът няма да промени посоката си.

Камила кимна, но със съмнение.

– Зависи от броя им – рече тя. – По всяка вероятност имаме насреща си няколко скитащи групи. Може да се измисли някаква горяща факла, която да им хвърлим насреща, но ако те се изправят срещу нас в групи от хиляди и се наредят покрай периметъра ни, няма да ни е възможно да наблюдаваме едновременно всеки метър по продължението му. Просто не разполагаме с достатъчно хора за целта.

Чарлс кимна в знак на съгласие.

– В такъв случай трябва да разчистим местността от храсти и дървета чак до другата страна на действителната зона – предложи той. – Ако не разполагат с възвишение, не могат да понесат паяжината си през нея, за да започнат. Но – продължи, – думите ви за горящата факла огън ми напомниха, че днес си мислех, че най-добрият метод би бил да изгорим пояс земя точно от страната на населението с паяци район, за да спрем по-нататъшното им разпространение в тази посока. Човек не може да предвиди колко ефективно може да се окаже подобно действие, но допускам, че известно време ще ги задържи настрана, освен дето ще убие доста от тях. Западният вятър ще действа в наша полза за целта. В действителност, ако успеем да поддържаме достатъчно голяма огнева линия, не виждам никакви причини тя да не се разпростира и да изгори и опустошената от паяците част от острова. В края на краищата първите колонизатори изгорили случайно по-голямата част от остров Мадейра, като в продължение на седем години не успели да изгасят огъня.

– Мадейра – намеси се Камила, – е бил пълен със субтропична растителност и дървета. Не виждам начин това място да изгори така. И все пак може би си струва да се опита. Дори и да изгасне, все пак няма начин да не освободи зона, която да ги отблъсне.

Най-накрая се реши ние с Камила отново да излезем на следващия ден, за да проучим подходяща линия, по продължение на която да запалим огън. Грубо казано, идеята бе да започнем от пътеката, изчистена от изследователската група и да я продължим с още около километър и половина, в случай че теренът се окаже подходящ, или докъдето можехме да стигнем от мястото, на което изследователската група се бе натъкнала на паяците, после трябваше да завием наляво и да започнем да разчистваме нова пътека, успоредна на бреговата линия, като след това я разширим и от лявата страна.

– Съжалявам, че на този етап още не мога да ви отпусна помощ – ни каза Чарлс, – но приоритетът ни в момента е да издигнем и довършим окончателно основната сграда. Когато всички знаят, че има безопасно място, на което да могат да се оттеглят в случай на нужда, това до голяма степен ще ги успокои. Сега половината се страхуват да си легнат от страх да не се събудят и да открият, че са нападнати от паяци. Но след като свършим това, ще можем малко да си починем и да ви отделим част от тях, за да ви помогнат. При всички случаи това прилича на временно успокояване на страстите и няма смисъл отново да ги разбудим, докато не се появи основателна причина. Но ако започнете да разчиствате пътеките, те ще маркират нужната линия, за да е готова, когато ѝ дойде времето.

В тъгълчетата на устните на Камила се бе появила лека усмивка.

– Това, което Чарлс всъщност иска да каже, е – поясни тя, – че никой не изгаря от желание ненужно да се доближи до територията на паяците. – Камила поклати глава. – Богоподобни хора – е да, е да – промърмори тя, след което се обърна към мен. – А ти какво ще кажеш за всичко това, Арнолд?

– Нямам нищо против да призная, че тази сутрин за малко да се разплача. Но що се отнася до опознаването на врага ни, денят бе особено поучителен. Да, ще дойда с теб – твърдо отсякох аз.

Тръгнахме рано на следващата сутрин, екипирани като предния ден. На около двеста метра надолу по брега завихме по пътеката, следвана от изследователската група. Беше трудно да се върви. Групата бе изчистила достатъчно широко място, за да мине, но нищо повече от това. Бяхме обградени отвсякъде от храсти и дървета, които ми бяха напълно непознати, така че и от двете страни не се виждаше нищо на повече от трийсетина, максимум шейсетина сантиметра разстояние и малко повече напред. Не бе подходящо място за човек, страдащ от клаустрофобия. От време на време се появяваха гъсти хрусталаци от здрави

високи треви, които за пръв път ми демонстрираха нагледно буквалното значение на думата „мистични“. Късият обхват на виждане до голяма степен затрудняваше преценката ни за разстояние. Струваше ни се, че просто не преставаме да вървим все напред и напред, докато най-накрая не получихме чувството, че през цялото време сме се движили върху една и съща площ. Всичко ни се струваше плоско и равно, макар да знаехме, че земята постепенно се издига. Спрях се след около четирийсет и пет минути. Все още не бяхме попаднали на никакви признаци от паяците.

– Колко още ни остава? – запитах.

– Бих казала, че сме на около половината път – отсъди Камила.

– Ох – въздъгнах и отново продължихме напред.

След около още половин час сред храстите до нас започнах да забелязвам от време на време нишки от паяжина. За малко да привлеча вниманието на Камила към тях, когато въпросът се уреди от само себе си. В този момент тя водеше и рамото ѝ докосна лист на папрат, докато се движеше. Незабавно рояк паяци се втурнаха към нея. Същевременно една група се спусна върху ѝ от горния клон. За миг главата и раменете ѝ почти се скриха под тях. След това паяците забързано започнаха да падат. Инсектицидът явно хич не им хареса, както и на останалите. След няколко мига всичките се спуснаха на земята и се забързаха надалеч от нас.

Камила спря и се огледа. Листакът бе твърде гъст, за да се види дали в него не са се скрили други групи паяци.

– Намерихме границата им. Бих предпочела да не отивам по-нататък – рече тя.

Веднага се съгласих с нея при мисълта за това, което може би лежи под избуялата растителност недалеч от нас.

Решихме да вървим обратно по пътеката в продължение на около двамадесет минути и ако попаднем на проходимо място, подходящо за започване на огневата линия, да се отправим на север. Мислехме, че това ще ни осигури доста голяма ивица от страната, за да сме сигурни, че зад нас няма паяци.

За наш късмет след двамадесет минути попаднахме на подходящо място, където храстите, въпреки че бяха доста трънливи, просветляваха и лесно се почистваха с мачете.

– Това ще свърши работа – рече Камила, като седна на един дънер от паднало дърво.

– Можем да започнем отук – предпазливо се обадих аз. –

Доколкото виждам, навсякъде е затрупано от хрусталаци, в която и по-сока да се отправим. Работата ни няма да е лесна, а и ще е доста бавна.

Тя извади пакет цигари и ми предложи една. Взех я и седнах на дънера до нея.

– От тона ти съдя, че нямаш голямо мнение за плана на Чарлс – констатира тя.

– Е, мислех, че не е лошо като идея – уверих я аз, – но тогава още не бях видял цялата тази заобикаляща ни от всички страни растителност. Май ние двамата няма да ѝ направим особено впечатление, нали?

– Не ни пречи да се опитаме. Не е нужно линията да е права. Можем да се придържаме към по-лесно проходимите места, стига да не се отклоняваме от общото направление.

Седяхме и известно време мълчаливо пушихме. След малко тя се обади:

– Снощи си мислех за тази работа с паяците. Възможно е нещата да са много по-сериозни, отколкото допускаме. Нещо е станало с тези паяци, нещо се е променило вътре в тях самите. Външно приличат на нормални паяци, но всъщност са паяци плюс още нещо, което не е характерно за паяците...

– Ти каза същото и когато огледа първия паяк – напомних ѝ аз.

– Да, знам, но тогава не бях помислила за възможните неща, които думите ми биха могли да включват. Това, което ме поразих снощи, е силата им да се приспособяват, да използват рационално ресурсите, с които разполагат. Предполага се, че първоначалната цел на копринената паяжина е била да осигурява безопасност на яйцата. Но когато насекомите се научили да летят, паяците открили ново приложение за коприната си. Започнали да тъкат паяжина, за да ловят в нея летящи насекоми. След като открили ново приложение на коприната си, продължили да я използват по най-различни начини, както и да произвеждат специализирани видове коприна. Изграждали си от нея гнезда, с врати-капани, които да ги затварят. Изтъкавали са листови паяжини, в които да попадат минаващите насекоми, а по-усъвършенстваните видове създали паяжината във формата на кълбо. Използвали я, за да вържат плячката си, за да закрепят листата едно за друго и да им направят дом, свързвали листата към паяжината си, за да ги скрият, докато чакат. Дори я използвали за построяването на мостове и като средство за летене, както видяхме вчера. Като взех под внимание възможностите им да произвеждат коприна, започнах да се чудя какво биха могли да постигнат с новата си власт да си сътрудничат и да действат организирано и съвместно. Мисълта е

доста страшна наистина. Това вече ги е довело до конфликт с разновидности във от орбитата им и е очевидно, че именно поради тези свои успехи те са успели да разчистят острова, като унищожат по-голямата част от другите форми на живот. То дори ги доведе до конфликтна ситуация с нас, като първата пролята кръв беше наша. Започвам да се чудя дали не сме свидетели на началото на революция; началото на завземане на властта...

– Това – прекъснах я аз, – трябва да е било кошмар, който си сънувала. Превземането на малък изолиран остров, където всичко е в тяхна полза, е едно, но на сушата те се изправят пред опасността да бъдат нападнати и победени.

– И как, според теб, ще стане това? Не можеш да изгориш всичките гори по света. Една разновидност продължава да съществува като надвиши по брой естествените си врагове. Това е, което създава основание човек да вярва в равновесието на природата. Веднъж, след като природните врагове престанат да бъдат заплаха за дадената разновидност, плодовитостта става направо ужасяваща. Погледни само какво стана с населението ни през последните едно-две поколения, главно защото бяха преодолені няколко вида болести. Намери начин да се справиш с природните си врагове и остава единственият ограничаващ фактор, а именно снабдяването с храна. Е, тези паяци са намерили начин и явно плодовитостта им е страхотна. Подтиква ги нуждата от храна и способността да намират нови източници за целта. Трудно е да се разбере какво е в състояние да ги спре до момента, в който са в състояние да намират храна и по този начин да продължават да се размножават.

– Но направо звучи фантастично това да се възприема като сериозна заплаха – възразих ѝ аз. – Приемам тезата ти, че нещо е станало с тях, което е променило навиците им, нещо, което ги е накарало да станат общителни и да се движат на групи, вместо да бъдат индивидуалисти, както и че условията тук са доста благоприятни за развъждането им. Но това не е достатъчно, за да ги превърне в основна заплаха.

– Не знам. Възможно е това, че са станали общителни да означава нещо, което ние все още не сме в състояние да отгатнем или за което не сме се досетили. Имало е огромно значение в случая с мравките и пчелите. Сега те представляват първоначалните паяци плюс нещо друго, както казах. Остава ни да открием какво е това нещо друго.

– И все пак не разбирам...

– Така ли? Нека да ти разкажа един вариант на приказката за Пепеляшка – рече Камила. – Имало едно време плахо, боязливо създание,

което много приличало на лемур. То се криело в гората точно като другите животни. Не било силно, нямало нокти, нито пък зъбите му били много здрави. Оцеляло единствено, защото някак съумявало да стои настрана от бедите. Но с течение на времето с него станало нещо, което го променило. Продължавало да е бозайник, но същевременно имало още нещо неопределимо... И именно поради това мистериозно нещо, то се издигнало и станало Повелител на всички животни, превърнало се в Господар на вселената... След като това веднъж вече се е случило, нищо не пречи да стане пак. Както съществува възход, така има и падение. Никой от нас не е вечен. След като е било възможно да се случи с това малко маймуноподобно създание, какво пречи да стане и с другите.

– Но не, за Бога, не с паяците...!

– И защо пък не с паяците? – поиска да знае Камила. – Умът е само явление, което е присъщо на настоящата доминираща разновидност. Осаналите създания се справят добре и без него. Но освен разума, в природата съществуват и други сили. Отново бих си позволила да ти напомня за термитите и пчелите, те строят сложни структури и управляват комплексни общества без да използват разум, събират се, за да се защитят и нападат, без той да ги ръководи. Разумът, доколкото знаем, е само светлинка в мрака, той представлява интерес като явление, но не е напълно необходим за съществуването на всички живи същества. Днес си на власт, утре те няма...

– Значи да се върнем към свят, управляван от инстинкти? – запитах аз.

– Инстинктът е толкова коварна дума. Означаваш нещо, което е било „докоснато“... божия пръст ли? Признава неуспеха да разберем защо дадено нещо се случва или не, чисто и просто приемане на факта, че се случва именно по този начин. Не обяснява абсолютно нищо. Твърде лесно е да се каже, че пчелите „инстинктивно“ построяват шестоъгълна клетка или че паякът „инстинктивно“ изплита математически издържана кълбовидна паяжина, като с това се ограничават знанията ни за придобитите характеристики. Не, има още нещо. Както има и обща (корпоративна) чувствителност – фактът, че армията на мравките знае кога да се защити или кога да нападне, че пчелите познават работата си в кошера, че ятото птици знае кога да се извие или кога да се гмурне във водата като едно цяло. Това не е демонстрация за функционирането на ума, а е някакъв вид общуване... Разбираш ли какво искам да кажа? Очевидно тези паяци са придобили въпросното умение да общуват и там се крие предимството им. Това, което остава да се открие, е степента, до която

го притежават. Нищо чудно да е в по-голямо количество, отколкото нормалната за другите разновидности степен... Тези, които видяхме вчера, когато седяхме на сушата, изглеждаха доста ефикасно организирани.

Загасих угарката си.

– Виж какво – рекох, – дойдохме тук да вършим работа, а не да измисляме най-различни фантазии. Не е ли време да се заемем с нея?

– Добре – съгласи се тя, като извади мачетето си.

Направих справка с компаса и започнахме да работим.

Пътеката, която изчистихме, беше неравна, но ни спести излишен труд. Щом се оказвахме изправени пред гъст храсталак, ние го заобикаляхме или поне се опитвахме да намерим място, където не е толкова гъст и прочиствахме там. По същия начин заобиколихме струпани накуп дървета и доста страшни на външен вид трънливи храсти, но в общи линии следвахме правилната посока. Напредвахме бавно и работата вървеше трудно. Склонността на Камила да забравя за работата, когато нещо интересно за нея в професионално отношение привличаше вниманието ѝ, не ни помагаше особено. След един час грубо разсичане на обилната растителност пред нас, бяхме напреднали около сто и петдесет метра и почувствахме, че е дошло време малко да се поосвежим. Освободихме си място, където да можем сравнително удобно да седнем.

Този път Камила не показва склонност да ми развива теориите си. Подозирам, че седеше и измисляше нови, докато си дъвчеше сандвича. Както си седяхме, изведнъж осъзнах пълната тишина, която ни обграждаше. При нормална ситуация подобно място би гъмжало от най-различни звуци: крясъци на птици, шумолене, подскачане или плъзгане на невидими дребни създания, постоянното бръмчене на насекомите, жужащия фон, фон, произван от време на време от резки крясъци, но тук не се чуваше нищо друго, освен случайното бръмчене на някое и друго загубено крилато насекомо и звукът от дъвченето ни. След време това мълчание започна да ми действа на нервите. По-скоро за да наруша настъпилата пълна тишина, отколкото поради искрен интерес, запитах:

– Това нещо сигурно има естествен срок на действие. Когато изтребят всички живи същества тук, трябва просто да се самоунищожат и умрат.

– Паяците са канибали – рече Камила.

– Дори и така да е, искам да кажа, едно затворено канибалско общество едва ли би просъществувало продължителен период от време.

– Може и така да е, но за известно време ще функционира, докато,

както вече споменах, не се научат да ловят риба. Тогава проблемът с намирането на храна ще отпадне и няма да има нищо, което да ги спре.

– Но как, по дяволите, ще се научат да ловят риба?

Тя сви рамене.

– Сътрудничеството прави възможни много неща. Като работят заедно, могат да изтъкат здрава мрежа. Вероятно ще започнат да я опъват пред някой тесен излаз, заобиколен от камъни. Когато дойде приливът, ще я вдигат и ще изчакват водата да се отдръпне. По този начин в капана им ще попадат скариди и други дребни риби. После ще започнат да се стремят да уловят по-големи риби и ще изобретят нови методи как да ги хванат.

– Говориш за тях като че ли са разумни същества.

– Това е, което ме тревожи. Ясно е, че не могат да разсъждават, както ние го разбираме, а именно чрез функционирането на мозъка. Но, както казах и преди, трябва да има нещо, което да прилича на разум и което да действа в тях. Нещо, което първоначално ги е подбудило да използват паяжината, за да хващат насекоми и след това е продължило да ги вдъхновява към изграждането на по-сложни, внимателно проектирани паяжини, които са присъщи на висшите форми. Много от насекомите са в състояние да произвеждат различни видове коприна. Но единствено паяците са се научили как да я усъвършенстват, за да я използват като оръжие и средство за изкарване на прехраната си. Знаем, че това не се дължи на интелигентност, но е имало ръководна сила от някакъв вид... трябва да е имало. И това е станало сред индивидуалисти. Сега те действат заедно. Сътрудничеството въвежда фактор, който е по-голям от сумата на частите му. Какво може да постигне сам човек? Така че, ако тази сила е помогнала на индивидуалистите да открият средство за хващане на летящи насекоми, със сигурност може да насочи една група от тях как да намери средство за ловене на риба, когато се появи нужда от това. Тревожи ме до каква степен се е развила тази сила и каква още способност може да ги подтикне да развият...?

– Откровено казано – рекох й аз, – мисля, че преувеличаваш цялата работа. Това, с което се сблъскваме тук, е аномално развитие, появило се по чиста случайност при идеални условия за оцеляване и размножаване. Ще се плодят, докато не им секнат хранителните запаси, след което ще измрат. Трябва да се е случвало стотици пъти в световната история досега, някоя разновидност да се самоунищожи чрез собствената си плодовитост.

– Надявам се да си прав... – не особено убедено изрече тя.

Отново започнахме да сечем с мачететата. Продължавахме да напредваме през следващите двайсет метра все така бавно, както и преди. И тогава, най-неочаквано, попаднахме на пътека, пред която спряхме и зяпнахме от изненада.

Пътеката водеше на изток и на запад, под прав ъгъл спрямо мястото, на което бяхме застанали. Още повече, това беше пътека, която явно бе използвана наскоро. Стояхме и се оглеждахме наляво и надясно, докдето се виждаха завоите ѝ.

– Робинзон Крузо и отпечатъците от стъпки – промърмори Камила. – Не спомена ли едно от децата нещо за...

Тя млъкна внезапно, когато храстите пред нас се раздвижиха, за да разкрият две тъмни лица и две насочени към нас копия.

За миг ние просто стояхме и зяпахме. След това стиснах по-здраво мачетето си. Копието, насочено към мен, трепна.

– Хвърли го – изрече един глас.

Поколебах се и видях как копието отново трепна.

Хвърлих го.

И Камила пусна своето.

Зад нас се чу шумолене. Тъмни, блестящи ръце се протегнаха и вдигнаха мачететата. После внимателно ни опипаха. Една от тях намери револвера на Чарлс в джоба на Камила и го взе. Копията пред нас, макар и все още насочени срещу ни, леко се поотпуснаха. Собствениците им стъпиха на пътеката.

И двамата мъже бяха голи, с изключение на един парцал около слабините им и обувки подобни на мокасини, но носеха колани, които крепяха прибраните в ножници мачетета и нещо като колчани със затъкнати в тях още две или три копия. Най-забележителното бе начинът, по който блестеше кожата им. Блестяха от обувките до чорлавата си коса, като че отгоре-додолу бяха полирани с лак. Каквото и да бяха използвали, за да се боядисат така, издаваше силна и остра, макар и не съвсем неприятна миризма.

Един от тях протегна лявата си ръка, без да сваля копието си. Блестяща кафява длан се протегна зад нас и постави револвера в нея. Човекът отстъпи назад, затъкна копието в колчана и със задоволство разгледа револвера. След като се убеди, че всичките му патронници са заредени, махна предпазното устройство, насочи дулото към мен и направи знак да вървим надясно.

Не можехме да оспорим тази заповед. Обърнахме се и тръгнахме по пътеката, която водеше на изток.

Зад първия завой един глас изкомандва: „Стоп!“ и ние спряхме. От страната на пътеката близо до нас лежах четири чанти, всяка от тях с размерите на малък сак. Сториха ми се изгъкани от материал, направен от втъкани една в друга нишки от палмови листа.

Изчакахме, докато зад гърба ни се водеше някаква дискусия. Почувствах леко ръгане от десния лакът на Камила и погледнах, за да видя, че вниманието ѝ е съсредоточено върху една от чантите. За миг се почувдих защо ли; след това забелязах, че чантата не стоеше съвсем неподвижна; като че ли леко се поклащаше. След малко се уверих, че нещо се движеше и като че ли гъмжеше вътре в нея. Хвърлих поглед към другите чанти; и те също показваха признаци на леко движение в тях.

– Какво...? – почнах да шепна, когато дискусията зад нас спря.

Хванаха ръцете ни и ги поставиха зад гърбовете ни, като здраво, макар и не болезнено, завързаха китките ни.

– Продължавайте – изкомандва гласът.

Погледнах назад като тръгнахме.

Един мъж ни следваше на близко разстояние отзад, като държеше револвера в ръка. Другите трима вдигаха чантите и ги поставяха на гърбовете си; четвъртата чанта остана на мястото си.

Допуснах, че срещата с островитяните бе просто лош късмет. Не може да не са чули шума от мачететата ни и мъчителния ни напредък, както са вървели по своята пътека, след което са пуснали товара си, за да проучат кои сме и какви сме. След като бяха измайсторили простата си засада и оставили един от тях да ни наблюдава, останалите бяха продължили пътя си на запад. Най-обезпокояващото от всичко бе, че сега ни водеха в обратната посока, право в страната на паяците.

След около четиристотин метра, попаднахме на първата им група. Трябва да се е крила някъде близо до пътеката, защото изникнаха иззад едно прикритие няколко метра пред нас, като стремително се отпавиха насреща ни.

– Спрете! – изкомандва гласът зад нас.

Подчинихме се. Паяците се приближиха и започнаха да се катерят по краката ни. Както и преди, паднаха, след като стигнаха до колената ни. Човекът зад нас очевидно наблюдаваше срещата, защото го чух да промърморва нещо. След това изрече:

– Продължете!

Камила, обаче, се обърна назад.

– Воалът ми – изрече тя, като наклони глава, за да му покаже, че се е навил около ръба на шапката ѝ.

Мъжът за миг се втренчи в нея неразбиращо, след това се досети каква е работата. Направи крачка напред, като продължаваше да държи пистолета все още в дясната си ръка и с лявата освободи воала, за да се спусне пред лицето ѝ. Като направи това, забелязах, че паяците не направиха никакъв опит да го нападнат. Спряха на разстояние около десетина сантиметра от краката му и се отдръпнаха. Очевидно, мазилото, с което се бе намазал, бе далеч по-силен препарат против насекоми от нашия инсектицид.

Той се обърна към мен и оправи и моя воал така, че да пада хлабаво пред лицето ми и да не ми пречи. След това продължихме.

Скоро ни нападна нова група паяци, след нея още една. Два пъти падаха върху нас от надвисналите храсти. Без защитната сила на воалите щяха да кръжат на рояци по лицата ни; дори и с тях имаше няколко неприятни момента, преди да се откажат и да паднат на земята.

След като продължихме, разбрах, че пътеката, по която вървахме, бе стара и неотдавна почистена, подобно на пътеката, която бяхме следвали от брега. Не бях в състояние да видя компаса си, за да проверя в коя посока се движем, но прецених, че води на няколко градуса по-далеч на север от другата. Очевидно преди е била по-широка и по-често употребявана, което, независимо от покриващата я изобилна растителност, бе улеснило прочистването на проходимо място.

Скоро сред храстите от двете страни започнах да забелязвам нишки паяжина. Първоначално бяха случайни нишки, разположени тук-там, но скоро стигнахме до едно място, където бяха вплетени в малки листа, подобни на хамаци с неправилна форма, метнати през клоните на даден храст или между един храст и следващия. Тези хамаци бяха разположени вкупом, като всеки куп очевидно бе общинска собственост на група паяци, които чакаха нетърпеливо около тях, готови да се нахвърлят на всичко, паднало вътре. Перспективата да им се сбъдне желанието в регион, почти напълно лишен от насекоми, изглеждаше доста малка и не виждах нищо хванато в капаните им. Паяците, обаче, изглеждаха подготвени да чакат търпеливо и безкрайно.

Когато минахме достатъчно близо до тях, за да ни видят, или по някакъв друг начин да почувстват присъствието ни, изведнъж престанаха да бъдат бездейни и се втурнаха на рояци към нас от клоните или от земята, за да ни пресекат пътя. Обикновено закъсняваха. Бяхме минали преди те да стигнат стратегическата за нападение точка, но от време на време лидерите им пристигаха навреме, за да се спуснат върху ни или да стигнат до краката ни.

Като продължавахме да вървим, хамаците паяжина на нашето ниво започнаха да стават все по-редки и по-редки. Вместо тях се появиха по-тежки хамаци, метнати между клоните на около три метра от земята, което правеше шансовете нещо да падне в по-ниските паяжини, наистина минимални.

Скоро навлязохме в зона, където имаше още по-големи хамаци от паяжини, които вече не се простираха между дърветата. Висяха от клоните на лишеи и леко се поклащаха при раздвижването на въздуха. Цялата гора изглеждаше покрита с леко полюшващи се парчета паяжини.

Камила, която вървеше отпред, спря и се огледа.

– Призрачно е – рече тя, – сякаш всяко дърво е с покров.

Гласът ѝ прозвуча високо сред царящата наоколо тишина.

Хрумна ми, че част от призрачния ефект се дължеше на лошото осветление и погледнах нагоре. Не можах да видя небето. Върховете на дърветата се губеха в полупрозрачна белезникава мъгла и разбрах, че сега трябва да се намираме под белия саван, който бяхме видели в далечината.

Изглеждаше като че ли цялата гора бе покрита с него. Паяжината образуваше непрекъснат лист от върха на едно дърво до друго и паяците също се намираха горе, при нея. Сега на земята вече нямаше никакви паяци, нито пък бях виждал никакви от известно време.

Навсякъде около нас цареше призрачната тишина на напълно изоставено място. Всяко създание, включително и самите паяци, го бяха изоставили, единствено растенията, храстите и дърветата продължаваха да виреят. Нищо не се помръдваше, освен изоставените гранки от паяжина, с разкъсани ресни, които леко се въртяха.

– Продължавайте! – отново изкомандва гласът зад нас.

Земята започна пак да се издига и да става по-хълмиста, но в продължение на около осемстотин метра гледката наоколо не се промени.

Само веднъж видях нещо да помръдне. Беше едно петно сянка, която пропълзля над пътеката ни. Вдигнах поглед и видях тъмно петно, което бавно се плъзгаше над бялата обвивка, група паяци, които търсеха плячка из въздушната територия.

Дърветата внезапно свършиха. Излязохме на открит хълм, покрит с висока до колената ни, подобна на пирен растителност. По краищата му отново попаднахме на ловуващи групи паяци и първите няколко метра бяха покрити с дебелимата им паяжина, но отвъд те бързо започваха да намаляват. Не можеше да се каже дали бе нещо, което се съдържаше в почвата, или някакво качество на подобната на пирен растителност, или

надморската височина, или липсата на възможна плячка ги спираше, но каквато и да беше причината, факт бе, че те внезапно и напълно изчезнаха.

Продължихме да се катерим по склона на Мону, по-южния от двата еднакви хълма, докато не стигнахме до ръба на кратера на върха. Там човекът, който ни беше взел в плен, ни позволи да поседнем, за да си починем няколко минути.

Месторазположението ни осигуряваше най-добрия изглед към Та-накуатуа, който досега бяхме виждали, а гледката бе доста необичайна. Целият източен бряг до мястото, където северният връх прекъсваше видимостта, бе покрит с леко сивкавия лист паяжина и продължаваше на юг, като една част се простираше на север между хълма и лагуната. Изглеждаше, като че ли се бе появил от изток и се бе разпрострял иззад хълма и сега северната му част вече бе покрила почти половината разстояние между хълма и селището. Там тя свършваше. Ивицата чиста страна, която я разделяше от селището, бе широка около два километра и нещо, а по целия западен бряг на север от него също нямаше паяжина. Другият хълм ни пречеше да видим до какво разстояние се е разпростряла паяжината във вътрешната територия на острова от северната част до източния бряг, но беше ясно, че направо половината от целия остров лежеше под нея.

Лежеше, като че ли е била държана опъната и след това спусната върху неравна повърхност, на места подута от върховете на по-високите дървета под нея, като проблясваше там, където гънките ѝ се отразяваха на светлината. Зад края ѝ вече не бе непрекъсната. Тук-там се появяваха отделни петна, подобни на парцали, откъснати от основния материал и небрежно оставени да паднат. Малки петънца паяжина се виждаха на островчето Хинуати, едва ли не с цел да покажат, че водата не е преграда за тях и не може да ги спре.

Човекът, който ни бе взел в плен, седеше до нас и долови израза на лицата ни, като се втренчихме в гледката. Захили се, но не каза нищо.

На две-три места, както и предния ден, се издигаха слабо видими колони, подобни на разредена пара, която се издига към небето.

Камила поклати глава.

– Астрономически числа. Просто умът ми не го побира – изрече тя.

Насочихме внимание към кратера под нас. Бе доста по-широк и поплитък, отколкото бях очаквал. С учудване установих, че по него имаше трева, плевели и малки храсти, които растяха до долната половина на вътрешния му склон. Отвъд тях се виждаше зона голи скали и след това,

по средата на плитката котловина, имаше вир с гореща кал, от която излизаха малки мехурчета.

Предположих, че кипи, но кипенето бе по-слабо, от всичко, което бях виждал някога. Калта кипеше толкова мързеливо и бавно, като че ли неохотно полагаше усилие за целта. От време на време се появяваше по някой и друг голям мехур. Докато той се надигаше, останалото изглеждаше някак притихнало, сякаш цялата му енергия бе съсредоточена в правенето на мехура. Куполовидният мехур ме смущаваше. Невъзможно бе да се наблюдава как той нараства, без човек да си изгради съчувствие за напрежението, с което очаква да се пръсне. А когато се пръскаше, бе като несъразмерен с очакванията изход и внезапно намаляваше събудения интерес: представляваше отегчителен уморен плясък и разпръскване на калта на около метър. След това се успокояваше за известно време, като се появяваха само дребни мехурчета, просто за упражнение, преди отново да започне да бълбука и да оформя нов голям мехур.

– Интересно – отбеляза Камила. – Подобно на много други природни процеси е малко неприятно като гледка, но сега изведнъж разбирам как такова нещо е способно да се превърне в светиня. То спокойно може да се стори като нещо живо на простия ум – живо по различен начин от другите неща. Просто си лежи там, както изглежда, от векове на едно и също място, без да прави нищо, само от време на време се чува „пляс-пляс“ и все пак създава впечатление, че всеки момент може да стане нещо по-голямо. Не е за чудене, че хората изпитват нужда да го разположат и да спечелят доверието му.

Поседяхме още малко и наблюдавахме как калта кипи подобно на разбунтуван стомах, чакайки в захласнато отвлечение да се пръснат мръсните мехури. Похитителят ни също изглежда не бе в състояние да си откъсне погледа от тях. След известно време, обаче, се изправи и с пистолета ни направи знак да станем.

Тръгнахме да заобикаляме ръба на кратера, докато не излязохме на една седловина, която го присъединяваше към другия хълм. Там завихме наляво и продължихме да вървим до върха на хребета. Лесно се ходеше по груба набола трева. На половината път видяхме подредени във формата на правоъгълна маса камъни високи около метър, поставени на очевидно преднамерен ъгъл към страната на хребета. Изгледахме ги, изпълнени с любопитство. Те бяха единственият вид строителство, останало от предишните жители, което бяхме видели, откакто слязохме на острова. По всяка вероятност бе единственият им паметник. Беше построен внимателно и бе покрит с няколко плоски камъка.

– Дали не е някакъв вид олтар? – предположи Камила.

Когато стигнахме до него, всичките ни съмнения се разсеяха. Горната му част бе покрита със засъхнала тъмна кръв.

Нямахме време да се спрем и да го разгледаме. Нашият пазач ни направи знак да минем покрай него.

Започна да ме тревожи мисълта за неприятна възможност. Поколебах се, след това казах:

– Не мислиш ли, че...?

Камила ме прекъсна. Очевидно ѝ бе хрумнала същата идея.

– Не – отвърна тя. – Тук е най-малко от седмица, по всяка вероятност и повече. Освен това нямаше достатъчно. – След кратко мълчание, продължи: – И все пак, би било интересно да се знае какво са намерили тук, за да принасят жертви.

Хребетът свърши. Оставаше ни да изкачим около двеста метра височина по хълма. След това се озовахме на ръба на северния кратер.

Този вече явно бе бездействал в продължение на много дълго време. Хлъзгави скали го блокираха отстрани и явно препречваха пътя към него от толкова отдавна, че бе започнала да се образува почва. По стените се бе появила растителност, а на дъното имаше гъсти хрусталаци и горичка с внушителни размери. Грубо оформена пътека водеше зигзаговидно надолу по кратера към нея.

Пазачът ни стресна и двама ни, като нададе висок боен вик, който отекна напред и назад в тишината, обгърнала кратера.

Веднага иззад дърветата се появиха двама тъмнокожи мъже, засташиха на пътеката и се втренчиха в нас.

Човекът, който ни бе хванал в плен, каза нещо неразбрано и получи също така напълно неразбираем за нас отговор. Пъкна пистолета в пояса си и си извади мачетето. Срязва с него въжетата на китките ни, преди да ни даде знак да продължим надолу по пътеката пред него.

И добре че го направи, защото пътеката бе стръмна и на места доста трудно проходима. Съмнявам се дали щях да се справя с вързани зад гърба ръце.

На дъното се отправихме към двамата мъже, които вече стояха там и ни чакаха.

Веднага познах единия от тях. Бе значително по-стар от останалите, които бяхме качили на борда на кораба в Уиджанджи. Посребрялата му коса ми помогна да го разпозная. Без нея изобщо нямаше да го различа, облечен сега като другите и с костен орнамент, който стърчеше на една от ноздрите му.

Но той се отличаваше и с друг орнамент. На гърдите му, с жълта боя бе изрисувано нещо подобно на груб хералдически символ. В центъра му стоеше петно във формата на круша. От него се излъчваха осем щрихи, всяка една с кука по краищата. Не долових значението на всичко това, докато не забелязах как Камила се е втренчила в него и вдигнах поглед към лицето на мъжа с озадачен израз на лицето си. Тогава отново погледнах символа и изведнъж прозрях какво представлява той: детинска рисунка на паяк...

ГЛАВА СЕДМА

Мъжът с паякообразния символ ни изгледа и се обърна към похитителя ни, за да му зададе въпрос. Внимателно изслуша отговора и му зададе още няколко въпроса. След това се обърна към другия до него и даде някакво нареждане. Човекът пристъпи напред и сложи ръка на ранницата ми. Нямахме никакъв смисъл да упорствам. Дадох му я.

Откриха пръскачката, помирисаха я, кимнаха, отвинтиха капачката на филтъра и изляха съдържанието на земята. След това извадиха резервната кутия инсектицид и също я изляха. Не проявиха никакъв интерес към останалото съдържание на ранницата. Взеха и ранницата на Камила, като към нейната пръскачка се отнесоха по същия начин, както и с моята, т.е. изпразниха я.

Човекът с орнаментите отново ни изгледа. Пристъпи по-близо, повдигна ми ръката, помириса ръкава и кимна.

– Съблечи се – изрече на английски той. – И ти също – добави, като се обърна към Камила.

Когато видях, че се колебаем, похитителят ни направи знак с мачетето си. Не ни оставаше друг избор, освен да се подчиним и да изпълним заповедта. Разрешиха ми да остана по бельо, както и на Камила. Не си свалихме и обувките.

Третият мъж сви на вързоп дрехите ни и ги отнесе сред дърветата. Мъжът с орнаментите се обърна към похитителя ни и изрече нещо, като протегна ръка. Другият, с известна неохота, измъкна пистолета от пояса си и му го подаде, като след направения от вожда жест, че е свободен, се запъти обратно към кратера. Мъжът с орнаментите със задоволство разгледа револвера, преди да го пхне в собствения си пояс. Обърна се пак да ни изгледа и без нищо да каже, се отправи обратно към дърветата, като ни остави сами. Наблюдавахме го, докато не изчезна.

Камила седна на земята.

– Това е положението – рече тя. – Много просто. Много ефективно.

От мен не се очакваше никакъв коментар. Нямахме нужда някой да ни пази. Без дрехи, които да ни предпазват от паяците, не можехме да направим никакъв опит да се върнем по пътя, по който бяхме дошли. Без мачетета не можехме да си прочистим пътека и да се надяваме да се придвижим на север и след това на запад, като избягваме страната на паяците. Както тя каза, всичко бе много просто.

Седнах до нея. Поседяхме известно време, като мълчаливо обмисляхме ситуацията, в която бяхме изпаднали.

След малко Камила поклати глава.

– Не разбирам – започна тя. – Лесно можеха да ни убият. Другите сякаш просто да си помислят, че паяците са ни видели сметката. Защо не го направиха?

– Като говорим за това, защо са решили да не се качат на кораба, а да останат тук? – контрирах я аз.

Отново настъпи мълчание.

– Защо – с известно неудобство запита тя, – смяташ, че разнасят паяци в онези торби?

– Ако това там наистина са били паяци – отвърнах.

– Разбира се, че бяха. Съдържанието на торбите се движеше, нали? Какво друго може да е било? – нетърпеливо отвърна тя.

Поразмислихме малко и по този въпрос.

Отказах се и посегнах към раницата си, която още лежеше там, където я бяха захвърлили. С изключение на количеството инсектицид, всичко друго си беше на мястото: дори и далекогледа, за който бях очаквал, че ще събуди алчността им, с това изключение, естествено, че нямаше да им е от голяма полза, както си стояха затворени в този кратер тук долу. Остатъците от храната ни също бяха там. Дадох един сандвич на Камила и аз самият си взех един.

После си разделихме един шоколад. След което вече нямаше какво друго да правим.

Слънцето се спусна по-надолу. Сянката от стената на кратера се плъзна към нас. Решихме да се придвижим към дърветата, да си съберем клони и листа, на които да можем да легнем и с които поне малко да се покрием за през нощта. Това, което успяхме да направим, не бе никак удобно. Въпреки слоя листа, острите ръбове на клоните ни убиваха, вейките ни причиняваха сърбеж и се забиваха в най-чувствителните ни части. Освен това, тъй като тук нямаше паяци, имаше насекоми. Опитите ни да се покрием с листа, поне колкото да се запазим от тях, останаха без успех.

Скоро след като се стъмни двама островитяни запалиха огън. Лежахме и в продължение на около час наблюдавахме как той проблясва през дърветата. Камила неспокойно се раздвижи. Изведнъж се изправи седнала.

– По дяволите – решително изрече тя, – отивам да се стопля до този огън, каквото ще да става.

– Не можеш да постъпиш така – запротестирах аз. – По всяка вероятност ще те... искам да кажа, това ще означава, че сама си търсиш белята.

Тя се изправи на крака.

– Не ме интересува – обяви. – Няма начин да е по-неудобно от това. – И наистина тръгна.

Последвах я по принуда.

Двама островитяни седяха близо до огъня и гледаха пламъците. Не може да не са чули приближаването ни, но с нищо не го показаха и не ни обърнаха никакво внимание. Камила продължи да върви напред. Дори когато съвсем ги наближихме, те нито си обърнаха главите, нито имаха вид, че са ни забелязали. Отидохме до другата страна на огъня. Там Камила, със самоуверен вид, за разлика от това, което аз изпитвах, седна и протегна ръце към пламъците. Последвах я, като се надявах, че и аз изглеждам спокоен като нея. Нито един от мъжете не помръдна.

След няколко минути вторият мъж се наведе напред. Със съчка разбърка нещо, което се готвеше в издълбана консервна кутия на огъня. Когато отново се облегна назад, забелязах, че мъжът с орнаментите ни наблюдава.

Опитах се да преценя какво мисли по израза на лицето му, но слабата светлина, както и отражението на костта в носа върху лицето му, не ми позволиха да стигна до някакво определено заключение. Очите му, които проблясваха от време на време от огъня, бяха спокойни. Реших, че по-скоро изглежда замислен, отколкото опасен.

След продължителен период на мълчаливо оглеждане и проучване, той запита без предисловие:

– Защо дошли тук?

Камила отново протегна ръце към огъня.

– За да се стоплим – отвърна тя.

Човекът уточни без да променя израза на лицето си:

– Защо дошли в Танакуатуа?

Камила замислено го изгледа.

– А вие защо сте тук? Танакуатуа не е ли табу за вас? За нас не е табу.

Мъжът се намръщи.

– Танакуатуа е табу за всички мъже, също и жени. Дойдохме единствено с цел да помогнем на Малките сестри. Разрешено е. – Отново се намръщи и продължи, – Танакуатуа е наш остров, наш дом, наш е.

Камила внимателно подхвърли:

– Дадоха ни да разберем, че е бил продаден на Британското правителство, което на свой ред го продаде на нас.

– Танакуатуа ни бе отнет с хитрост – започна мъжът.

Камила прояви интерес към думите му.

– И каква беше тази хитрост? – запита тя.

Мъжът не отговори веднага. Оглеждаше ни, като че ли се колебаеше. След това взе решение да ни разкаже историята.

– Това се случило по времето на Нокики, баща ми... – започна той. Разказа ни историята на доста добър английски, като от време на време особените му и непознати за нас изрази придаваха на речта му неизмеримо очарование. И така, там до огъня, който другият мъж непрестанно поддържаше с нови съчки, за пръв път чухме за Проклятието на Нокики и за саможертвата му. Разказът, съвсем естествено, бе малко предубеден, но човекът, чието име разбрахме, че е Наета, ни го предаде искрено, убедително и с чувство. Онези части, които по-късно успяхме да проверим, се различаваха единствено по дребните и маловажни детайли, но не и в основната сюжетна линия.

Разказът му отне известно време, но след като веднъж бе започнал, не можехме да го прекъснем по никакъв начин. Другият мъж на два пъти му предложи да си хапне от храната, която се готвеше в консервната кутия, но той всеки път я отблъскваше настрана и човекът сви рамене и я върна в пепелта, за да я запази топла. Едва след като свърши с описанието на последните четирима танакуатуанци, които гребели с кануто си, за да избягат завинаги надалеч от този прокълнат остров през огромния океан, той взе кутията и си хапна.

Седяхме мълчаливо, докато не свърши да яде и Камила каза:

– Но щом със сигурност не можете да живеете пак тук, единствено то разумно нещо, което ви е оставало, е било да продадете острова.

Наета мрачно я изгледа.

– Не сме го продавали, Танакуатуа е наш – гневно отвърна той.

Продължи да обяснява, че е имало изплатена компенсация. Единственото справедливо разрешение на проблема било, след като правителството с измама ги било накарало да напуснат острова си и по този начин носело отговорност за наложеното върху му проклетие, да им намери друго място, на което да се заселят, но това не означавало, че те наистина са продали земята си. Нито пък че някой друг имал право да живее на нея, така че защо им трябвало да я продават и защо ли някой би изявил желание да я купи? Безсмислено било, следователно, било очевидно, че никой не я е купил. И въпреки че вече не могли да го използват, той

все пак си оставал техният остров. Те го били завоювали, те го били поддържали и се грижили за него в продължение на толкова много години и тук лежали погребани костите на предците им. Били приели ситуацията – докато не чули, че правителството отново ги било измамил, като продало Танакуатуа, който не бил негов остров, за да може да го продава.

Тук той така се разгорещи, и разказът му стана толкова уплетен, че вече не бяхме в състояние да следим мисълта му. Единствено чрез търпеливи въпроси по-късно успях да подредя и сортирам горе-долу информацията.

Очевидно новината, че Танакуатуа е бил продаден, достигнала като слух до танакуатуанците в заточение в новия им дом на остров Иму и дори и непотвърдена, моментално разбудила страстите им. Когато след това била проверена и се оказала вярна, разделила общността на няколко фракции.

Кусаке, сега вожд по наследство от баща си, Татаке, бил шокиран, но не бил човек, който се оставя да бъде воден от рефлексите си. Бил научил от баща си, както по наставления, така и от нагледен пример, качествата, които се изисква да притежава съвременния вожд. Напълно разбирал, докато някои от хората му и до ден днешен така и не схванали, че пред каквито и провокации да ги изправя правосъдието, съвременният свят съдържал почти безперспективно бъдеще за романтичен вожд на воини. Легендарните герои били част от гордата им история, които все още трябвало да бъдат почитани, но не и пример за подражание. Задачата на вожда била, когато положението на племето му е най-затруднено, да се опита да го задържи да не се разпадне и да попречи на дезинтегрирането му, да запази целостта му до момента, в който нещата отново се обърнат в тяхна полза. Докато това не станело, вождът трябвало на първо място да бъде политик; а воините – работници. Храбростта трябвало да се крие зад лукавост и хитрост, а ожесточеността – зад студена решителност. Необходимо било да се поддържа огъня на гордостта и вярата, но на затъмнено осветление.

Личните възгледи на Кусаке по въпроса за продажбата на Танакуатуа били емоционално объркани, но той като политик ясно виждал и разбирал ситуацията: Британското правителство не само ги било лишило от родния им дом, но и бе отишло още по-далеч, като го бе продало за сума далеч по-голяма от заплатената им компенсация, като по този начин си изкарало добра печалба от тази сделка; правителството било виновно за продажбата на остров с наложено върху него табу на

купувач, който нямало да може да го използва. Цялата работа от няколко гледни точки приличала на въпиющ скандал. Като обмислил въпроса, Кусаке решил да се спре на плановете А и Б. План А бил да се следва съвета на законодателното тяло. Ако той е обезсърчителен, план Б бил да се обърнат към онези членове от опозицията, които носели отговорност за намиране начина на придвижването им от резервата до Иму, които да повдигнат въпроса в Парламента.

За съжаление, колкото и разумен да бил този подход в политически план, той не се харесал на по-енергичните от членовете на племето и опозицията срещу него се сформирала около Наета.

Наета, син на Нокики, като млад бил един от тримата, останали с баща му на Танакуатуа до последния миг. Това го бе издигнало в очите на другите и му бе създавало престижен имидж, както и го бе довело впоследствие до наследяване на мястото на баща му като главен лечител на племето.

Негодуванието му от продажбата на острова отишло дори още подалеч от това на вожда, като твърдял, че Танакуатуа дори не бил собственост на правителството, за да има право да го продава. Компенсацията, твърдял той, не била пари, дадени срещу покупка; била заплащане на съвест, тъй като именно в резултат на правителствените действия Танакуатуа бил доведен до положение да му се наложи табу, под което се намирал и в момента.

В допълнение към това, позицията на Нокики и впоследствие саможертвата му били направили острова, макар и забранена, но винаги свята за племето земя, двойно по-свята за членовете на тотем-клана на Нокики.

При тези обстоятелства искът, който предлагал Кусаке, и който, в случай, че успеел, би довел чисто и просто до един финансово изразен жест на компенсация, бил маловажен и несъществен. Наета бил наистина шокиран, че честта и светите места на един горд народ биха могли да станат предмет на бартерна сделка. Било позор да принудят духовете на прадедите си да ридаят и стенат в Щастливата земя. Било дошло време за действие.

Танцьорката по вълните, която също така се ползвала с престиж като жената, имала привилегията да изплете погребалната рогозка на Нокики, взела неговата страна, но предложила свой вариант. Било известно, казала тя, че ужасна смърт очаква всички, които стъпят на Танакуатуа. Накаа бе останал верен на Нокики. Следователно не било нужно да се предприемат никакви действия, както предлагал Наета. Това, което

било от първостепенна важност в момента, настояла тя, било да покажат вярата си в Накаа; да го почетат, да поискат опрощение на греховете си, да изкупят слабостта на онези, които се били отклонили към Белия бог, да признаят безверието, направило ги неспособни да защитят собствения си остров, като по този начин довели нещата до там, Нокики да го прокълне; и да се молят враговете им да ги постигне справедливо отмъщение.

Наета отвърнал, че да оставят цялото отмъщение на Накаа би послужило като доказателство, че народът им продължава да е бездушен. Ако продължат да оставят нерешени проблемите си, докато същевременно чужденци живеят на святата им земя и тъпчат гробовете на прадедите им, не е нужно никой да се изненадва, когато ги връхлетят нови и по-лоши нещастия. Това, от което се нуждаели сега, било положителното потвърждение на вярата в законите на Накаа; дела на посвещение; действие не от тяхно собствено име, а от името на Накаа; действия, които да им възвърнат покровителството на старите богове и да оставят духовете на прадедите им да почиват в мир.

Старите и тези на средна възраст се разделили. Някои поддържали политиката на Кусаке, други поддържали Танцъорката по вълните. Младите също се разделили помежду си, но по различен начин. Някои от мъжете, които, както Татаке се бе оплакал, били престанали да вярват в каквото и да било, си останали циници, въпреки че проявявали интерес към всякакъв вид възможна компенсация, която може да се извлече срещу продажбата на острова; но имало и други, които взели страната на Наета и провели племенни съвети по тези въпроси.

Финансовите средства били една от най-големите пречки. Пред Кусаке и по-възрастните били изложени няколко плана. Всеки от тях бил отхвърлян веднага, щом станало ясно, че няма никаква надежда да получи подкрепа от племенната хазна.

– Много добре – провъзгласил Наета, – тези боязливи мъже ни показаха къде се намираме. Храбрите ни прадеди не са се нуждаели от това изобретение на белите хора, наречено „пари“. Богатството им се е състояло от добрата воля на боговете. Да направим това, което и те са правели. Да се помолим на боговете да ни ръководят и да ни посочат правилния път на действие. Ако им покажем, че вярваме в тях, те от своя страна ще ни посочат как можем да станем инструменти на отмъщението им.

В продължение на много месеци боговете имали вид на глухи. И тогава, един ден се разнесла новината, че в Уиджанджи някакъв агент се

опитвал да организира група, която да помогне на едни чужденци при слизането им в Танакуатуа. Като се вземе под внимание известната репутация на острова, не било за чудене, че нямал успех.

Като чул това, Наета се замислил и след време благодарил на боговете, че са му показали пътя.

На сутринта свикал последователите си и ги запознал с плана си.

Разказът на Наета, докато ни говореше до огъня, не бе ясен и ние не можахме да схванем голяма част от него. Едно, обаче, ни беше ясно и то озадачи Камила.

– Вие преднамерено сте дошли на остров, който е табу. Не разбирам това.

Той сериозно кимна.

– Накаа разбира – увери я той. – Знае, че сме дошли с единствената цел да свършим неговата работа. Да помогнем на Малките сестри. Не сме дошли, за да живеем тук. Така че той ни разрешава и сме в безопасност.

– Разбирам, проявил е милост – промърмори Камила. – Винаги има начин да се заобиколи един закон...

Наета не обърна внимание на думите ѝ. Погледна я съсредоточено и повтори първоначалния си въпрос:

– Сега вие ми разкажете защо сте дошли тук.

– Добре – съгласи се Камила и му разказа в общи линии за Проекта.

Невъзможно е да се определи каква част от всичко това той успя да разбере. Слушаше неподвижен и безизразен, с очи фиксирани върху пламъците, без да мига. Аз, от своя страна, я слушах с крайна незаинтересованост. Схемата, която ми се беше струвала толкова примамлива у дома, със всичките ресурси, които парите на лорд Фоксфилд биха могли да купят, за да я подкрепят, постепенно бе станала напълно нереална от момента, в който стъпихме на острова. Сега бе толкова несъществена и маловажна, колкото и въздушна кула или блян.

Тя свърши с обяснението, че Танакуатуа е бил избран като място, където общността ще може да развива свой собствен живот, освободен от външни влияния и намеси.

Наета вдигна поглед и бавно поклати глава.

– В света не съществува такова място. Вече не – отсече той.

– Може и да сте прав – съгласи се Камила, – но ни се струваше възможно. Този малък остров, изгубен сред огромния океан...

– Знаели сте за табуто, но не ви е интересувало. Чувал съм, че белите хора се присмиват на табуто. Глупаво е, много глупаво. Не сте знаели

за Малките сестри.

– Вече няколко пъти ги споменавате. Кои са те?

Вместо отговор Наета докосна с пръст знака на гърдите си.

– О, паяците. Не, не знаехме за тях. Защо ги наричате Малките сестри?

– Защото са моите малки сестри. Накаа ги е накарал да се появят от разлагането на тялото на баща ми Нокики. Значи ми се падат сестри и братя.

Той спря. Камила не каза нищо и Наета продължи:

– Те са пратениците на Накаа. Изпратил ги е, за да накаже света. Както веднъж е изгонил мъжете и жените от Щастливата земя, така сега ще ги прогони от света. Това е неговото отмъщение; малките ми сестрички са инструмента, с който си служи за целта. Сега те са само в Танакуатуа, но той ги е научил как да летят. Те вече се отправят заедно с ветровете, които ще ги отнесат по всички краища на земята.

Камила кимна.

– Да, разбрахме това.

– Ще се плодят там, където се приземят; и когато се размножат достатъчно, ще пренесат табуто, наложено на Танакуатуа, върху целия свят. Това ще бъде отмъщението на Накаа.

Камила се замисли и след това поклати глава.

– Не разбирам... отмъщение за какво?

– За безверието – рече ѝ Наета. – В старите времена – обясни той, – хората са се подчинявали на заповедите на Накаа, съдията и законодателя. Почитали са тотемите си, съхранявали са светилищата си, благоговели са пред костите на предците си, изпълнявали са погребални ритуали съобразно законите му, за да не може той да ги изгони или хвърли на коловете в ада, когато духовете им се изправят пред него за вечния съд, а за да отвори вратите на Рая на сенките, където ще могат завинаги да живеят щастливо и спокойно. В продължение на много поколения честните почтени мъже и синовете им са се подчинявали на тези закони и именно чрез вярата им, духовете им са отишли да живеят в Рая, докато другите са попаднали в Ада. Но тогава се появили белите хора. Те донесли със себе си коварни оръжия, лоши болести, злото на парите, порока на алчността. И което е най-лошо от всичко, те разрушили вярата като показали, че тези злини са по-силни от добродетелите. Нито почели законите на Накаа, нито уважили обичаите и традициите на мъжете и жените – и въпреки това не ги сполетяло нещастие. Останали си могъщи при всичките си злини и пороци. Като видели всичко това, много от

хората ни започнали да изпитват съмнения. Загубили вярата си в законите на Накаа, загубили вяра в традициите си, престанали да вярват в самите себе си. Престанали да бъдат горд и независим народ, като в объркването си се превърнали в жалки и слаби хора. Не разбирали, че Накаа ги подлага на изпитание, като ги изправя лице в лице със злото и че те не са издържали това изпитание. Но Накаа, който седял до портата на Земята на сенките, ги наблюдавал. Все по-малко минавали през тази врата всяка година, а много повече били хвърляни да горят на кладите в ада. Когато чул молбата на Нокики да се наложи табу на острова, той взел решение. Хората не стрували нищо. В началото ни изгонил от Щастливата земя, защото прадедите ни нарушили и не изпълнили нарежданията му, а сега ще ни изгони и от света; така, както е наредил на Малките сестри да излязат от тялото на Нокики и да разрушат света.

– Денят на Страшния съд – замислено изрече Камила.

Наета поклати глава.

– Накаа вече е произнесъл присъдата си – увери я той. – Сега настъпва денят на изпълнението ѝ.

– И все пак не разбирам защо сте тук – отново се обърна към него Камила.

– Все още има някои от нас, които почитат законите на Накаа, които могат да минат покрай ада и да влязат в Земята на сенките. Приемаме присъдата на Накаа; изпълняваме волята му, за да може той да каже, когато настъпи деня да съди нас: „Вие сте ми били верни служители“ и да ни отвори вратите, за да влезем. Ето защо сме дошли тук да помогнем на Малките сестри.

– И как правите това? Изглежда, че те се справят доста добре и без помощта ви – настоя тя.

– Когато срещнехте Малките сестри, щяхте да имате възможност да изпратите съобщение, в което да разкажете за тях и да помолите за помощ срещу тях. Белите хора са умни – призна Наета, – възможно е да намерят начин да унищожат Малките сестри тук. Можехте да изпратите съобщение да дойде кораб, за да избягате от табуто, както и от волята на Накаа. Взели сме мерки това да не стане. Дали сме повече време на Малките сестри да се плодят и да отлетят по целия свят. Направихме всичко възможно нарушителите на табуто да бъдат наказани.

Камила известно време изучаваше лицето му.

– Искате да кажете, че вие сте тези, които разбихте радиото ни? – запита тя.

Наета кимна.

– Налагаше се – простичко рече той. Поразмисли известно време, след което каза: – Сега, след като ми разказахте защо сте дошли в Танакуатуа и какво сте възнамерявали да правите тук, напълно разбирам, че такава е била волята на Накаа – да дойдем и да помогнем на Малките сестри. Свършихме добра работа.

– О-о – възкликна уклончиво Камила.

Наета кимна.

– Белите хора – рече той, – дойдоха при нас като проклетие. Те не зачетоха нищо. Разрушиха начина ни на живот, потъпкаха традициите ни. Изкушенията им объркаха разбиранията ни. Законите, наложени от тях, бяха закони на техния бог, не на нашия. Не разбираха нещата на духа, единствено земните дела. Бяха зли, и все пак ни победиха, това погуби вярата ни. Човек без вяра, без традиции с нищо не е по-добър от животните. Той не означава нищо. Но справедливостта на Накаа е да накара тези, които са погубили вярата ни, също да страдат. Значи работата е добре свършена.

Камила не вдигна поглед, докато се опитваше да следи линията на мисълта му, но Наета очевидно сметна това за последните си думи, с които приключи дискусиата. Стана и без да промълви нищо повече, се оттегли в една малка колиба наблизко, издигната от клони, преплетени с листа. Другият мъж вече незабелязано се бе оттеглил по време на разговора. Хвърлих останалите съчки в огъня и легнахме до него, за да се опитаме поне малко да поспим.

Събудих се и видях Наета и другия мъж, приклеknали пред колибата. Готвеха си ядене. То имаше вид на грубо смляна смес, разбъркана като яхния, в която и двамата бъркаха един по един с ръце.

Раздвижването до мен ми показа, че и Камила се е събудила. Известно време ги наблюдавахме какво правят.

– Не смятам, че бих искала да опитам от яденето им – отбеляза тя, – но бих пийнала малко вода.

Без да се колебае нито миг, тя стана и отиде при тях, за да помоли за вода.

Наета се поколеба, след това кимна и каза нещо на спътника си. Човекът се наведе напред, развинти капачката на една туба за бензин и наля вода в две черупки от кокосови орехи, които подаде на Камила. Наета гледаше как ги взима.

– Сега си отивайте – рече той, като с лявата си ръка направи жест, с който ни отпращаше и двамата.

И ние си тръгнахме, понесли кокосовите орехи, обратно към

мястото, където си бяхме оставили раниците и там закусихме с двата последни шоколада.

Като свършихме, се спогледахме.

– Е, а сега какво ще правим? – запита Камила.

Свих рамене.

– Ако имаше как да си вземем дрехите, можехме да опитаме да се върнем – казах. – Все пак инсектицидът няма да е съвсем изветрял, нали?

Тя поклати глава.

– Забелязах катарамата на колана ми сред пепелта от огъня.

– О-о – изрекох, – о-о.

– Трябва да има начин – твърдо отсече тя.

Седнахме и се замислихме как да го открием.

– Някакъв хелиограф. Нещо, което да свети на слънчевата светлина – предложих аз.

– Знаеш ли морзовата азбука? Аз не я знам – рече Камила.

– Знам S.O.S. Това би трябвало да свърши работа – уверих я аз.

– Ако някой случайно се окаже достатъчно далеч на брега, за да погледне над дърветата...

– Можем да запалим огън. Пушекът би трябвало да им подсказва, че тук има някой. След това ще се опитаме да подадем сигнала S.O.S.

– С какво? – се поинтересува тя.

– Ето станиола, в който бе завит шоколада. Не можем ли от него да направим някакъв вид рефлектор?

Тя взе едно парче и го поизглади, изпълнена със съмнение.

– Не трябва ли хелиографите да са насочени нанякъде или нещо подобно? – запита тя. – Искам да кажа, че не можем просто така да го размахаме и да се надяваме, че ще отразява в правилната посока.

– Трябва да успеем. Ще се опитам да го направя. След това ти ще застанеш така, че главата ти да е на линията между него и селището. Когато ти светне в очите, значи сме улучили посоката.

Камила си остана равнодушна и неентузиизирана.

– Много е рисковано. Първо, трябва да го забележат. След това трябва да намерят правилната пътека. После има вероятност да се натъкнат на островитяните, точно като нас. Дори и да не стане така, ще трябва да се справят с тези двамата, а pistolетът е в Наета. Освен това говориш повърхностно за това как ще „монтираш“ нещо като хелиограф, без да имаш реална представа как точно ще стане. Дори нямаме и нож за рязане на хартия. Открито казано, не смятам, че има някакъв

смисъл да се мъчим.

– Добре – съгласих се аз. – Сега е твой ред да предложиш нещо.

Седнахме и отново потънахме в размисъл.

Трябва да бе изминал около час, когато чухме клони да прашят под нечий стъпки. Огледахме се и видяхме двамата островитяни да се приближават към нас.

Наета бе отпред. Беше си сложил пояс, за да му държи мачетето; затъкнат до него стоеше и пистолетът. И той, и другият мъж носеха къси рула оплетени черги под лявата си мишница. Разликата във външния им вид от преди и сега бе, че цялата им кожа блестеше, като че ли бе прясно намазана. Очите на Наета се спряха за миг върху нас, както бяхме седнали до пътеката, но той нито забави хода си, нито заговори. Другият мъж ни отмина сякаш не съществувахме. Като се приближиха до нас, доловихме същата остра миризма, която се излъчваше от тях и предния ден.

Наблюдавахме ги как се изгубват зад дърветата и се покатерват по зигзаговидната пътека нагоре по стената на кратера, докато не изгубиха от погледа ни зад ръба му. Погледнах към Камила, тя сви рамене. След малко стана.

– Е, можем да отидем и да видим какво ще успеем да открием – рече тя.

Отправихме се към мястото, където предната вечер бе запален огънят и поразровихме около него. Имаше цяла колекция празни консервни кутии, разхвърляни наоколо и не изпитахме никакво съмнение откъде се бяха появили. Бях виждал същите сред складовите ни запаси. Имаше също и няколко затворени непипнати кутии с мляно говеждо месо, както и една отворена кутия, пълна до половината с овесени ядки, по всяка вероятност същата, от която си бяха приготвили закуската. Открихме, че тубата от бензин все още е пълна донякъде с вода, но имаше и друга помалка кутия, която беше празна. Лежеше долу, а наоколо ѝ земята бе потъмняла от някаква течност, която сякаш нарочно е била изхвърлена.

Камила вдигна кутията и я помириса. Направи физиономия, потърка с пръст почвата и също я помириса. Взех кутията от нея. Имаше същата остра миризма, която двамата мъже бяха оставили след себе си. Кимнах.

– Да, това трябва да е онова вещество, от което бягат паяците. Не са искали да го използваме – рекох.

– Не са – съгласи се тя.

Погледна замислено към тъмното петно на земята. Течността доста

се бе пропила в нея. Почти нямаше надежда да спасим нещо.

– По-скоро ми говори, че повече няма да им трябва, че няма да се връщат тук, не мислиш ли? – запита тя.

Не се бях сетил за това.

– Предполагам, че си права – признах. – Лесно биха могли да я скрият, ако искат.

Тя вдигна кутията и отново я помириса.

– Чудя се какво е. Напомня ми за нещо...

– Мъжете, които срещнахме вчера, целите миришеха на същото – казах.

– Знам, но не, приличаше на тази миризма, но беше по-силна. Спомням си, че тогава почти я разпознах...

– Въпросът е дали я взимат оттук или са я донесли отнякъде другаде в консервни кутии? – предположих аз. – Ако я правят тук, трябва да са останали някакви следи, които да ни помогнат.

Разгледахме внимателно всичко наоколо, но не намерихме нищо. След около един час се отказахме, обезсърчени. Докато Камила разбъркваше огъня, аз счупих една консервна кутия с месо, за да я отворя и го сготвихме в една от празните кутии. Ядохме в замислено мълчание. Камила го наруши.

– Мислех си – обяви тя, – как ли са могли да направят този сок? Той е мазен. Трябва да е бил изстискан по някакъв начин. Но не може да са използвали преса... Как другояче може да са го постигнали по примитивен начин?

Единственият начин, който ми хрумна, бе чрез стриване; по системата на чукалото и хавана. Казах ѝ го.

– Но без чукало и хаван – продължи да разсъждава тя, – трябва да има някакъв вид естествен басейн – скалист басейн? – Хвърли поглед към стената на кратера. – Това е единствената скала, която се вижда наоколо. Да предположим, че тръгнем нагоре по онази пътека до подножието и след това се разделим и огледаме наляво и надясно покрай стената, докато не се срещнем отново на другата страна?

Направихме го – без големи надежди за успех от моя страна. След двамайсет минути търсене по стената на кратера започвах вече да си мисля, че в края на краищата течността трябва да е била донесена в консервна кутия, когато чух един вик от Камила, който се донесе до мен като ехо между стените и ме отпрати бегом към нейната страна.

Беше го намерила. Плитка падина във върха на скалата, която се издаваше от стената на около четвъртината път нагоре. Когато

пристигнах, тя се бе навела над меката безформена маса растителни остатъци, които лежаха разсипани надолу по склона до нея. На земята в подножието на скалата лежеше част от стъблото на младо дърво, което беше протрито в единия край.

Покатерих се, за да погледна. Природният басейн бе отличен за целта. Имаше дори и канал, през който да изтича сокът.

Камила ми подаде част от остатъците.

– Какво мислиш, че е това? Направо ми идва да се убия! Онова растение, което прилича на пирен и расте на хълма. Спомням си, че го помирирах, когато минахме през него. А паяците не го обичат. Спомняш ли си, че паяжините им се появяваха едва на няколко метра разстояние върху дърветата надалеч от него?

Прекарахме остатък от деня, като събирахме големи количества от това растение и ги трупахме на едно място. Работата беше трудна и не особено приятна, тъй като стъблата изобщо не бяха сочни, но независимо от това, до вечерта вече бяхме изстискали от тях почти около половин литър от маслената течност.

– Сигурно това ще стигне – рече Камила, като внимателно зави капчката на консервната кутия, събрала резултатите от целодневния ни труд.

Тази нощ спяхме добре, необезпокоявани от неудобства.

На следващата сутрин се събудихме при изгрев слънце и закусихме една от консервите с плодова салата. След това Камила взе кутията със скъпоценния сок. Изля малко на ръката си, помирира го и направи лукава физиономия.

– Е, да почваме – рече тя и започна да се маже.

След малко и двамата блеснахме и с миризма, елиминираща всички останали миризми наоколо, си събрахме раниците и се отправихме по обратния път.

Трябва да призная, че никак не ми беше приятно и изпитах страх, когато първата група паяци, на които се натъкнахме, се втурна стремително към нас, но опасенията ми са били неоснователни. Спряха на няколко сантиметра от краката ни, като че ли се поколебаха няколко секунди и след това изчезнаха. Чух как Камила въздъхва и се утеших, че и тя е изпитала страх.

– Дотук добре – констатира тя. – Ако сега не срещнем някои от островитяните, ще успеем да се промъкнем. Чудя се как са научили за това вещество? – добави.

– Ако тотемът на клана ти е паяк, няма начин да не знаеш повече за

тях и да не ги познаваш – предположих аз. – Достатъчно ми е, че е ефективно. Да вървим, докато все още действа.

Върнахме се по пътеката през покритите с паяжина дървета. Тишината там, липсата на всякакви живи същества, бавното поклащане на изоставените ефирни савани придаваха на мястото още по-зловещ вид от преди, сега, когато бяхме само двамата. Зловещо и безкрайно депресиращо. Би било непоносимо човек да мине оттук сам.

И Камила се чувстваше по същия начин. Тя заговори с инстинктивно понижен глас:

– А ни предстои да изминем още няколко километра при подобни условия. Всичко, което се движи, е хванато в паяжините. Страшно е... Като че ли търпеливо са изчаквали в паяжините си всичките тези стотици хиляди години, докато не се случи нещо, което да им даде власт и могъщество... и най-накрая то се е случило! Толкова дребно нещо; такова огромно нещо – способността да се сдружават... Кара човекът да се чуди дали хората наистина умеят да се сдружават и да си сътрудничат.

– Разбира се, ние сме били достатъчно разрушителни и с частично сътрудничество – отвърнах. – Това място изглежда като ужасяващ аргумент срещу експедитивността. Да продължаваме напред и да се махаме колкото се може по-бързо оттук.

Така и направихме. Стигнахме до участъка, където паяжините се спускаха вече по-ниско. Където паяците висяха по клоните и се спускаха на групи върху ни, за да паднат моментално на земята, като че ли са били попарени. Сега, след като вече бяхме убедени, че сме достатъчно защитени срещу тях, дори самото им присъствие ни се струваше като утеха след безкрайното мъртвило, което бяхме оставили зад гърба си под покритите с паяжина дървета.

Скоро се върнахме в граничната територия на паяците, където групи паяци ловуваха на земята и се отдръпваха от нас при приближаването ни.

След още няколко метра те изчезнаха напълно. След още около петстотин метра отново бяхме на мястото, където островитяните ни бяха изненадали.

Договорихме се да не минаваме по отгъпаната пътека и да не се прибираме по същия път, по който бяхме дошли. Дотук не бяхме видели никакви признаци за присъствието на островитяните, но почти няхаме представа докъде може да ни изведе тази пътека, нито пък какво ни очаква на края ѝ. Да тръгнем по нея, след като имаше и друга

възможност, би означавало да поемем твърде голям риск и да хвърлим ръкавица на късмета, който бяхме имали досега. Другият път щеше да е по-труден, но колкото повече се отдалечавахме от пътеката им, толкова повече се успокоявах. Най-сетне излязохме на пътя, по който бяхме тръгнали и който щеше да ни отведе на брега.

Така и стана. Първото нещо, което се изпречи пред погледа ни, когато излязохме на открито, бе малка лодка отвъд рифа, с вдигнати платна, която се отправяше в северозападна посока.

– Странно – рече Камила. Извади бинокъла от раницата си и погледна през него. – Прилича на нашата лодка, само че никога досега не съм я виждала с поставена в гнездото ѝ мачта. Забелязвам няколко глави.

Завъртя далекогледа си по продължение на крайбрежието към мястото, където обикновено стоеше лодката. Вече не беше там. Отново го насочи към временното ни жилище.

– Не се вижда жива душа – притеснено изрече тя.

Обърнахме се и тръгнахме по брега. Извиках, като наближихме покритите с брезент складове. Никой не отговори. Никой не се появи.

– Сигурно всички са отишли да работят на селището – не твърде убедено изрекох аз. Отново извиках...

Приближихме още повече. Все още нямаше никакви признаци на живот. Мястото изглеждаше напълно изоставено. Мълчаливо продължихме напред. Двайсет метра преди лагера ни, Камила внезапно спря и посочи с пръст. Едно петно лежеше на пясъка пред нас като кафява сянка. Започна да се движи към нас.

– О, не – не! – възкликна Камила.

Продължих напред. Групата паяци се приближи бързо към мен, но спря недалеч от краката ми. Продължих зад ъгъла на струпаните куфари. Оттам можех да надникна в покритото с брезент пространство, което бе служило за спалня на хората ни.

Първо ми бе трудно да различа нещо в сянката. Но след това видях...

Обърнах се. Успях да направя само три или четири крачки и ми стана лошо. Повърнах.

Камила тръгна към мен. Направих ѝ знак да спре.

– Не влизай там – сварих да я предупредя, преди отново да ми прилошее.

Когато се възстанових, завих зад ъгъла след нея. Намерих я застанала близо до празната страна на купчината. Три групи паяци я

наблюдаваха, спрели на около петдесетина сантиметра разстояние от нея, но тя не ги забелязваше; вниманието ѝ бе напълно погълнато от това, което държеше в ръце. Бе грубо оплетена чанта, такава, каквато носеха островитяните, но вече празна; разцепена бе отдолу догоре с един удар.

Обърна глава и погледът ѝ срещна моя. Знаех какво си спомняше, както и аз, подобен сак бяхме видели да лежи до пътеката; но онзи бе пълен с нещо, което се движеше.

Огледах се. Наоколо имаше разхвърляни още десет или дванайсет такива празни сака, всеки от тях разцепен отдолу догоре.

– Сега разбрахме какво искат да кажат с думите „да помогнем на Малките сестри“ – неуверено изрече тя. Погледна ме: – Всичките ли... всичките ли са...?

Кимнах. Тишината и погледът, който бях хвърлил в жилището, не оставяха никакво съмнение.

– Трябва да са дошли през нощта и... – Камила затвори очи. – Ужасно, кошмарно направо...

За пръв път, откакто я познавах, загуби самообладание.

Стоях безпомощно до нея.

Бялото платно на хоризонта се бе смалило до размерите на точица. Островитяните се бяха отправили на път за дома, след като бяха изпълнили мисията си. Хората, които искаха да играят ролята на богове, бяха срещнали равностоен противник в лицето на бога Накаа, Съдията. Законодателят бе подкрепил Нокики; табуто на остров Танакуатуа бе останало непокътнато.

ГЛАВА ОСМА

Бе минала около седмица или десетина дни след този случай (бяхме изгубили представа за времето), когато пристигна самолетът. Ние с Камила бяхме отишли в селището и работехме по първата почти завършена сграда, като се опитвахме да я направим устойчива срещу паяци.

Бяхме си намерили дрехи от склада и повторно се бяхме въоръжили с пръскачки. Инсектицидът бе по-неефективен, отколкото екстракта, намерен от островитяните, но все пак действаше достатъчно и имахме още няколко варела. Първата ни работа след като се напръскахме един друг, бе да напръскаме една зона около цялата сграда, широка приблизително един метър и след това да изтребим всички паяци, до които успяхме да се доберем вътре в нея. Начинанието ни успя само отчасти. Първо налагаше се всеки ден отново да пръскаме граничната зона, и второ – от време на време все успявах да прокарат по някоя и друга нишка коприна от близък храст или дърво през нея и след това я използваха като мост.

Можехме да се придвижим на север по брега към частите от острова, които все още не бяха завладени от паяците, но това би означавало да си проправим пътека и да мъкнем всичките си запаси на гърба си. Нито пък можехме да бъдем сигурни колко време ще им трябва на паяците да я превземат. Освен това почти нямахме представа кога ще се промени времето, но знаехме, че когато това стане, обезателно ще се нуждаем от подслон. Така че в края на краищата решихме, че ще е най-добре да се заловим да довършим започнатата сграда и да преградим всички места, откъдето биха могли да проникнат паяците, да сложим мрежи на всички прозорци, да монтираме двойни врати и да направим всичко възможно, за да си осигурим поне едно място, където да можем да се чувстваме спокойно и в безопасност.

През тези дни живеехме в състояние на обсада, което ни действаше на нервите. Не мога да кажа дали се дължеше на действията ни или на звуците от триона и чуковете, но нещо непрекъснато привличаше паяците към нас, те идваха и търпеливо чакаха. Тълпяха се в мърдаща колеблива линия по продължението на външния край на пояса, с който се бяхме заградили. Когато някой се приближеше към граничната линия, мърдането веднага спираше. Заставаха в плътна група и замръзваха напълно неподвижно един до друг като кръгли камъчета на брега. На пръв поглед човек можеше да остане с впечатление, че са мъртви. Но имаше

нещо друго, което създаваше впечатление за здраво навита пружина, за съдържана искра, готова всеки момент да избухне, за неподвижност под високо напрежение. Беше нещо повече от външния им вид, което ни създаваше чувството, че сме наблюдавани от стотици очи, които съсредоточено и внимателно следят движенията ни като едно, застанало нащрек за момента. Човек можеше да им хвърли шепа кал, без да се помръднат изобщо, струпани един до друг срещу невидимата бариера, с глави обърнати към нас, като не преставаха да ни следят, без да помръдват, докато калта ги затрупваше. Започнах да придобивам чувството, че са готови да чакат, докато инсектицидът загуби свойството си да ги спира, за да могат свободно да минат през линията.

Междувременно правехме всичко възможно, за да ги обезсърчим. По вечерно време започнахме да ги пръскаме с бензин. Това изобщо не им хареса и създаде поразии сред тях, като унищожи голямо количество. Но на следващата сутрин се появиха още повече, като новопристигналите изядоха труповите на падналите. Затова после започнахме да палим бензина, след като напръскахме. Но на следващия ден неизменно се появяваха все по-големи и по-големи количества паяци...

Както казах, непрекъснатата заплаха от нападението им, която ни застрашаваше, започна да ни действа на нервите. Започнах да се чудя докога ще продължи това и дали няма да се превърне в мания, като например, арахнофобия или непрекъснат страх от паяци. Не смеехме да махнем нито една от взетите от нас предпазни мерки, с единственото изключение, че си позволявахме да си свалим шапките и воалите, докато работехме, тъй като тогава не съществуваше опасността неочаквано да се спуснат отгоре ни. През цялото време трябваше да сме нащрек, тъй като почти всеки ден те успяваха да прокарат ефирен мост или два и да започнат да се придвижват към нас и непрестанно се налагаше да прекъснем това, с което сме се заели и да ги отблъскваме като ги пръскаме с бензин. Налагаше се да спим под най-щателно подредена и проверена мрежа против комари, а първата ни задача след като се събудим сутрин, бе да прегледаме внимателно цялата сграда и земята наоколо, да не би случайно да са успели да проникнат там през нощта.

Но работата ни напредваше. След пет-шест дни бяхме уплътнили всички ъгълчета на пода, стените и покрива със стъклопласт, бяхме покрили всички прозорци с мрежа, здраво завързана с дъски и бяхме монтирали автоматични алармени устройства, задвижващи се при най-малкото поместване и отваряне на пода, вътрешната и външната врати. Най-сетне започнахме да усещаме, че разполагаме с безопасно убежище,

въпреки че продължавахме за всеки случай да използваме мрежите си, за да сме по-сигурни.

Като постигнахме всичко това, пренасочихме вниманието си към преместване на запасите от лагера на брега към обекта на селището. Успяхме да използваме трактора и ремаркетото за тази цел, но преместването на сандъците, отварянето им, натоварването и разтоварването на съдържанието им бе твърде непосилен за двама души труд. Едва успяхме да осъществим по едно пълно пътуване на ден.

Видяхме го на края на третото ни преместване на багажа. Тъкмо бях паркирал трактора до сградата и бях слязъл от седалката, когато Камила нададе вик от върха на натовареното ремарке и възбудено посочи към лагуната. Покатерих се горе при нея, като се чудех какво ли става и го видях. Малък хидроплан, разположен неподвижно на повърхността на лагуната с две човешки фигури, които стояха на платформите му, а една надута малка лодка се люлееше до тях. Шумът от трактора трябва да е заглушил шума от мотора му и да ни е попречил да го чуем, като пристига.

Един от мъжете се качи в лодката и се задържа на платформата, за да изчака и другия да се качи до него.

Камила започна да се спуска надолу.

– Бързо! – рече тя. – Трябва да им попречим да слязат на брега.

Втурнахме се по пътеката към лагера. На едно място тя правеше завои, който ни позволяваше да видим всичко. Лодката вече бе изминала повече от половината път до брега. Забързахме се с всички сили.

Когато успяхме да излезем от дърветата, лодката вече бе съвсем до брега, на няколко сантиметра от него и единият от мъжете излизаше от нея. Спрях и изкрещях, но бях твърде далече от него, за да ме чуе. Продължих да тичам. Другият мъж слезе и те се приближиха през плитката вода, като мъкнеха лодката след себе си. И двамата с Камила завикахме в един глас. Този път ни чуха, видяха ни и единият ни помахаше с ръка за поздрав. Ние отчаяно им закрещяхме и замахахме с ръце да се махат оттам. Те размениха няколко думи и отново бодро ни помахаша с ръка.

Оставиха лодката на мокрия пясък и започнаха да вървят по брега. Точно пред тях се виждаше едно кафяво петно, което се движеше срещу тях. Изкрещяхме с все сила и отново им направихме знак да се махат. Не ни разбраха. Единият бе забелязал кафявото петно. Каза нещо на спътника си и се наведе да го разгледа по-отблизо. Петното стигна до крака му и се покатери изневиделица по него, без да се спре дори за миг.

Чу се писък.

Вторият мъж зяпна изненадано и се хвърли напред да махне паяците. Първият започна да пада, другият го хвана и го подкрепи. След миг паяците бяха нападнали и него. Тогава и той изкрещя...

Спряхме и седнахме на един сандък, докато не се почувствахме малко по-добре.

След малко Камила запита, като гледаше към водата:

– Можеш ли да управляваш самолет?

– Не – отвърнах й. – А ти можеш ли да караш хидроплан по водата?

– Не – отговори тя.

Известно време продължихме да гледаме самолета.

– На него трябва да има радио, нали? – запита тя.

Запътихме се към лодката, като се стараехме да не поглеждаме телата. Наистина имаше радио. Сложих слушалките и го включих. Някакъв глас говореше нещо неразбираемо на жаргон. Изчаках да свърши, натиснах копчето, на което пишеше: „Предавател“ и заговорих. След това отново натиснах другото копче на: „Приемател“. Същият глас продължаваше да рецитира нещо на същия жаргон. Нямах никаква представа дали някой ме е чул или не.

– Разбираш ли как се използва това нещо? – обърнах се към Камила.

– Не – рече тя, но се опита – отново без резултат.

Отказахме се за момента и загребахме с лодката към брега. Камила се отправи към селището, докато аз се заех с неприятната работа да науча нещо за двамата мъже.

След малко отидох при нея и й казах:

– Единият от тях е бил професионален пилот, казвал се е Джим Робъртс.

Тя кимна.

– Чувала съм за него в Уиджанджи. Ръководил е междуостровна служба, занимаваща се главно с разнасяне на поща и болнични случаи, доколкото разбрах.

– Другият се е казвал Соумс. Също е живеел в Уиджанджи. Очевидно е работел като акредитиран кореспондент към новинарска агенция – добавих аз.

– Ако само бяха дошли, докато не работеше тракторът... Скоро ще повярвам в табуто – рече Камила.

Независимо от всичко, тази вечер бяхме в доста приповдигнато настроение. Някой някъде се бе загрижил достатъчно, след като не бе

получил вест от нас, да изпрати самолет да провери какво става и когато и той не се върне, няма начин да не изпрати по-сериозно проучване. Колко скоро щеше да стане това зависеше единствено от факта дали пилотът бе уведомял по радиото за пристигането си в Танакуатуа или ще загубят време да го търсят в морето. Единственото, което ни оставаше, бе да стоим и да чакаме, за да видим какво ще се случи.

Пет дни по-късно получихме отговор във формата на три изсвирвания от сирена на кораб, които проехтяха през лагуната.

Забързахме се навреме към брега, за да видим малък сив кораб да пуска котва. Корабът имаше вид на военноморски, както и бялото знаме на носа. Някакъв моторен торпеден катер, помислих си аз.

Продължихме покрай селището към водата и застанахме там, като замахахме с ръце. До това време корабът бе спуснал една малка лодка и четирима мъже се качиха на борда ѝ. Запалиха мотора, но лодката не се приближи направо към нас, а се отправи към спрелия самолет и го обиколи веднъж целия. След това се обърна и се насочи към брега. Зашляпахме в плитката вода да я посрещнем. Тя леко спря на пясъка, а четиримата души на борда ѝ ни гледаха с недоверие, трима от тях с отворена уста.

Махнахме шапките и воалите си, но това като че ли не им вдъхна достатъчно доверие.

– Вие ли сте господин Тири? – запита, изпълнен със съмнение, дребният старши офицер.

Отрекох.

– Тири е мъртъв – рекох му аз. – Всички са мъртви, с изключение на нас.

Той колебливо ни изгледа, необвързващо, но изпълнен с любопитство. Бях сигурен, че щеше да му е много по-лесно да ни приеме, ако ни бе намерил облечени в ризи и къси панталони, или дори в парцали.

– Паяците са причината – рече Камила.

Може да е напълно разбираемо, но той не намери това обяснение за достатъчно или задоволително.

– А-ха, паяците – неопределено рече той, като откъсна очи от нас и загледа пред себе си.

Погледът му се спря на лодката на хидроплана и след това се отправи към брега, където лежаха телата. Все още приличаха на човешки тела на пръв поглед от това разстояние, въпреки че нямаше начин паяците да не са изляли всичко освен дрехите им, кожата и костите им отвътре.

– А онези двамата? – запита офицерът, като се обърна към нас.

– Паяците се добраха и до тях. Опитахме се да ги спрем, но... – отговори му Камила.

– Паяците – повтори той, като я изгледа втренчено.

– Да, там – посочи тя с ръка.

Мъжът проследи посоката на пръста ѝ. Единственото, което видя, бе едно безинтересно кафяво петно на пясъка. Изразът му разкриваше какво мисли. Като обърна глава, размени поглед с един от спътниците си. Човекът многозначително поклати глава.

Старшият офицер взе решение. Изправи се на крака.

– По-добре да отида да видя какво става – рече той.

– Недейте – възкликна Камила. – Не разбирате. Те ще ви убият.

Той стъпи от другата страна на лодката.

– Паяците ли? – запита, като ѝ хвърли невярващ поглед.

– Да – отвърна Камила. Обърна се към мен. – Арнолд, спри го.

Обясни му.

Той се обърна към мен с въпросителен поглед. Хрумна ми, че бе започнал да става подозрителен към нас, след като бяхме изразили нежелание да отиде да види телата им отблизо. Опитах се да подходя към въпроса разумно.

– Вижте какво – започнах аз, – недейте да мислите, че сме се облекли така просто за развлечение. Ако наистина искате да отидете, просто вземете необходимите предпазни мерки.

Свалих си ръкавиците и шапката и му ги подадох.

Той ги погледна, склонен да откаже. Камила го подтикна:

– Моля ви, моля ви, вземете ги.

Офицерът се съгласи с вид, че го прави единствено да ѝ достави удоволствие. Сложи си шапката, а Камила му завърза воала около врата, след което се наведе и напъха крачолите на панталоните в ботушите му.

– И си сложете ръкавиците – заръча му тя. – В никакъв случай не бива да ги сваляте.

Другите мъже, които все още стояха в лодката, се подсмиваха, но вече леко притеснени.

– Моля, качете се на борда – обърна се старшият офицер към нас, като хвърли към мъжете поглед, с който им нареди да ни задържат на борда.

Качихме се и го наблюдавахме как шляпа през плитката вода и се отправя към брега.

Поне три групи паяци усетиха присъствието му и се запътиха към него от различни ъгли.

След малко мъжете, които се намираха с нас в лодката, замълчаха. И те ги бяха забелязали. Единият от тях го извика и му ги показа. Старшият офицер се огледа, но очевидно не забеляза нищо необичайно. Помаха ни с ръка, облечена в ръкавица и продължи.

Стигна до двете тела, наведе се и ги разгледа. Две от кафявите петна вече бяха стигнали съвсем близо до него. Човекът в лодката отново му извика и му направи знак, но старшият офицер не го забеляза. Внимателно разглеждаше най-близкото тяло. Нерешително протегна ръка, за да го докосне.

В този момент го настигна първата група паяци.

Те просто го превзеха и плъзнаха по цялото му тяло. Той внезапно се изправи и започна да се опитва да ги махне от себе си. В този миг пристигнаха втората и третата групи. И те обградиха краката му.

Няколко секунди стоя покрит с паяци, с изключение на шапката и ръкавиците, размахвайки напразно ръце около себе си в напразен опит да се освободи от тях. След това видя и другите групи, които стремително се приближаваха към него и реши да се оттегли.

Втурна се тичешком към брега, прескочи една или две от групите на пътя си и се плъсна в плитката вода, като се отправи към лодката. На няколко метра от нас му дойде друг акъл и зави настрани. Мина покрай нас, целият блестящ от покрилите го отгоре додолу живи паяци.

Потопи се в по-дълбоката вода и премахна много от тях. Наложих му се да се гмурне още три пъти, преди да се освободи и от последния паяк.

Междувременно екипажът бе запалил мотора на лодката и тръгнахме към него. Стоеше във водата до кръста, като се клатеше насам-натам, когато се приближихме. Двама от мъжете го издърпаха през борда.

– Ръцете ми – извика той. – О, Боже, ръцете ми – и изгуби съзнание.

Свалихме му самото. От него изпаднаха четири-пет паяка и бързо ги настъпихме. Очевидно се бяха изкачили по ръкавите му, защото по горните части на ръцете му имаше дванайсетина червени петна, които вече се подуваха.

С пълна скорост се отправихме към кораба.

ГЛАВА ДЕВЕТА

Така настъпи позорният край на Проекта на лорд Ф. като такъв. Но, разбира се, оставаха още доста неща, които трябваше да се свършат. Например, нас непрекъснато ни интервюираха. Първото ни интервю с подполковник Джей, командващ обединените сили в станцията в Оахому може спокойно да послужи като прототип на останалите. Не че той не ни повярва – в края на краищата разполагахме с показанията на старшия офицер, който сега бе в болницата и много го боляха ръцете, и на служителите му – не става дума точно за недоверие, а по-скоро за скептичност. Все пак има разлика между двете неща, нали? Едното означава отхвърляне или отричане, а другото – невъзможност да се приемат фактите. Именно последното му причини, както и на другите след него, доста проблеми.

– Паяци значи – рече той, като ни гледаше замислено, – но не можахте ли просто да ги стъпчете или да направите нещо друго от този род?

Обяснихме му, че са ни нападали на групи.

– И все пак – продължи да твърди той, – няма начин да не сте имали възможност да запалите огън и да им хвърлите нещо горящо. Това би трябвало да ги стресне.

Съгласихме се, като потвърдихме, че и това сме изпробвали, но не сме постигнали траен и положителен резултат, при благоприятни обстоятелства. Продължихме обясненията си, като му разказахме за плана да се направи огнева линия, която да спира напредъка им, но че това би било само временна мярка.

Онова, което в действителност не бяхме в състояние да предадем с думи, бе огромното количество и масовото нахлуване на паяците. Толкова е трудно да се използва думата „милиони“, без човекът насреща да си помисли, че не преувеличавате; както се оказа, добре направихме, че преценихме да избягваме употребата на далеч по-точната дума, а именно „милиарди“. Той очевидно прие твърдението ни, че паяците са унищожили всички живи същества в онези части на острова, завладени от тях, като факт, че ние самите просто не сме успели да видим други живи създания.

Интервюто свърши с думите му:

– Боя се, че ще трябва да останете тук, докато не получа

инструкции как да постъпя по-нататък с вас. Ще се опитаме да ви осигурим нужните удобства, доколкото имаме възможност за това.

– Е – рече Камила, след като той затвори вратата след себе си, – това сме ние. Двама души, които без съмнение са преминали през най-мъчителното преживяване, което може да си представи човек и които после, съвсем естествено, не са напълно на себе си.

Рапорът му обаче, трябва да е предизвикал известен ефект в някои среди, тъй като след пет дни долетя група от четирима следователи. Единият беше от Министерството, отговарящо за колониите, другият бе биолог, третият – фотограф, а четвъртият, доколкото разбрах, имаше за цел да проучи как стоят нещата от името на лорд Фоксфилд. Зададоха ни много въпроси, като се отнесоха към отговорите ни с известни резерви.

На следващия ден самолетът им ни отведе всички до Танакуатуа и за пръв път можах да видя какво представлява островът, погледнат от високо. Гледката бе впечатляваща. Видът на половината остров, покрит със савани от паяжина явно направи поразяващо впечатление на спътниците ни. Отношението им към нас забележимо се промени.

Когато стигнахме до брега и слязохме от лодката, надлежно напръскани и облечени в защитно облекло, заведох тримата до селището, а Камила тръгна по плажа заедно с биолога, като и двамата носеха със себе си специални кутии, за да си вземат образци.

Щом стигнахме до временното ни жилище, спрях, посочих входа и наблюдавах как тримата влязоха под брезента. Нямах никакво намерение аз самият отново да влизам там. Стоях навън и ги чаках, докато рояк след рояк паяци пълзяха нагоре до колената ми, преди отново да паднат. След малко излязоха, като всичките изглеждаха доста зле.

После ги заведох до селището. Паяците бяха проникнали през защитната ни ивица и се бяха разпръснали навсякъде наоколо, бяха пълзнали по страните на цялата ни защитена срещу паяци сграда, като непрекъснато сновяха и блестяха в изчакването си. Стояхме и известно време ги наблюдавахме.

Чиновникът от Министерството, отговарящо за колониите, неловко изрече:

– Имат вид на същества, които мислят, че вътре се намира нещо... или някой... когото искат да... Предполагам, че не е така, нали...?

Приблжихме се и напръскахме тези около входната врата. Разбира се, в сградата нямаше никой, нямаше и паяци.

– И все пак, сте се криели там... – изрече същият човек. Поклати

глава. – Мисля, че видях достатъчно. Готов съм вече да се връщаме.

– Вие може и да сте готов – намеси се фотографът, – но какво да направим, за да убедим хората у дома и да ги накараме да ни повярват? Няма да е лесно, ако не разполагаме с доказателства за целта. Сигурен съм, че господин Делгрейндж ще се съгласи с мен.

Свали голямата кутия, който носеше провесена през рамо и започна да избира от нея фотоапарати, камери и обективи. Половин час го наблюдавахме как прави снимки и снима филми, след което се уморихме и се оттеглихме в лодката, единственото място без паяци, което можеше да се намери наоколо и седнахме там. Запалихме по цигара и наблюдавахме как петната от паяци кръжат по брега, докато чакаме.

– Струва ми се – изрече човекът на лорд Фоксфилд, – че с това място може да се направи само едно-единствено нещо. Да се напръска от въздуха с най-силния инсектицид, който съществува, до последния квадратен сантиметър.

Служителят от Министерството по колониите поклати глава.

– Няма смисъл. Просто ще си остане да лежи върху савана от паяжина – заключи той.

– Но ако задуха силен вятър и го разнесе, ще свърши работа – отвърна другият.

– И при този случай няма да е в състояние да достигне паяците, които се крият под листата – го увери човекът от министерството. – Не, единственият начин е да се хвърли солидна доза напалм от страната, откъдето духа вятърът, когато има подходящ такъв. И да се изгори всичко из основи.

– Ако изобщо се запали – рече първият. – И преди са използвали напалм в джунглите, без да успеят да ги изгорят.

– А какво ще кажете да ги оставим да си съществуват, както са. В края на краищата, логично е да се предположи, че всяка форма на общество, което зависи изключително от канибализъм за прехраната си, в един момент няма да има с какво да се изхранва и ще умре от само себе си.

– Обсъждали сме вече всичко това – намесих се аз и ги запознах с теорията на Камила за това как паяците ще се научат да ловят риба. – Освен това – добавих, – колкото по-дълго съществуват, толкова по-големи стават шансовете за размножаването и разпространяването им.

Все още продължавахме да обсъждаме начините за изстреблението им, когато фотографът дойде. Изглеждаше доволен от работата си.

– Искам сега само една снимка, за да покажа как нападат човешко

същество. Ще се съгласи ли да ми позира някой от вас, господа? – помоли той.

След около час Камила и биологът се върнаха по брега, потънали в дълбок разговор. Резервираността, с която преди това се обръщаше към нас, изцяло се бе стопила. Много внимателно подаде кутиите, които носеха със себе си.

– Какво има там? – подозрително запита министерският служител.
– Да не са...?

– Да. Доказателството – му отвърна Камила, като повдигна капака. Той се отдръпна отвратен и след това видя, че под капака има желязно покритие. Предпазливо хвърли през него поглед към движещите се вътре паяци.

– Малките сестри, така наречените *Araneus nokiki* – обясни Камила.

На следващия ден заедно с четиримата следователи напуснахме Оахому и отлетяхме към къщи през Хонолулу и Сан Франциско.

Два дни, след като се приземихме, ни извикаха пред лорд Фоксфилд, за да му дадем отчет за събитията на Танакуатуа.

Той бе доста шокиран. От време на време прекъсваше разказа ни с възклицания от сорта на: „Тцъ-тцъ!“ „Не може да бъде!“ „Колко жалко!“ и понякога стигаше до крайности от вида на: „Ужасно!“

– Но, разбира се – озадачено изрече лордът, когато свършихме, – разбира се, че въпреки всички трудности, не може да не е имало начин да се вземат мерки, за да се избегне цялата тази трагедия, нали?

– Възможно е – съгласи се Камила, – но ние явно не сме били достатъчно добри за тази цел.

Интервюто ни приключи с малко по-различен тон.

– Ще инструктирам адвокатите си да заведат дело – ни увери той. – Ясно е, че този вид паяци се е появил като пряк резултат на мутация, причинена от радиоактивно заразяване на част от Танакуатуа. Сертификатът „чисто от радиация“, включен като задължително условие към документите за покупката на острова посочваше съществуващото ниво радиация, и то без съмнение, точно, но той също така подсказваше, че на острова няма последици от радиацията или поне с такова впечатление би следвало да остане един разумен човек. В действителност, продавачът не е запознал купувача с истинското състояние на острова, тъй като ефектът от радиацията би трябвало да окачестви Танакуатуа като „необитаем остров“ и следователно, щеше да се окаже безсмислен за купувача. Като стигнем до разглеждане на делото, вас, естествено, ще ви призоват като главни свидетели.

Напълно естествено, никога не ни призоваха.

Поради някаква политическа сензация, случила се по същото време, на аферата с остров Танакуатуа бе отделено съвсем малко внимание в пресата, а и правителството не изгаряше от желание да я постави на предните страници на вестниците или да я съобщи на първо място в новините. Въпросът се уреди без съд. Върнаха парите за покупката, запладени от негова светлост, възстановиха му разходите по експедицията, изплатена бе компенсация на най-близките роднини на починалите, направиха жест и към нас и, в края на краищата, правителството отново се оказа в неловкото положение на собственик на остров Танакуатуа.

Не можах да разбера какви точно мерки бяха предприети да се освободи острова от Малките сестри, но целият въпрос бе представен като академичен и на остров Танакуатуа изригна вулкан.

Спомням си, че съобщението за наличието на вулканична дейност там предизвика известно учудване, поради незабавно последвалите от Москва, Токио и Сан Франциско новини за слаба детонация от взривяването на изпитателна бомба приблизително по същото време и място. Това, разбира се, било грешка, заявиха официални съобщения в пресата, към които бе прибавено и това за изригването на вулкан на Танакуатуа, който за щастие се бил оказал необитаем остров, вече напълно лишен от всякакви признаци на живот.

Продължавах от време на време да получавам новини от Камила, която изглежда доста пътуваше по света, като повечето от тях бяха под формата на изрезки от разни странни местни вестници, които, след като с голям труд успях да намеря начин да ми ги преведат, се оказваха неизменно на една и съща тема и бяха свързани със смъртни случаи от ухапване на паяци.

Но последната бе съвсем различна. Представляваше малка кутийка, пратена някъде от Перу. Вътре в нея имаше образец, плаващ в малка бутилка със спирт, който незабавно идентифицирах като Малка сестра – *Aganeus nokiki*.

Предполагам, че единствено времето ще покаже истината...

КРАЙ

© 1979 Джон Уиндъм
© 1995 Меглена Баждарова, превод от английски

John Wyndham
Web, 1979

Източник: <http://sfbg.us>

Публикация:

ПАЯЖИНА. 1995. Изд. Далакорт, София. Роман. Превод: от англ. Меглена Баждарова
[Web / John WYNDAM]. Формат: 20 см. Страници: 168. Цена: 60.00 лв. ISBN:
954-8415-26-7.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/463>]